

Euro

Instytut Institut Inštitút

**Analiza porównawcza głównych obszarów
tematycznych udzielonego wsparcia
na realizację projektów w ramach
transgranicznych programów operacyjnych
INTERREG na pograniczu polskim, czeskim
i słowackim**

**Analiza porównawcza głównych obszarów
tematycznych udzielonego wsparcia
na realizację projektów w ramach
transgranicznych programów operacyjnych
INTERREG na pograniczu polskim, czeskim
i słowackim**

Zamawiający:

Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”

Data opracowania:

Październik 2019

Wykonawca:

Konsultant Jacek Siatkowski,
ul. Lotników 65,
41-922 Radzionków

Autorzy:

dr Jacek Siatkowski, Justyna Konik

Współpraca:

dr Anna Adamus-Matuszyńska, Grzegorz Olszewski

Konsultacje:

Bogdan Kasperek, Marek Olszewski

projekt graficzny i druk

Przedsiębiorstwo Poligraficzne MODENA Sp. z o. o., Cieszyn
www.drukarniamodena.pl

MODENA

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PŘEKRAČUJEME HRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Opracowanie jest efektem projektu pn. „EURO-IN.NET. Rozwijanie i wzmacnianie partnerstwa EuroInstytutu Polsko-Czesko-Słowackiego”, realizowanego przez Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” oraz Institut EuroSchola, o.s.

Spis treści

1 Wstęp.....	5
2 Cel projektu.....	6
3 Metodologia prac	6
4 Analiza projektów w ramach Funduszu Mikroprojektów w programach INTERREG	9
4.1 Udział projektów wg rodzajów beneficjentów w mikroprojektach INTERREG.....	9
4.2 Obszary wsparcia w mikroprojektach INTERREG	12
4.3 Obszary wsparcia wg kategorii beneficjentów w programach INTERREG	15
4.3.1 Obszary wsparcia wg kategorii beneficjentów w INTERREG IIIA	15
4.3.2 Obszary wsparcia wg kategorii beneficjentów w POWT.....	16
4.3.3 Obszary wsparcia wg kategorii beneficjentów w INTERREG V-A.....	18
4.3.4 Najbardziej aktywni beneficjenci w Funduszu Mikroprojektów.....	19
5 Analiza projektów dużych w programach INTERREG	21
5.1 Podział projektów wg osi priorytetowych i działań w poszczególnych programach oraz związana z nimi aktywność JST i NGO	21
5.2 Udział poszczególnych rodzajów beneficjentów w projektach dużych INTERREG.....	24
5.3 Najbardziej aktywni beneficjenci w ramach tzw. dużych projektów	27
6 Analiza badania ankietowego	28
6.1 Analiza ogólna badania ankietowego – Część I ankiety	29
6.2 Analiza ogólna badania ankietowego – Część II ankiety	30
6.3 Analiza szczegółowa – sektor publiczny i sektor pozarządowy – Część I ankiety	41
6.4 Analiza szczegółowa – sektor publiczny i sektor pozarządowy – Część II ankiety	42
6.5 Analiza szczegółowa – organizacje uczestniczących w programach INTERREG realizowanych tylko na pograniczu Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej – Część I ankiety	57
6.6 Analiza szczegółowa – organizacje uczestniczących w programach INTERREG realizowanych tylko na pograniczu Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej – Część II ankiety.....	57
7 Opinie respondentów nt. programów INTERREG.....	66
7.1 Opinie przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego na temat programów INTERREG	67
7.1.1 Korzyści z INTERREG w skali makro i mikro według przedstawicieli JST.....	67
7.1.2 Napotkane bariery w realizacji projektów według przedstawicieli JST.....	68
7.1.3 Proponowane zmiany w nowej perspektywie według przedstawicieli JST	68
7.2 Opinie przedstawicieli organizacji pozarządowych nt. programów INTERREG.....	69
7.2.1 Korzyści z INTERREG w skali makro i mikro według przedstawicieli NGO	69
7.2.2 Napotkane bariery w realizacji projektów według przedstawicieli NGO	69

7.2.3	<i>Proponowane zmiany w nowej perspektywie według przedstawicieli NGO.</i>	70
7.3	Opinie respondentów nt. stopnia alokacji Funduszu Mikroprojektów	70
7.4	Opinie respondentów nt. rodzaju wnioskodawców w programach INTERREG	71
7.5	Opinie respondentów nt. stopnia uczestnictwa NGO w Funduszu Mikroprojektów oraz zachęt dla III sektora	71
7.6	Opinie przedstawicieli Instytucji Zarządzających na temat realizacji programu INTERREG oraz ewentualnych zmian w przyszłym okresie programowania.	72
7.6.1	<i>Opinie przedstawicieli Instytucji Zarządzających na temat korzyści wyniesionych z INTERREG.</i>	72
7.6.2	<i>Opinie przedstawicieli Instytucji Zarządzających na temat problemów we wdrażaniu programu INTERREG</i>	72
7.6.3	<i>Opinie przedstawicieli Instytucji Zarządzających na temat nowej perspektywy i rekomendacji zmian</i>	73
8	Wnioski i rekomendacje na nowy okres programowania	73
8.1	Wnioski	73
8.2	Rekomendacje.	74

1 Wstęp

Transgraniczny program operacyjny INTERREG ma wieloletnią historię zapisaną trwałymi osiągnięciami w kluczowych obszarach decydujących o jakości życia na pograniczu polskim, czeskim i słowackim. W pierwszej kolejności, mając na uwadze trwałe rezultaty tych programów jesteśmy skłonni wskazać na różnorodną infrastrukturę: drogową, komunikacyjną, ochrony środowiska czy infrastrukturę związaną z rozwojem turystyki, która przyczyniła się do rozwoju gospodarczego i społecznego obszarów objętych interwencją INTERREG.

Doceniając znaczenie nowej infrastruktury sfinansowanej dzięki programowi INTERREG i współpracy samorządów polskich, czeskich i słowackich, trzeba pamiętać o fenomenie społecznym na obszarach transgranicznych, jakim jest zaangażowanie licznych środowisk, organizacji i instytucji w różnorodne formy współpracy oraz wspólne przedsięwzięcia. Obejmowały one – i nadal obejmują – m.in. takie dziedziny, jak: sport, rekreację, kulturę, edukację, turystykę, ochronę przyrody, dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe, współpracę instytucji, zdrowie, pomoc społeczną, bezpieczeństwo czy profilaktykę zagrożeń.

Aby uzmysłowić sobie skalę tej współpracy trzeba pamiętać, że dotyczyła ona samorządów, jednostek państwowych, instytucji kultury, szkół podstawowych, średnich i wyższych, klubów sportowych, jednostek ochotniczej straży pożarnej, pozostałych organizacji pozarządowych, samorządu gospodarczego czy instytucji religijnych. Było to możliwe dzięki Funduszowi Mikroprojektów w ramach poszczególnych programów transgranicznych INTERREG, który przyczynił się do aktywizacji społecznej na niespotykaną wcześniej skalę. Najkrótsza charakterystyka Funduszu Mikroprojektów to kilka tysięcy zrealizowanych projektów na pograniczu polskim, czeskim i słowackim oraz tysiące zaangażowanych ludzi w ich realizację, reprezentujących ok. 2 tys. organizacji i instytucji.

Ten wymiar – ludzki, społeczny – stanowi bodaj największą wartość programów INTERREG, ponieważ przyczynia się przełamywania językowych, mentalnych i instytucjonalnych barier oraz rozwoju rzeczywistego, bo oddolnego partnerstwa. Sprawia, że ludzie po obu stronach granicy są bliżej siebie, poznając się podczas projektowania i realizacji wspólnych inicjatyw oraz korzystania z rezultatów tych projektów.

Niniejsza analiza stanowi próbę usystematyzowania i charakterystyki głównych obszarów tematycznych udzielonego wsparcia w ramach Funduszu Mikroprojektów poszczególnych programów transgranicznych INTERREG, począwszy od Programu Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IIIA Czechy Polska oraz Polska-Republika Słowacka (2004-2006), poprzez kolejny Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska oraz Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka (2007-2013), a skończywszy na Programie Współpracy Transgranicznej INTERREG VA Republika Czeska – Polska i Polska – Słowacja (2014-2020). Przedmiotem analizy były również tzw. duże projekty realizowane w ramach wymienionych programów. Horyzont czasowy obejmuje lata 2004-2019, co pozwala na uchwycenie zjawisk i tendencji dotyczących kluczowych danych w zmieniającej się rzeczywistości społecznej i gospodarczej poszczególnych okresów i lat na obszarach objętych interwencją.

Tak szeroka i długa perspektywa umożliwi analizę wielu danych i sformułowanie licznych wniosków, które mogą i powinny zostać wzięte pod uwagę przez instytucje włączone w tworzenie wytycznych dla kolejnego okresu programowania. Mamy nadzieję, że tak się stanie.

2 Cel projektu

Analiza porównawcza głównych obszarów tematycznych udzielonego wsparcia na realizację projektów w ramach transgranicznych programów operacyjnych INTERREG (komponent A) na pograniczu polskim, czeskim i słowackim jest częścią projektu „EURO-IN.NET. Rozwijanie i wzmacnianie partnerstwa EuroInstytutu Polsko-Czesko-Słowackiego” dofinansowanego z Programu INTERREG V-A Republika Czeska – Polska.

Celem projektu jest rozwijanie i wzmacnianie partnerstwa między samorządami, euroregionami, uczelniami wyższymi, instytucjami szkoleniowo-doradczymi, badawczymi i organizacjami pozarządowymi, ukierunkowanego na problematykę transgraniczną, w toku prac nad powołaniem EUWT EuroInstytut Polsko-Czesko-Słowacki.

Jednym z głównych celów szczegółowych analizy było określenie stopnia zaangażowania strony społecznej, zwłaszcza organizacji pozarządowych w realizację projektów w ramach poszczególnych programów INTERREG. Ponadto zaproponowanie zachęt i rekomendacji mających na celu zwiększenie partycypacji NGO w całym obszarze interwencji INTERREG na obszarach transgranicznych, ze szczególnym uwzględnieniem ich zaangażowania w Fundusz Mikroprojektów. Kolejnym celem szczegółowym było poznanie opinii osób odpowiedzialnych za wdrażanie programów i projektów nt. różnorodnych aspektów funkcjonowania INTERREG i postrzegania przez nich programu, począwszy od 2004 roku, aż do połowy 2019 roku.

3 Metodologia prac

Analizę porównawczą głównych obszarów tematycznych udzielonego wsparcia na realizację projektów w ramach transgranicznych programów operacyjnych INTERREG na pograniczu polskim, czeskim i słowackim można zasadniczo podzielić na 3 części: główną analizę projektów dużych i mikroprojektów w oparciu o dane zastane, omówienie wyników badań ilościowych i jakościowych oraz wnioski i rekomendacje na kolejny okres programowania.

W pierwszej części zastosowano analizę danych (desk research) zastanych pochodzących z następujących programów:

- Programu Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IIIA Czechy – Polska (lata 2004-2006),
- Programu Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IIIA Polska – Republika Słowacka (lata 2004-2006),
- Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska (lata 2007-2013),
- Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka (lata 2007-2013),
- Programu Współpracy Transgranicznej INTERREG V-A Polska – Słowacja (lata 2014-2020),
- Programu Współpracy Transgranicznej INTERREG V-A Republika Czeska – Polska (lata 2014-2020).

W przypadku programu INTERREG V-A przedmiotem naszego zainteresowania były projekty zatwierdzone do realizacji.

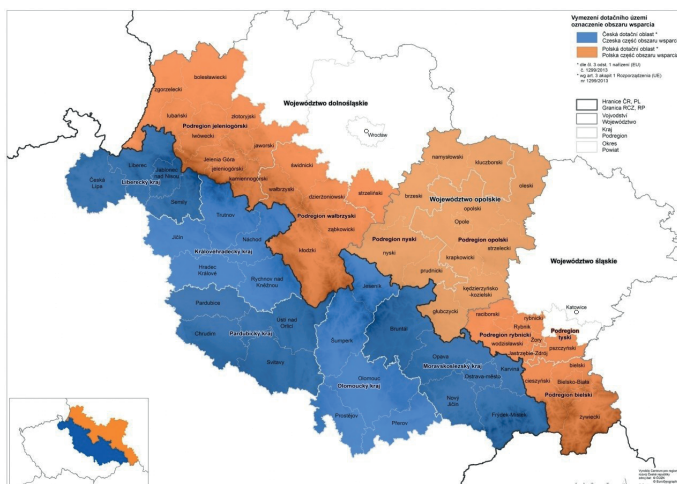
Desk research objął tzw. duże projekty oraz Fundusz Mikroprojektów z następujących euroregionów:

- Nysa (z wyłączeniem części niemieckiej).
- Glacensis.

- Pradziad.
- Silesia.
- Śląsk Cieszyński.
- Beskidy.

INTERREG czesko-polski obejmuje zatem ogromny obszar, które tworzą regiony NUTS 3 z pięciu czeskich województw (*krajów*): Liberecki, Hradecki, Pardubicki, Ołomuniecki i Morawsko-Śląski oraz 6 polskich podregionów: bielski i rybnicki (województwo śląskie), jeleniogórski i wałbrzyski (województwo dolnośląskie), nyski i opolski (województwo opolskie). Do obszaru wsparcia po stronie polskiej należy ponadto powiat strzeliński (podregion wrocławski w województwie dolnośląskim) i powiat pszczyński (podregion tyski w województwie śląskim). Całkowita powierzchnia obszaru Programu to 47 097 km². Czeska strona obszaru wsparcia zajmuje 23 135 km² (tzn. 29,3 % powierzchni Republiki Czeskiej), polska część zajmuje 23 962 km² (prawie 8 % powierzchni Rzeczypospolitej Polskiej).

Obszar objęty czesko-polskim programem INTERREG przedstawia poniższa mapa:

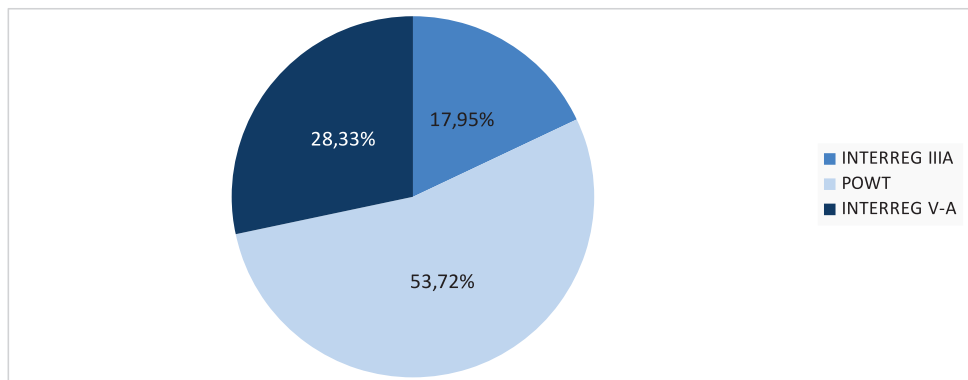

Rysunek 1 Mapa obszaru objętego czesko-polskim programem INTERREG; Źródło: <http://pl.cz-pl.eu/zakladni-informace-o-programu-pl>

W przypadku INTERREG polsko-słowackiego obszar terytorialny objęty analizą był znacznie węższy i dotyczył Euroregionu Beskidy, w skład którego wchodzi 41 gmin i powiatów po stronie polskiej i 63 jednostki samorządowe po stronie słowackiej.

Ogółem zespół projektowy zagregował blisko 4 tys. projektów, w tym 540 projektów dużych i ok. 3,4 tys. mikroprojektów, w tym 616 mikroprojektów z INTERREG IIIA (35 z programu PL – SK oraz 581 z programu CZ – PL), 1843 mikroprojektów z POWT (145 z PL – SK oraz 1698 z CZ – PL) oraz 972 mikroprojekty z INTERREG V-A (62 z PL – SK oraz 910 z CZ – PL).

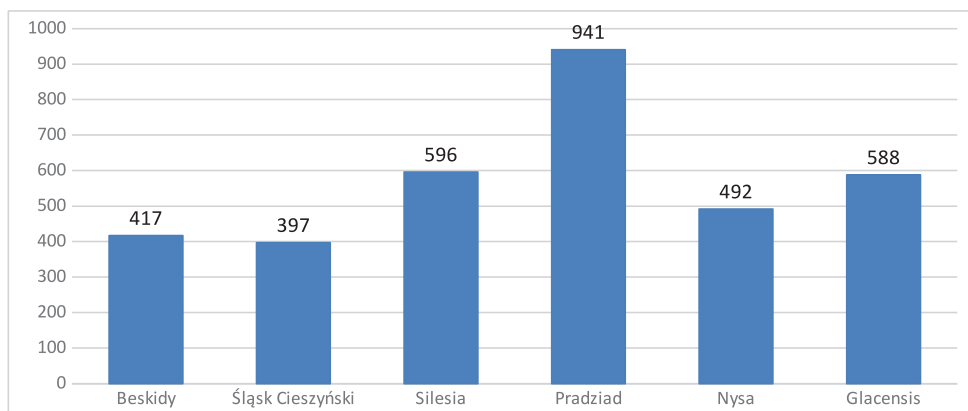
Udział mikroprojektów z poszczególnych programów INTERREG uwzględnionych w analizie przedstawia wykres nr 1.

Wykres 1 Udział mikroprojektów z poszczególnych programów INTERREG uwzględnionych w analizie

Dane pochodziły z ogólnodostępnych stron internetowych poszczególnych programów, portali poświęconych funduszom europejskim (m.in. mapadotacji.gov.pl, www.risy.cz, www.dotaceeu.cz) i publikacji internetowych. W przypadku stwierdzenia braku porównywalnych danych, zespół projektowy zwracał się o ich udostępnienie do poszczególnych euroregionów.

Liczbę mikroprojektów z poszczególnych euroregionów przedstawia wykres nr 2.

Wykres 2 Liczba mikroprojektów z poszczególnych mikroregionów

W toku dalszych prac, po wstępnej agregacji danych wyodrębniono 7 kategorii beneficjentów (jednostki państwowe, jednostki samorządu terytorialnego (JST), instytucje kultury, instytucje edukacyjne, instytucje religijne, organizacje pozarządowe (NGO), izby handlowe) oraz 11 kategorii obszaru wsparcia:

- sport i rekreacja,
- kultura,
- edukacja,
- turystyka,
- współpraca instytucjonalna (współpraca instytucji)
- ochrona przyrody/dziedzictwo przyrodnicze,
- przedsiębiorczość/miejsca pracy,

- profilaktyka zagrożeń/bezpieczeństwo,
- zdrowie/pomoc społeczna,
- komunikacja/transport,
- projekty mieszane.

Poszczególne kategorie poddano pogłębionej analizie wraz z występującymi zależnościami pomiędzy tymi kategoriami w skali poszczególnych programów i całego programu INTERREG w latach 2004-2019. Pozwoliło to na określenie preferencji i charakteru wnioskodawców korzystających z transgranicznych źródeł wsparcia na pograniczu polsko-czesko-słowackim.

Następnie zespół projektowy przeprowadził badanie ankietowe osób aktywnie uczestniczących w realizacji różnorodnych projektów w ramach programów INTERREG, reprezentujących jednostki samorządu terytorialnego, jednostki państwowe, instytucje edukacyjne, instytucje kultury, samorząd gospodarczy (izby handlowe) oraz organizacje pozarządowe i organizacje religijne. Chodziło o określenie poziomu postrzegania przez te osoby programów współpracy transgranicznej, zarówno w kontekście zrealizowanych projektów, jak i nowego okresu programowania. Ogółem zebrano 136 ankiet na 130 wymaganych.

Uzupełnieniem części badawczej były indywidualne wywiady pogłębione (IDI) z przedstawicielami instytucji zarządzających programami, w tym Wspólnego Sekretariatu programu, JST, NGO oraz instytucji kultury. Ogółem przeprowadzono 11 indywidualnych wywiadów pogłębionych na 10 wymaganych.

Analiza desk research, wyniki badań ankietowych oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych posłużyły do opracowania wniosków i rekomendacji na kolejny okres programowania INTERREG, które zawarto w trzeciej części opracowania. Znaczna część wniosków i rekomendacji dotyczy zwiększenia stopnia uczestnictwa organizacji pozarządowych w kolejnych programach INTERREG, co wynika zarówno danych liczbowych, jak i przeprowadzonych badań ankietowych oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych.

4 Analiza projektów w ramach Funduszu Mikroprojektów w programach INTERREG

4.1 Udział projektów wg rodzajów beneficjentów w mikroprojektach INTERREG

Fundusz Mikroprojektów był integralną częścią poszczególnych edycji programu INTERREG, zarówno w programach czesko-polskich, jak i polsko-słowackich. Wyróżniał się rekordową liczbą projektów oraz liczbą zaangażowanych w nie instytucji i organizacji po stronie czeskiej, polskiej i słowackiej. Ogółem analizie poddano 3432 mikroprojekty, z czego 616 w INTERREG IIIA, 1844 w POWT oraz 972 w INTERREG V-A. Mikroprojekty te były realizowane na terenie euroregionów: Beskidy, Silesia, Śląsk Cieszyński, Pradziad, Nysa i Glacensis.

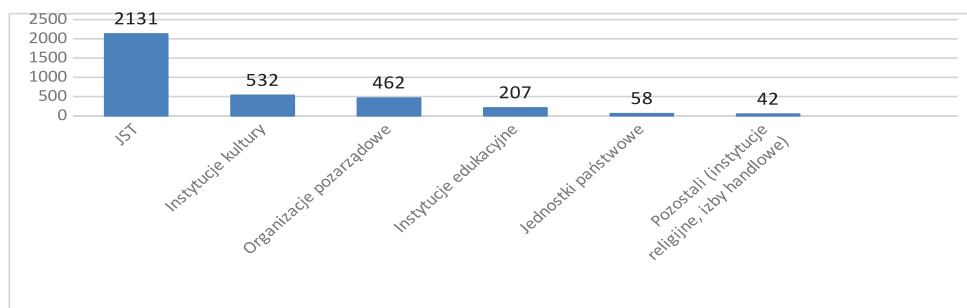
Kategorię badanych beneficjentów w mikroprojektach stanowiły – podobnie jak w przypadku dużych projektów:

- a) jednostki państwowe (wraz z organizacjami i innymi podmiotami powołanymi przez jednostki państwowe),
- b) jednostki samorządu terytorialnego (wraz z ich organizacjami, związkami i stowarzyszeniami)

- oraz Europejskimi Ugrupowaniami Współpracy Terytorialnej),
- c) instytucje kultury (państwowe i samorządowe zajmujące się upowszechnianiem kultury),
 - d) instytucje edukacyjne (instytucje systemu oświaty i szkoły wyższe),
 - e) organizacje pozarządowe (organizacje non profit wraz z jednostkami ochotniczej straży pożarnej),
 - f) izby handlowe (związki i organizacje samorządu gospodarczego oraz reprezentujące interesy przedsiębiorców),
 - g) instytucje religijne (Kościoły, związki wyznaniowe oraz powołane przez nie podmioty).

We wszystkich 3 programach INTERREG z Funduszu Mikroprojektów najczęściej korzystały jednostki samorządu terytorialnego, które zrealizowały 2131 mikroprojektów, co stanowi 62,1 proc. ogółu badanych mikroprojektów. Analizując liczbę realizowanych mikroprojektów wg kategorii beneficjentów widać dużą dysproporcję pomiędzy liczbą mikroprojektów JST, a liczbą mikroprojektów pozostałych kategorii beneficjentów. Drugą najbardziej aktywną kategorią były instytucje kultury - 532 mikroprojekty (15,5 proc.), kolejną – organizacje pozarządowe - 462 mikroprojekty (13,5 proc.). Pozostali beneficjenci mieli mniejszy bądź znikomy udział w realizacji Funduszu Mikroprojektów: instytucje edukacyjne – 207 mikroprojektów (6 proc.), jednostki państwowe – 58 mikroprojektów (1,7 proc.), instytucje religijne – 29 mikroprojektów (0,8 proc.) oraz izby handlowe – 13 mikroprojektów (0,4 proc.).

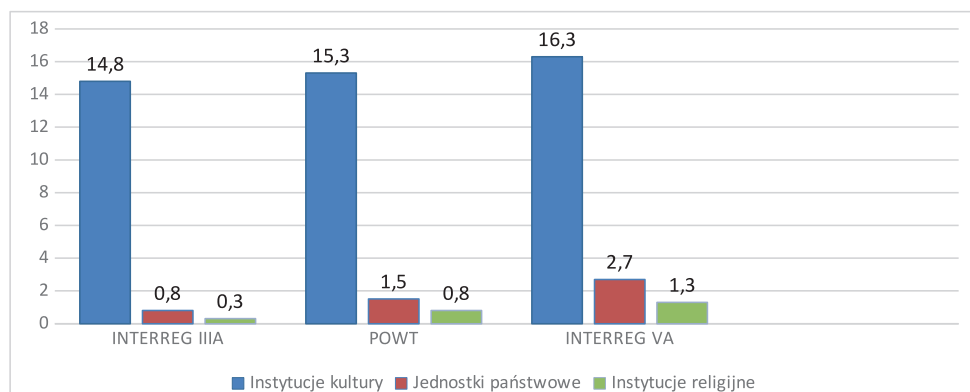
Liczbowy udział realizowanych mikroprojektów wg kategorii beneficjentów w programach INTERREG przedstawia wykres nr 3.

Wykres 3 Liczba realizowanych mikroprojektów wg kategorii beneficjentów w programach INTERREG

W przypadku jednostek samorządu terytorialnego najniższy procentowy udział JST zanotowano w INTERREG IIIA – 57,8 proc., najwyższy w POWT – 63,8 proc. U pozostałych beneficjentów widać jednak wzrost lub spadek stopnia uczestnictwa w INTERREG. Wzrost aktywności dotyczył zwłaszcza instytucji kultury, których zaangażowanie w INTERREG IIIA kształtowało się na poziomie 14,8 proc., następnie 15,3 proc. w POWT i 16,3 proc. w INTERREG V-A. Podobnie łagodny, choć systematyczny wzrost notują jednostki państwowe (0,8 proc. w INTERREG IIIA, 1,5 proc. w POWT, 2,7 proc. w INTERREG V-A) oraz instytucje religijne (0,3 proc. w INTERREG IIIA, 0,8 proc. w POWT i 1,3 proc. w INTERREG V-A).

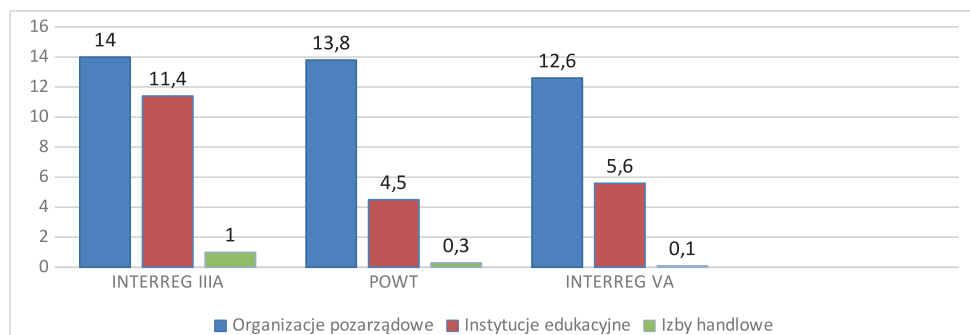
Procentowy wzrost liczby realizowanych projektów wg kategorii beneficjentów przedstawia wykres nr 4.

Wykres 4 Procentowy wzrost liczby realizowanych projektów wybranych kategorii beneficjentów w Funduszu Mikroprojektów

Procentowy spadek liczby realizowanych mikroprojektów dotyczył 3 kategorii beneficjentów: instytucji edukacyjnych, organizacji pozarządowych oraz izb handlowych. Największą dysproporcję zaobserwowano w przypadku instytucji edukacyjnych, których procentowy udział w tym zakresie zdecydowanie zmalał w kolejnych programach w porównaniu do stopnia ich uczestnictwa w INTERREG IIIA (11,4 proc. w INTERREG IIIA, 4,5 proc. w POWT, 5,6 proc. w INTERREG V-A). Niepokojący jest również spadek uczestnictwa – choć minimalny – organizacji pozarządowych (14 proc. w INTERREG IIIA, 13,8 proc. w POWT, 12,6 proc. w INTERREG V-A) oraz środowiska biznesu, skupionego wokół organizacji gospodarczych. Udział tych ostatnich wprawdzie był znikomy od początku INTERREG, jednak w kolejnych programach stał się marginalny, mniejszy nawet od stopnia uczestnictwa instytucji religijnych (1 proc. w INTERREG IIIA, 0,3 proc. w POWT, 0,1 proc. w INTERREG V-A).

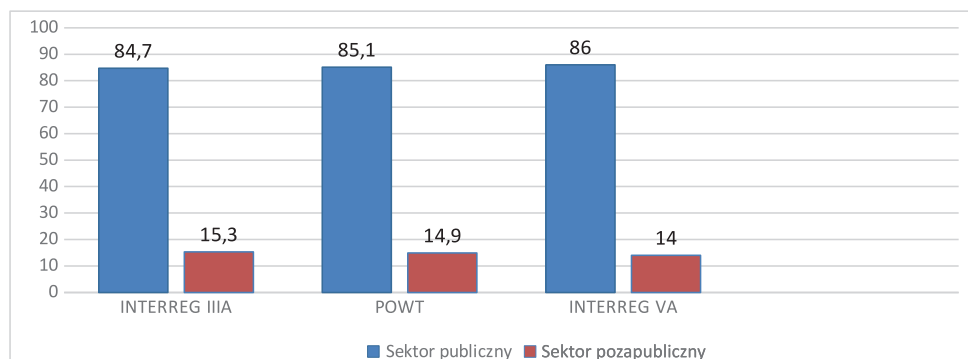
Procentowy spadek liczby realizowanych projektów tych kategorii beneficjentów przedstawia wykres nr 5.

Wykres 5 Procentowy spadek liczby realizowanych projektów wybranych kategorii beneficjentów w Funduszu Mikroprojektów

We wszystkich 3 programach procentowy udział realizowanych mikroprojektów przez organizacje sektora publicznego (jednostki samorządu terytorialnego, jednostki państwowe, instytucje kultury,

państwowe jednostki edukacyjne) był praktycznie identyczny, choć ze stałą, niewielką tendencją wzrostową. W INTERREG IIIA wynosił on 84,7 proc., POWT – 85,1 proc., INTERREG V-A – 86 proc. Procentowy udział realizowanych mikroprojektów przez organizacje sektora publicznego i poza publicznego przedstawia wykres nr 6.

Wykres 6 Procentowy udział realizowanych projektów przez organizacje sektora publicznego i poza publicznego w INTERREG

4.2 Obszary wsparcia w mikroprojektach INTERREG

Obszary wsparcia w Funduszu Mikroprojektów na potrzeby analizy zostały podzielone – jak wspomniano wcześniej – na 11 kluczowych kategorii: edukacja, kultura, turystyka, sport i rekreacja, współpraca instytucjonalna, ochrona przyrody/dziedzictwo przyrodnicze, zdrowie/pomoc społeczna, profilaktyka zagrożeń/bezpieczeństwo, przedsiębiorczość/miejsca pracy, komunikacja/transport oraz projekty mieszane.

Każdy z 3432 mikroprojektów został sprawdzony i zagregowany z odpowiednią kategorią. Zagregowanie z daną kategorią było następstwem zapoznania się z tytułem projektu, jego opisem, celami i realizowanymi działaniami. W niektórych przypadkach zespół projektowy miał świadomość, że dany projekt można przypisać do jednej z dwóch kategorii, np. sportu i rekreacji lub turystyki, bądź współpracy instytucjonalnej lub profilaktyki zagrożeń/bezpieczeństwa. Podobnie było w przypadku projektów mieszanych, w których przeważały działania związane np. ze sportem i rekreacją nad działaniami edukacyjnymi lub na odwrót.

Pierwszy wniosek, który nasuwa się po analizie wszystkich mikroprojektów wg 11 kategorii jest taki, że żadna ze wspomnianych kategorii nie zdobyła wyraźnej dominacji nad pozostałymi. Najwięcej mikroprojektów we wszystkich programach INTERREG zostało zrealizowanych w kategorii projekty mieszane (23,3 proc.). W każdym z takich mikroprojektów były podjęte działania z co najmniej 2 obszarów: sportu i rekreacji, edukacji, turystyki, kultury, współpracy instytucjonalnej, rzadziej profilaktyki zagrożeń i bezpieczeństwa czy ochrony przyrody i dziedzictwa przyrodniczego. Wśród mikroprojektów tego typu organizowano np. wspólne konferencje, spotkania, warsztaty bądź oficjalne obchody powiązane z wystęпами kulturalnymi, zajęciami sportowo-rekreacyjnymi i innymi eventami, wspólne ćwiczenia jednostek połączone z zabawą i integracją, działania edukacyjne powiązane z turystyką i sportem bądź ochroną przyrody lub sportowe z elementami kultury i edukacji, działania kulturalne powiązane z odkrywaniem wspólnej historii, zwyczajów oraz poznawaniem się oraz integracją konkretnych grup i środowisk itd. To jedynie przykłady takich mikroprojektów, które w tej kategorii cechowały się ogromną różnorodnością, a niekiedy pomysłowością.

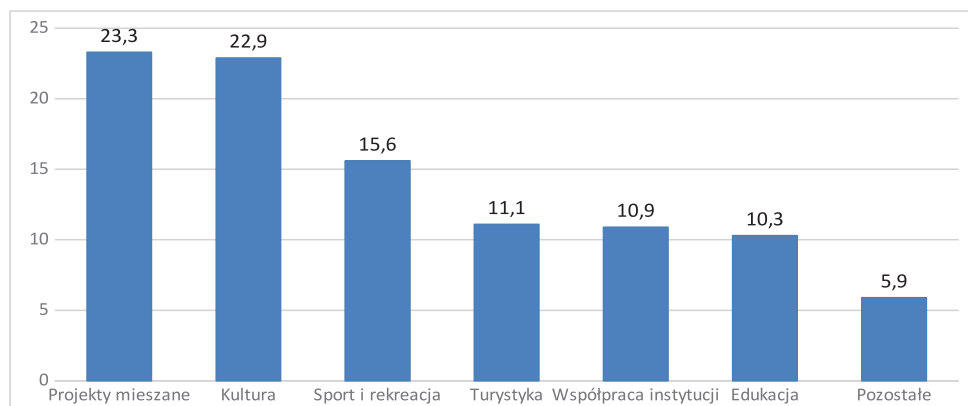
Minimalnie mniej zrealizowano mikroprojektów o tematyce kulturalnej (22,9 proc.) – m.in. koncertów, festiwalu, występów artystycznych, wystaw, warsztatów, pokazów, innych imprez, w tym wydarzeń związanych z letnim kinem, obyczajami, kuchnią regionalną, rocznicami, prelekcji, wymian kulturalnych, publikacji itp. Na trzecim miejscu pod względem popularności były mikroprojekty związane ze sportem i rekreacją (15,6 proc.) – zawody, biegi terenowe, pozostałe wydarzenia sportowe, wymiany sportowców, inne, często nowe formy grupowej i indywidualnej rywalizacji, gry, zabawy, biesiady, wspólne świętowania, różnorodne propozycje spędzenia czasu wolnego, w tym na wolnym powietrzu itd.

Środkową grupę projektów pod względem ich popularności zajmują mikroprojekty o tematyce turystycznej (11,1 proc.) – projektowanie i uruchamianie nowych produktów turystycznych, w tym markowych (np. tras, szlaków, ścieżek), organizacja wydarzeń turystycznych, modernizacja infrastruktury turystycznej, realizacja kampanii promocyjnych związanych z turystyką, przygotowanie publikacji książkowych, map, przewodników, tablic i portali poświęconych turystyce.

Kolejna grupa mikroprojektów związana była ze współpracą instytucjonalną (10,9 proc.), która obejmowała m.in. współpracę i wymianę doświadczeń między samorządami, jednostkami państwowym, organizacjami pozarządowymi, instytucjami edukacyjnymi bądź konkretnymi grupami zawodowymi w formie np. wspólnych konferencji, warsztatów, prelekcji, spotkań, wyjazdów, wymian, oficjalnych kontaktów, wspólnej organizacji wydarzeń i różnorodnych przedsięwzięć o charakterze partnerskim czy społeczno-gospodarczym. Niewiele mniejszym zainteresowaniem cieszyły się projekty edukacyjne (10,3 proc.), adresowane w większości do uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Zdecydowanie najmniejszym powodzeniem cieszyły się mikroprojekty dotyczące profilaktyki zagrożeń i bezpieczeństwa (1,9 proc.) na obszarach transgranicznych w formie np. wspólnych ćwiczeń lub wymiany doświadczeń jednostek państwowych, zwłaszcza służb mundurowych i samorządów, zdrowia i pomocy społecznej (1,5 proc.), wśród nich mikroprojekty dla seniorów związane z profilaktyką zdrowia oraz ich aktywizacją, ochrony przyrody i dziedzictwa przyrodniczego (1,3 proc.), związane z przedsiębiorczością i miejscami pracy (1,1 proc.) oraz komunikacją i transportem (0,1 proc.). Ogółem mikroprojekty z ostatnich, 5 kategorii stanowiły niespełna 6 proc. wszystkich mikroprojektów poddanych analizie.

Procentowy udział poszczególnych kategorii mikroprojektów we wszystkich programach INTER-REG przedstawia wykres nr 7.

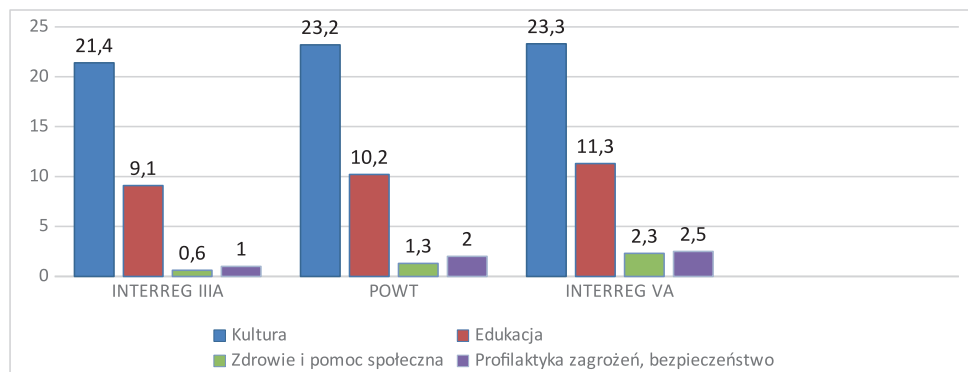
Wykres 7 Procentowy udział poszczególnych kategorii mikroprojektów we wszystkich programach INTER-REG

Udział poszczególnych kategorii mikroprojektów różnił się jednak w zależności od programu. W INTERREGU IIIA dominowały mikroprojekty mieszane (27,6 proc.), następnie kulturalne (21,4 proc.), związane ze sportem i rekreacją (15,3 proc.) oraz współpracą instytucji (12,2 proc.). Stosunkowo małym powodzeniem cieszyły się mikroprojekty turystyczne (9,7 proc.) i związane z edukacją (9,1 proc.).

W kolejnym programie POWT procentową listę najchętniej wybieranych przedsięwzięć otwierają mikroprojekty kulturalne (23,2 proc.), następnie mieszane (21,2 proc.), sportowo-rekreacyjne (17,7 proc.) i turystyczne (12,1 proc.). W dalszej kolejności wnioskodawcy sięgali po mikroprojekty edukacyjne (10,2 proc.) i związane ze współpracą instytucji (9,7 proc.). Mikroprojekty o tematyce związanej z profilaktyką zagrożeń i bezpieczeństwem stanowią zaledwie 2 proc., jeszcze mniej, tj. 1,3 proc. to mikroprojekty poświęcone zdrowiu i pomocy społecznej.

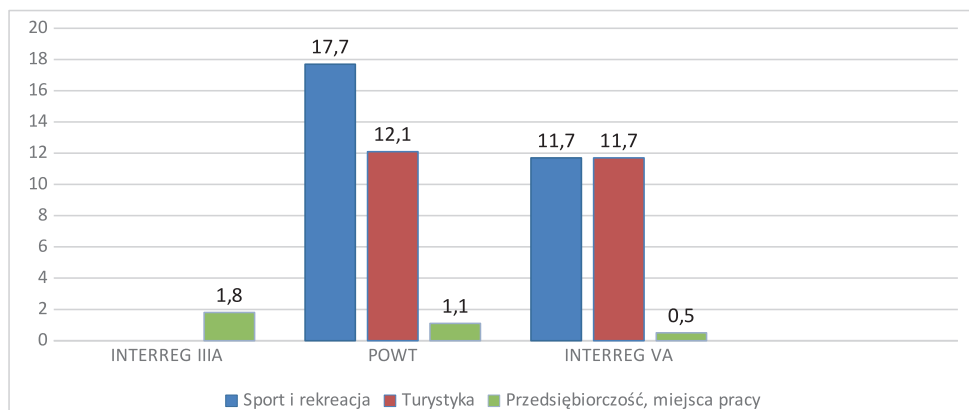
Sytuacja niewiele się zmienia w INTERREG V-A, gdzie ponownie najbardziej popularne są mikroprojekty mieszane (24,5 proc.), a w następnej kolejności: kulturalne (23,3 proc.), związane ze współpracą instytucji (12,4 proc.) sportowo-rekreacyjne (11,7 proc.), edukacyjne (11,3 proc.) oraz poświęcone turystyce (10,1 proc.).

Interesujące są dane dotyczące rosnącego udziału wybranych kategorii mikroprojektów w poszczególnych programach INTERREG. W czterech kategoriach zaobserwowano taki trend: kultura, edukacji, zdrowiu i pomocy społecznej oraz profilaktyce zagrożeń i bezpieczeństwie. Nie jest to znaczący wzrost, jednak zauważalny. Przedstawia to wykres nr 8.

Wykres 8 Rosnący udział wybranych kategorii mikroprojektów w programach INTERREG

Oprócz wzrostów następowały także spadki w wybranych kategoriach mikroprojektów. Systematycznie zmniejszał się udział mikroprojektów poświęconych przedsiębiorczości i miejscom pracy i wynosił on 1,8 proc. w INTERREG IIIA, 1,1 proc. w POWT i zaledwie 0,5 proc. w INTERREG V-A. Najbardziej znaczący spadek nastąpił w kategorii sport i rekreacja. O ile w POWT mikroprojekty o tej tematyce stanowiły 17,7 proc., o tyle w INTERREG V-A – 11,7 proc. Spadki wybranych kategorii mikroprojektów w programach INTERREG przedstawia wykres nr 9.

Wykres 9 Spadek wybranych kategorii mikroprojektów w programach INTERREG

Analizując obie ostatnie tabele można zaobserwować, że częściej następował procentowy wzrost wybranych kategorii mikroprojektów w kolejnych programach niż ich spadek, co świadczy o wysokiej absorpcji środków z Funduszu Mikroprojektów.

4.3 Obszary wsparcia wg kategorii beneficjentów w programach INTEREG

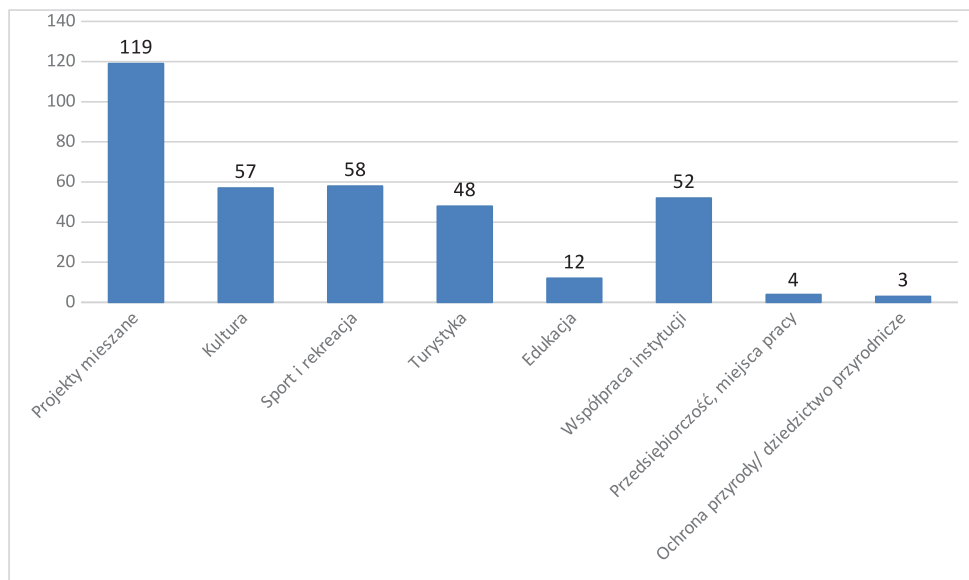
4.3.1 Obszary wsparcia wg kategorii beneficjentów w INTERREG IIIA

Mikroprojekty mieszane – jak wspomniano – stanowiły najchętniej wybraną kategorię w programie INTERREG IIIA, zwłaszcza przez jednostki samorządu terytorialnego, które zrealizowały łącznie 119 projektów, czyli aż 70 proc. wszystkich przedsięwzięć. W mniejszym stopniu mikroprojekty mieszane cieszyły się zainteresowaniem instytucji kultury (11,1 proc.), a w niewielkim – organizacji pozarządowych (8,8 proc.) i instytucji edukacyjnych (7,6 proc.).

W przypadku mikroprojektów kulturalnych instytucje kultury były w takim samym stopniu beneficjentami tych projektów co jednostki samorządu terytorialnego (odpowiednio po 43,2 proc.). Kategoria ta została zatem całkowicie przez nie zdominowana, co dowodzi fakt, że trzecie miejsce zajęły organizacje pozarządowe, których udział w tym obszarze wsparcia wyniósł 10,6 proc.

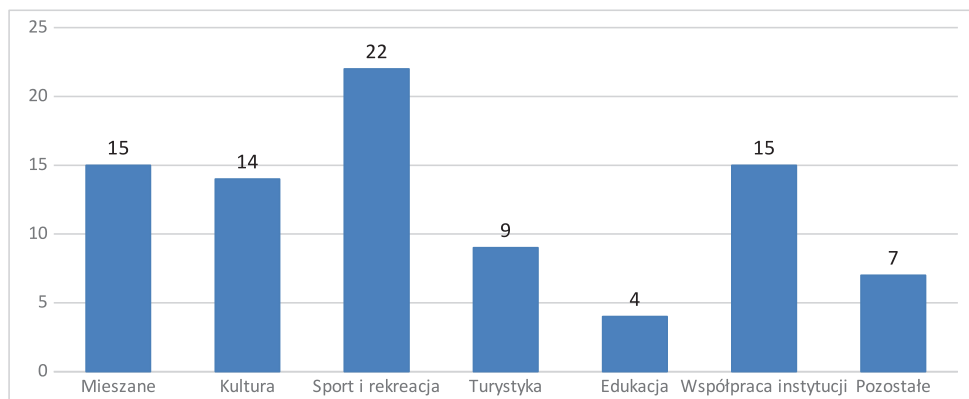
NGO mają zdecydowanie większy udział w mikroprojektach sportowych i edukacyjnych – 23,4 proc. W nich również zdecydowanie przeważają jednostki samorządu terytorialnego – 61,7 proc. Turystyka była obszarem wsparcia, w którym JST zrealizowały aż 80 proc. mikroprojektów w tej kategorii. Drugim beneficjentem były organizacje pozarządowe, których udział wyniósł 15 proc. Samorząd zrealizował 48 takich projektów, natomiast NGO – 9.

Liczbę projektów JST w poszczególnych kategoriach mikroprojektów w INTERREG IIIA przedstawia wykres nr 10.

Wykres 10 Liczba projektów JST w poszczególnych kategoriach mikroprojektów w INTERREG III A

Liczbę projektów NGO w poszczególnych kategoriach mikroprojektów w INTERREG IIIA przedstawia wykres nr 11.

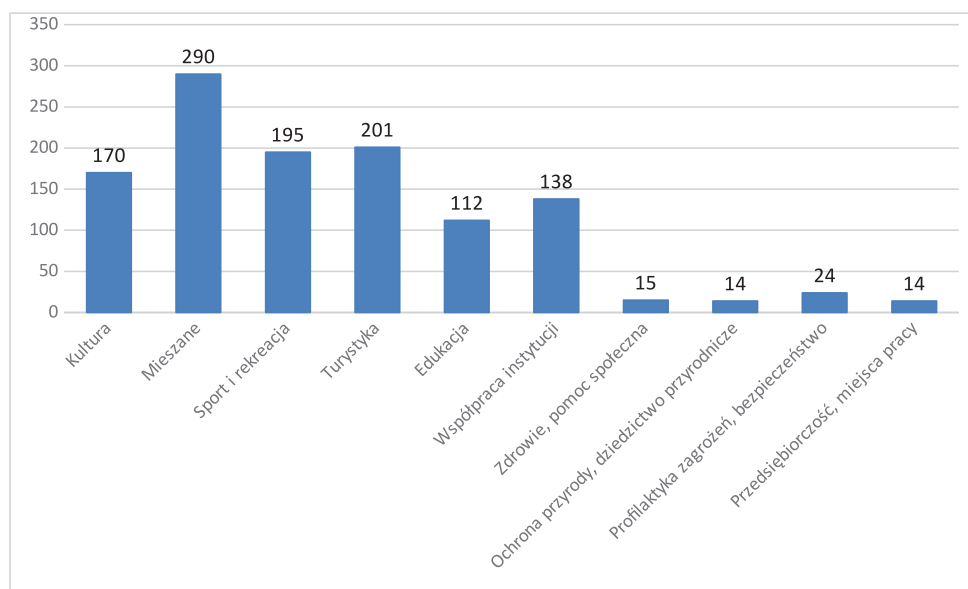
Wykres 11 Liczba projektów NGO w poszczególnych kategoriach mikroprojektów w INTERREG IIIA

4.3.2 Obszary wsparcia wg kategorii beneficjentów w POWT

Liczba mikroprojektów w POWT – w stosunku do INTERREG IIIA – była zdecydowanie większa, analizie poddano aż 1844 mikroprojektów. Najchętniej w tym programie realizowano mikroprojekty kulturalne, po które w największym stopniu sięgały instytucje kultury (47 proc.), przed JST (39,8 proc.) i NGO (11 proc.). Drugie pod względem popularności, czyli projekty mieszane były zdecydowaną domeną samorządów (74,1 proc.), a tylko w niewielkim stopniu instytucji kultury (11,2 proc.) oraz organizacji pozarządowych (9,2 proc.). Udział samorządu w kategorii sport i rekreacja był w tym przypadku mniejszy (59,8 proc.), znaczny natomiast w przypadku organizacji pozarządowych (29,7 proc.)

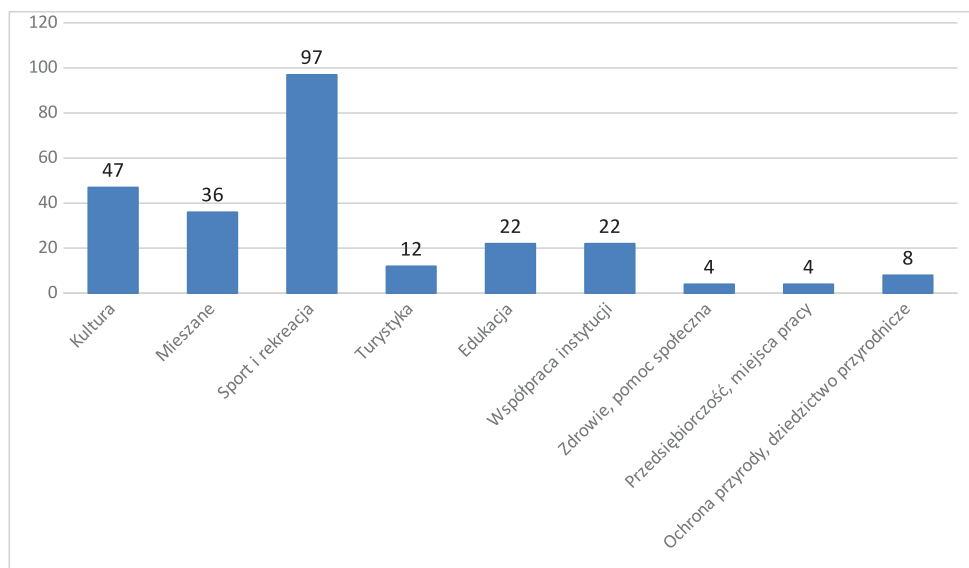
Kolejnym zdominowanym przez JST obszarem mikroprojektów w POWT była współpraca instytucji. Samorząd zrealizował aż 77 proc. takich mikroprojektów, pozostawiając daleko w tyle drugie w kolejności organizacje pozarządowe (12,2 proc.). Jeszcze bardziej dobitnie sytuacja przedstawia się w obszarze turystyka. Udział JST wyniósł aż 90,1 proc., natomiast NGO – 5,4 proc. W obszarze edukacji JST zrealizowały 59,2 proc. mikroprojektów, przy stosunkowo niskim udziale instytucji edukacyjnych (20,1 proc.) i 11 proc. udziale NGO.

Wysoki udział samorządu wystąpił również w obszarach: zdrowie i pomoc społeczna (62,5 proc.), w którym NGO i jednostki państwowe zrealizowały odpowiednio po 16,6 proc. takich mikroprojektów, profilaktyka zagrożeń i bezpieczeństwo (66,6 proc.), przy 27,7 proc. udziale w tej kategorii jednostek państwowych oraz ochronie przyrody i dziedzictwie przyrodniczym (58,3 proc.). W tej ostatniej udział NGO wyniósł 33,3 proc. Liczbę projektów JST w poszczególnych kategoriach mikroprojektów w POWT przedstawia wykres nr 12.

Wykres 12 Liczba projektów JST w poszczególnych kategoriach mikroprojektów w POWT

Liczbę projektów NGO w poszczególnych kategoriach mikroprojektów w POWT przedstawia wykres nr 13.

Wykres 13 Liczba projektów NGO w poszczególnych kategoriach mikroprojektów w POWT

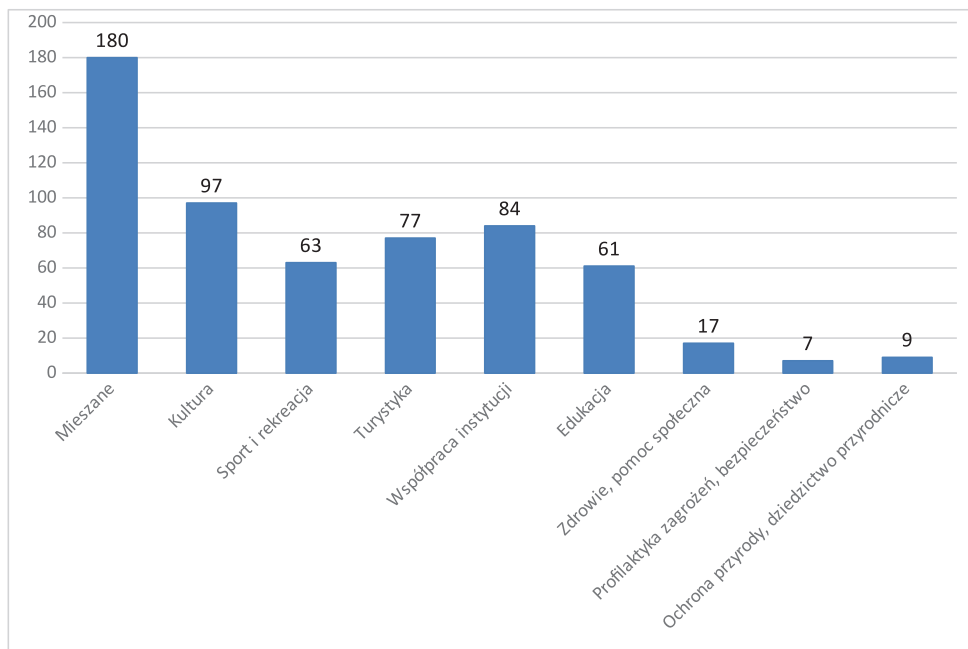
4.3.3 Obszary wsparcia wg kategorii beneficjentów w INTERREG V-A

Program INTERREG V-A ponownie – jak w przypadku INTERREG IIIA – upłynął pod znakiem projektów mieszanych i kulturalnych, które łącznie stanowiły blisko połowę (47,7 proc.) wszystkich mikroprojektów. Mikroprojekty mieszane były najchętniej wybierane przez samorządy (75,6 proc.), NGO (11,7) i instytucje kultury (8 proc.). Instytucje kultury były najbardziej aktywną kategorią beneficjentów w obszarze kultura (46,9 proc.), niewiele ustępując JST (42,9 proc.) i NGO (7,5 proc.).

Udział samorządu w mikroprojektach związanych ze sportem i rekreacją był wprawdzie największy w tym obszarze (55,2 proc.), jednak przy znaczącym udziale organizacji pozarządowych (38,6 proc.). Dominacja samorządu jest natomiast nadal widoczna w mikroprojektach związanych z turystyką (78,5 proc.), współpracą instytucjonalną (69,4 proc.), zdrowiem i pomocą społeczną (77,2 proc.), ochroną przyrody i dziedzictwem przyrodniczym (69,2 proc.).

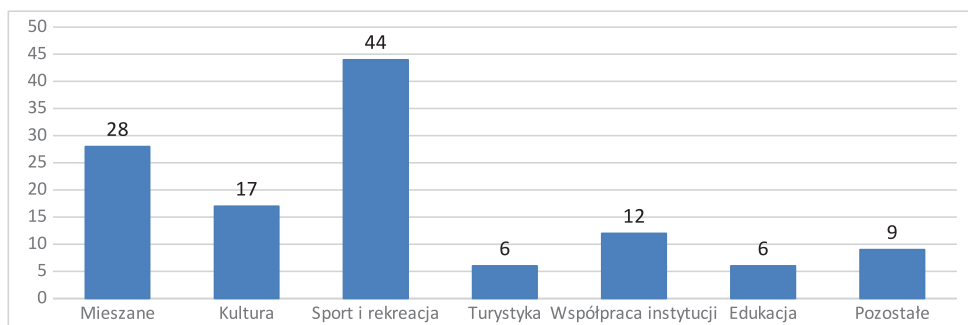
Interesujący jest udział poszczególnych kategorii beneficjentów w obszarze edukacji. Zdecydowaną większość takich mikroprojektów pozyskały JST (55,4 proc.), pozostawiając daleko w tyle instytucje edukacyjne (23,6 proc.), instytucje kultury (12,7 proc.) oraz NGO (5,5 proc.). Mimo tego w porównaniu z POWT procentowa aktywność instytucji edukacyjnych minimalnie wzrosła (o 3,5 proc.)

W dwóch obszarach JST musiały uznać większą aktywność innych kategorii beneficjentów. Dotyczy to obszaru profilaktyki zagrożeń i bezpieczeństwa oraz przedsiębiorczości i miejsc pracy. W pierwszym przypadku najbardziej aktywne były jednostki państwowe, które zrealizowały 10 takich mikroprojektów (41,6 proc.) przy 7 projektach JST (29,1 proc.) i 5 projektach NGO (20,8 proc.). Mikroprojektów związanych z przedsiębiorczością i miejscami pracy było zaledwie 5, z czego 2 zgłoszone przez JST a 3 przez instytucje edukacyjne. Liczbę projektów JST w poszczególnych kategoriach mikroprojektów w INTERREG V-A przedstawia wykres nr 14.

Wykres 14 Liczba projektów JST w poszczególnych kategoriach mikroprojektów w INTERREG V-A

Liczbę projektów NGO w poszczególnych kategoriach mikroprojektów w INTERREG V-A przedstawia wykres nr 15.

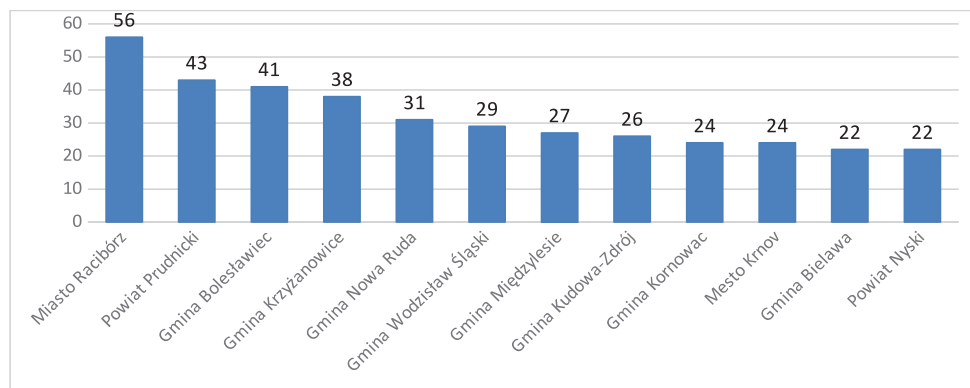
Wykres 15 Liczba projektów NGO w poszczególnych kategoriach mikroprojektów w INTERREG V-A

4.3.4 Najbardziej aktywni beneficjenci w Funduszu Mikroprojektów

Analizę najbardziej aktywnych beneficjentów Funduszu Mikroprojektów przeprowadzono – jak wspomniano – na podstawie wszystkich zagregowanych danych. Wyniki mają charakter poglądowy i mogą różnić od faktycznej liczby zrealizowanych mikroprojektów przez danego beneficjenta. Wynika to m.in. z faktu występowania wielu tych samych beneficjentów pod różnymi nazwami na oficjalnych wykazach projektów, które uzyskały dofinansowanie, co utrudniało ustalenie dokładnej liczby beneficjentów w danej kategorii.

W przypadku jednostek samorządu terytorialnego zdecydowanie najbardziej aktywnymi beneficjentami były gminy: Racibórz, Bolesławiec, Krzyżanowice, Nowa Ruda, Wodzisław, Międzyzlesie, Kudowa-Zdrój, Kornowac, Město Krnov i gmina Bielawa, które łącznie zrealizowały ponad 300 mikroprojektów. Aktywne były również powiaty, wśród których przeważa powiat prudnicki (43 mikroprojekty), następnie powiaty: nyski, kłodzki, wodzisławski i lwówecki (łącznie ponad 70 mikroprojektów).

Wykaz najbardziej aktywnych JST w Funduszu Mikroprojektów przedstawia wykres nr 16.

Wykres 16 Najbardziej aktywne JST w Funduszu Mikroprojektów

Jak widać z wykresu, w gronie najbardziej aktywnych JST zdecydowanie przeważają gminy i powiaty w Polsce. Na tym tle wyróżnia się czeskie Město Krnov z 24 mikroprojektami. Innymi aktywnymi samorządami po stronie czeskiej były m.in. Město Vrbno pod Pradědem, Město Jeseník, Město Zlaté Hory, Město Vidnava, Město Bruntál czy Český Těšín.

Wśród instytucji kultury najchętniej sięgano po mikroprojekty w Jeleniej Górze, Nysie, Cieszynie, Raciborzu, Wodzisławiu, Jeseníku, Krnovie i Byczynie. W tej kategorii zdecydowanie najbardziej aktywne były: Jeleniogórskie Centrum Kultury (22 mikroprojekty) wraz z Filharmonią Dolnośląską w Jeleniej Górze (12 mikroprojektów) i Osiedlowym Domem Kultury w Jeleniej Górze (8 projektów). Wspomniane 3 instytucje zrealizowały łącznie aż 42 mikroprojekty. Warto odnotować liczny udział pozostałych instytucji kultury w Funduszu Mikroprojektów, m.in. Muzeum Śląska Cieszyńskiego, Wodzisławskiego Centrum Kultury, Raciborskiego Centrum Kultury, Nyskiego Domu Kultury im. Wandy Pawlik czy Ośrodka Kultury w Byczynie.

O ile wśród instytucji kultury wiele z nich chętnie i często aplikowało o kolejne mikroprojekty, o tyle wśród instytucji edukacyjnych jest zdecydowanie mniejsza liczba takich, które czyniły to wielokrotnie. Wśród nich większą aktywność przejawiały instytucje edukacyjne w Czechach w stosunku do polskich szkół różnego szczebla. Po mikroprojekty najczęściej sięgały: Základní škola Mikulovice (7 mikroprojektów), Technická univerzita v Liberci (7 mikroprojektów), Základní škola Rýmařov (7 mikroprojektów), Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (4 mikroprojekty). Ten ostatni podmiot był wyjątkowo aktywny – jak piszemy o tym dalej – w realizacji dużych projektów w ramach INTERREG.

Jednostki państwowe w Funduszu Mikroprojektów były najczęściej reprezentowane przez służby mundurowe. Komendy Wojewódzkie Policji we Wrocławiu, Katowicach i Opolu zrealizowały łącznie 17 mikroprojektów. Aktywne były również dyrekcje Babiogórskiego i Karkonoskiego Parku Narodowego (łącznie 10 mikroprojektów).

Udział kategorii izby handlowe w Funduszu Mikroprojektów był symboliczny, łącznie zespół projektowy zagregował 13 mikroprojektów realizowanych przez środowiska gospodarcze. Najbardziej aktywnym beneficjentem wśród nich była Česko-polská obchodní komora (Czesko-Polska Izba Handlowa) z siedzibą w Ostrawie. Organizacja ta sięgnęła po 3 mikroprojekty. Innymi organizacjami gospodarczymi, które zrealizowały po 2 mikroprojekty były: Regionální hospodářská komora Severovýchodních Čech (Regionalna Izba Gospodarcza Północno-Wschodnich Czech), Raciborská Izba Gospodarcza i Sudecká Izba Przemysłowo-Handlowa w Świdnicy.

Najbardziej rozproszoną grupę beneficjentów stanowiły instytucje religijne. Były wśród nich: diecezje, parafie, zgromadzenia zakonne, klasztory, towarzystwa religijne, domy pomocy społecznej prowadzone przez stronę kościelną oraz centra misyjne. Instytucje religijne zrealizowały łącznie 29 mikroprojektów. Na podstawie listy beneficjentów w tej kategorii można stwierdzić, że występowały one po mikroprojekt bardzo ostrożnie. Jedynie Diecezja Opolska zrealizowała 2 mikroprojekty, pozostałe instytucje religijne poprzestały na zaledwie 1 mikroprojekcie.

W gronie organizacji pozarządowych wyróżniła się grupa NGO, która co najmniej kilkakrotnie korzystała z Funduszu Mikroprojektów. Liderzy mają przeważnie na swoim koncie między 5 a 10 mikroprojektów, zrealizowanych w całym okresie INTERREG. To niewiele, zważywszy na wieloletni okres wdrażania programu oraz dużą alokację środków w Funduszu Mikroprojektów. Do najbardziej aktywnych NGO po stronie polskiej należały: Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”, Podbeskidzkie Towarzystwo Sportowe „Janosik”, Stowarzyszenie Kraina Św. Anny, Opolska Fundacja Inicjatyw Międzynarodowych, Fundacja Ludzie-Innowacje-Design, Kietrzańskie Stowarzyszenie Kulturalno-Sportowe GRYF, Stowarzyszenie Biegów Górskich, Aeroklub Jeleniogórski, Beskidzkie Towarzystwo Cyklistów czy Grupa Kolarska CykloSPORT Bolesławiec i Jastrzębski Klub Hokejowy GKS Jastrzębie. Wielu wnioskodawców wśród NGO stanowiły ochotnicze straże pożarne, jednak one w zdecydowanej większości były beneficjentami jednego mikroprojektu, najczęściej związanego ze wspólnymi ćwiczeniami jednostek czeskich i polskich, organizacją festynów oraz sportem i rekreacją.

Po stronie czeskiej wśród najbardziej aktywnych organizacji pozarządowych należy wymienić Jeseníky přes hranici, z.s., Jesenícká rozvojová o.p.s., Soužití 2005, o.p.s., a zwłaszcza liczne organizacje zajmujące się sportem i rekreacją, m.in. HC AZ Havířov, Fotbalový klub Jeseník, SK Slavia Orlová – o.s.

5 Analiza projektów dużych w programach INTERREG

5.1 Podział projektów wg osi priorytetowych i działań w poszczególnych programach oraz związana z nimi aktywność JST i NGO

Ponieważ osie priorytetowe i działania w poszczególnych programach INTERREG różniły się między sobą, analizie poddano liczbę projektów oraz ich procentowy udział w skali danego programu.

W przypadku INTERREGU IIIA Polska – Słowacja na analizowanym obszarze (woj. śląskie) zrealizowano 27 projektów przypisanych do następujących działań:

- 1.1. Rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej – 3 projekty (11,1 proc.)
- 1.2. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska – 3 projekty (11,1 proc.)

- 2.1. Rozwój zasobów ludzkich i wspieranie przedsiębiorczości – 5 projektów (18,5 proc.)
- 2.2. Ochrona dziedzictwa naturalnego i kulturowego – 6 projektów (22,2 proc.)
- 2.3. Wspieranie inicjatyw lokalnych (mikroprojekty) – 1 projekt (3,7 proc.)
- 3.1. Zarządzanie, wdrażanie, monitoring i kontrola – 5 projektów (18,5 proc.)
- 3.2. Promocja i ocena programu – 4 projekty (14,8 proc.)

Dwa pierwsze działania – *rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz rozwój infrastruktury ochrony środowiska* – realizowane były wyłącznie przez JST. Dopiero w kolejnych działaniach uczestniczyły inne kategorie beneficjentów. W działaniu 2.1. *Rozwój zasobów ludzkich i wspieranie przedsiębiorczości* podział beneficjentów był zróżnicowany: instytucja edukacyjna – 1 projekt, jednostka państwowa – 1 projekt, JST – 2 projekty, NGO – 1 projekt. W działaniu 2.2. *Ochrona dziedzictwa naturalnego i kulturowego* 4 projekty realizowały JST, po jednym – instytucja kultury oraz NGO.

INTERREG IIIA Czechy – Polska oznaczał realizację 51 projektów wg następujących działań:

- 1.1. Wspieranie rozwoju infrastruktury o znaczeniu transgranicznym – 5 projektów (9,8 proc.)
- 1.2. Infrastruktura ochrony środowiska i ochrony przeciwpowodziowej – 4 projekty (7,8 proc.)
- 1.3. Rozwój infrastruktury okołobiznesowej i turystycznej – 4 projekty (7,8 proc.)
- 2.1. Rozwój turystyki – 6 projektów (11,8 proc.)
- 2.2. Wspieranie inicjatyw lokalnych (mikroprojekty) – 3 projekty (5,9 proc.)
- 2.3. Rozwój i wspieranie transgranicznych struktur organizacyjnych i współpracy sieciowej – 4 projekty (7,8 proc.)
- 3.1. Zarządzanie, wdrażanie, monitoring i kontrola – 17 projektów (33,3 proc.)
- 3.2. Promocja i ocena programu – 8 projektów (15,7 proc.)

Dominacja JST widoczna jest w działaniu 1.1. *Wspieranie rozwoju infrastruktury o znaczeniu transgranicznym*, w którym samorząd zrealizował wszystkie projekty, w działaniach 1.2. *Infrastruktura ochrony środowiska i ochrony przeciwpowodziowej* oraz 1.3. *Rozwój infrastruktury okołobiznesowej i turystycznej*. Udział innych beneficjentów widoczny jest dopiero w działaniu 2.1. *Rozwój turystyki* (JST – 3 projekty, NGO – 2 projekty, Instytucja kultury – 1 projekt) oraz 2.3. *Rozwój i wspieranie transgranicznych struktur organizacyjnych i współpracy sieciowej* (Instytucja edukacyjna – 2 projekty, Jednostka państwowa – 1 projekt, NGO – 1 projekt).

W programie POWT oraz INTERREG V-A działania/dziedziny wsparcia oraz liczbowy i procentowy udział w nich dużych projektów wyglądał następująco:

POWT PL - SK		
Działanie/Dziedzina wsparcia	Liczba projektów	Procent
1.1. Infrastruktura komunikacyjna i transportowa	5	18,5
1.2. Infrastruktura ochrony środowiska	3	11,1
2.1. Rozwój współpracy transgranicznej w zakresie turystyki	7	25,9
2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	4	14,8
2.3. Projekty sieciowe	6	22,3
4.1. Pomoc techniczna	2	7,4
POWT CZ - PL		
1.1. Wzmacnianie dostępności komunikacyjnej	35	12,6
1.2. Ochrona środowiska	21	7,6
1.3. Profilaktyka zagrożeń	20	7,2

2.1. Rozwój przedsiębiorczości	17	6,1
2.2. Wspieranie rozwoju turystyki	95	34,2
2.3. Wspieranie współpracy w zakresie edukacji	20	7,2
3.1. Współpraca terytorialna instytucji świadczących usługi publiczne	19	6,8
3.2. Wspieranie przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjno-edukacyjnych oraz inicjatyw społecznych	51	18,3
INTERREG V-A PL - SK		
1.1. Zwiększenie poziomu zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego przez odwiedzających i mieszkańców	13	52
2.1. Zwiększenie mobilności transgranicznej poprzez usprawnienie połączeń transgranicznych	5	20
3.1. Poprawa jakości transgranicznej edukacji specjalistycznej i zawodowej	3	12
4.1. Zapewnienie wysokiej jakości zarządzania i efektywnego wdrażania programu	4	16
INTERREG V-A CZ - PL		
Oś priorytetowa 1: Wspólne zarządzanie ryzykiem	8	6,1
Oś priorytetowa 2: Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia	43	32,6
Oś priorytetowa 3: Edukacja i kwalifikacje	13	9,8
Oś priorytetowa 4: Współpraca instytucji i społeczności	68	51,5

Tabela 1 Działania/dziedziny wsparcia oraz liczbowy i procentowy udział dużych projektów w POWT i INTERREG V-A

W programie POWT Polska – Słowacja najwięcej projektów realizowano w działaniu 2.1 *Rozwój współpracy transgranicznej w zakresie turystyki* (25,9 proc.) oraz w ramach projektów sieciowych (22,3 proc.). Podobnie było w POWT Czechy – Polska, w którym także turystyka była wiodącym obszarem wsparcia (34,2 proc.), następnie projekty z zakresu *Wspierania przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjno-edukacyjnych oraz inicjatyw społecznych* (18,3 proc.).

INTERREG V-A Polska – Słowacja zdominowały projekty dot. zwiększenia poziomu zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego przez odwiedzających i mieszkańców (52 proc.), podobnie było w jego czesko – polskim odpowiedniku – *Współpraca instytucji i społeczności* (51,5 proc.). W programie INTERREG V-A Czechy – Polska zwraca uwagę niewielka liczba projektów w ramach osi priorytetowej 3 *Edukacja i kwalifikacje* – zaledwie 13 projektów (9,8 proc.) oraz osi priorytetowej 1 *Wspólne zarządzanie ryzykiem* – 8 projektów (6,1 proc.). W przypadku projektów edukacyjnych stanowiło to kontynuację niewielkiej alokacji w ramach wcześniejszego POWT Czechy – Polska (20 projektów – 7,2 proc.), w którym najmniej projektów (17, tj. 6,1 proc.) zrealizowano z zakresu rozwoju przedsiębiorczości.

Projekty komunikacyjne i transportowe w POWT zarówno polsko – słowackim jak i czesko – polskim zostały zrealizowane całkowicie przez JST. Zdecydowanie samorząd przeważał liczbowo w projektach dedykowanych ochronie środowiska i dziedzictwa kulturowego, profilaktyce zagrożeń, wspieraniu rozwoju turystyki (76 projektów na 95 łącznie w POWT CZ – PL) czy wspieraniu przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjno-edukacyjnych oraz inicjatyw społecznych (34 projekty na 51 łącznie). W programie INTERREG V-A Czechy – Polska jednostki samorządu terytorialnego przeważały w projektach Osi priorytetowej 2 *Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspiera-*

nia zatrudnienia (38 projektów na 43 łącznie) oraz – choć w mniejszym stopniu – w projektach Osi priorytetowej 4 *Współpraca instytucji i społeczności* (30 projektów na 68 łącznie).

W POWT Czechy – Polska NGO zanotowały największy udział w projektach dot. wspierania przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjno-edukacyjnych oraz inicjatyw społecznych (11 projektów), wspierania rozwoju turystyki (6 projektów), rozwoju przedsiębiorczości (3 projekty) oraz współpracy terytorialnej instytucji świadczących usługi publiczne (2 projekty). Ciekawym projektem, który na trwałe wpisał się w kulturalny kalendarz następnych lat był 11 Przegląd Filmowy Kino na Granicy, a następnie Przegląd Filmowy Kino na Granicy 2010-2012, zrealizowany przez Stowarzyszenie Kultura na Granicy. Kino na granicy to największy przegląd filmów z Polski, Czech i Słowacji, które w 2018 roku doczekało się nominacji Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej do nagrody w kategorii Promocja polskiego kina za granicą.

W kolejnym programie, tj. INTERREG V-A Czechy – Polska organizacje pozarządowe największą aktywność wykazały w osi priorytetowej 4 *Współpraca instytucji i społeczności*, w której zrealizowały 14 projektów, następnie osi priorytetowej 2 *Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia* – 5 projektów.

Udział NGO w osi priorytetowej 4 *Współpraca instytucji i społeczności* wiązał się z licznymi projektami sportowymi (np. „Judo łączy pogranicze” Klubu Środowiskowego Judo AZS Opole, „Judo integruje” Judo klubu Olomouc, „Tenis stołowy bez granic” *Sportovního klubu stolního tenisu Liberec*, „Przez sport i taniec do zdrowia” Marendi z.s., „Wspólnie uprawiamy sport i bawimy się na czesko-polskim pograniczu” BCB Broumov z.s.), a także współpracą instytucjonalną samorządów, organizacji pozarządowych i wzmacniania partnerstwa („Razem dla rozwoju aglomeracji” Stowarzyszenia Aglomeracja Polska, „Współpraca międzysektorowa na pograniczu – stowarzyszenia i gminy uczą się wzajemnie” – MAS Šternbersko o.p.s., „EURO-IN.NET. Rozwijanie i wzmacnianie partnerstwa EuroInstytutu Polsko-Czesko-Słowackiego” i „Nowe perspektywy! Wzmacnianie potencjału drogą do rozwoju współpracy na pograniczu polsko-czeskim” Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”). Te dwa obszary (sport i współpraca instytucjonalna) przeważały wśród projektów wdrażanych przez NGO.

Mniejszą aktywność NGO przejawiały natomiast w POWT Polska – Słowacja oraz INTERREG V-A Polska – Słowacja, w ramach których we wszystkich działaniach i osiach priorytetowych zrealizowały tylko 4 projekty.

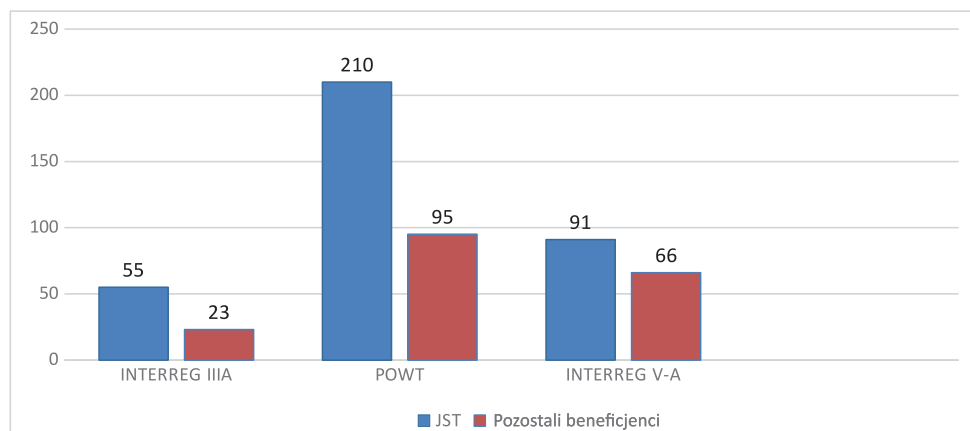
Ze wszystkich dyscyplin sportowych, które skorzystały ze wsparcia, najwięcej zyskało judo w miastach Opole, Olomouc i Ostrava – tej dyscyplinie poświęcono łącznie 4 projekty w POWT i INTERREG V-A.

5.2 Udział poszczególnych rodzajów beneficjentów w projektach dużych INTERREG

Realizację dużych projektów w poszczególnych programach INTERREG zdominowały jednostki samorządu terytorialnego. Spośród 540 dużych projektów poddanych analizie w trzech programach INTERREG (INTERREG IIIA, POWT, INTERREG V-A) aż 356 wdrażanych było przez JST, co stanowi 66 proc. projektów. Największy udział JST mają w programie INTERREG IIIA – 70,5 proc., w ramach którego samorządy realizowały 55 dużych projektów. Nieznacznie mniej (68,9 proc.) w POWT, który był programem z rekordową liczbą projektów po stronie samorządów – 210. Udział JST w INTERREG V-A wynosi dotąd¹ 58 proc., co oznacza 91 realizowanych projektów.

¹ Stan na półrocze 2019.

Udział JST w realizacji dużych projektów na tle pozostałych kategorii beneficjentów w poszczególnych programach przedstawia wykres nr 17.

Wykres 17 Liczba projektów JST i pozostałych beneficjentów łącznie w poszczególnych programach INTERREG

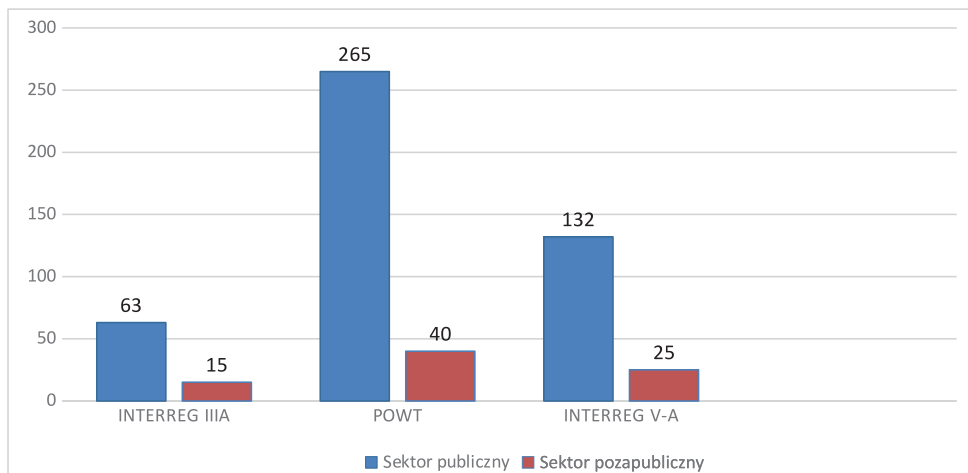
Jak widać z wykresu, mniejsza dominacja JST widoczna jest dopiero w INTERREGU V-A, w którym 66 projektów (42 proc.) było wdrażanych przez pozostałe kategorie beneficjentów łącznie.

Dominacja jednostek sektora publicznego w realizacji projektów dużych jest względnie stała od początku INTERREG. Jednostki państwowe, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury zależne od JST oraz publiczne instytucje edukacyjne zrealizowały 81 proc. projektów w INTERREG IIIA, 87 proc. w POWT oraz 85 proc. w INTERREG V-A.

O ile udział instytucji kultury i państwowych jednostek edukacyjnych jest od początku znikomy (odpowiednio 3 proc. w INTERREG IIIA, 4 proc. i 6 proc. w POWT oraz 3 proc. i 11 proc. w INTERREG V-A), o tyle większą aktywność projektową przejawiają jednostki państwowe – zwłaszcza urzędy wojewódzkie, ponadto komendy wojewódzkie państwowej straży pożarnej oraz policji, parki narodowe, Lasy Państwowe, czy instytucje edukacyjne bądź zdrowotne podległe państwu, np. Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě czy Mikrobiologický ústav – po stronie czeskiej. W INTERREG IIIA udział jednostek państwowych wynosił 7,7 proc., w POWT – 8,2 proc., w INTERREG V-A – 12,7 proc.

Największy udział sektora niepublicznego stwierdzono w INTERREG IIIA – 19 proc. beneficjentów stanowiły łącznie organizacje pozarządowe oraz prywatne instytucje edukacyjne, najniższy w POWT – 13 proc.

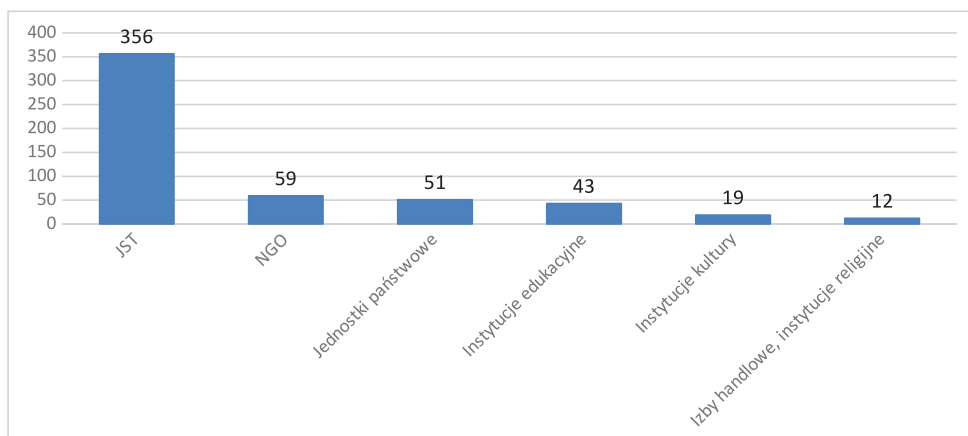
Udział podmiotów sektora publicznego i poza publicznego w realizacji dużych projektów w skali poszczególnych programów przedstawia wykres nr 18.

Wykres 18 Liczba projektów jednostek sektora publicznego i poza publicznego w poszczególnych programach INTERREG

We wszystkich 3 programach zaangażowanie organizacji pozarządowych w realizację dużych projektów było na poziomie nieznacznie przekraczającym zaangażowanie jednostek państwowych (NGO – 10,9 proc., jednostki państwowe – 9,4 proc.). Łącznie organizacje pozarządowe zrealizowały 59 dużych projektów. Niepokojącym zjawiskiem jest największy ich procentowy udział w pierwszym programie, tj. INTERREG IIIA, w którym NGO wdrożyły 11 projektów, co stanowi 14,1 proc. Wprowadzie w POWT organizacje pozarządowe zrealizowały więcej projektów, tj. 28, jednak ich udział zmniejszył się łącznie do 9,2 proc. W INTERREG V-A organizacje pozarządowe dysponowały 20 projektami, co odpowiada niespełna 13 proc. ogółu projektów, tyle samo, co w przypadku jednostek państwowych.

Udział poszczególnych kategorii beneficjentów łącznie w 3 programach przedstawia wykres nr 19.

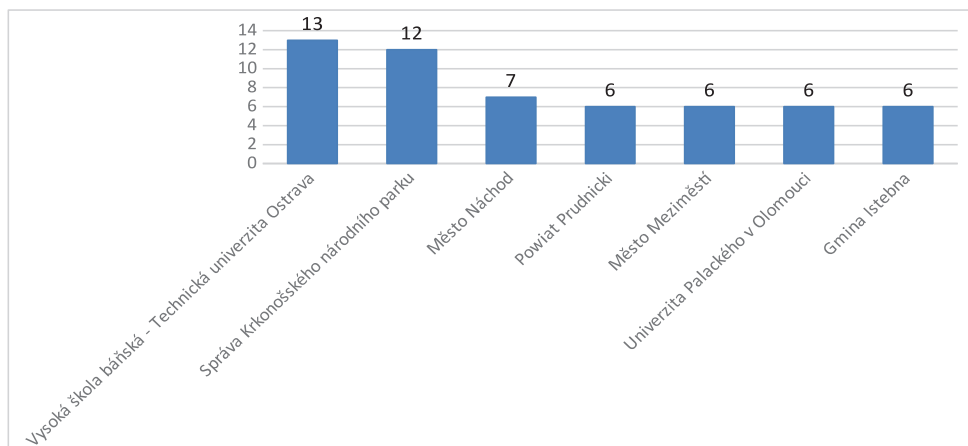
Wykres 19 Liczbowy udział projektów dużych wg kategorii beneficjentów we wszystkich programach INTERREG

5.3 Najbardziej aktywni beneficjenci w ramach tzw. dużych projektów

Najbardziej aktywnym beneficjentem w skali 3 programów, tj. pod względem największej liczby zrealizowanych projektów dużych jest Stowarzyszenie Region Beskidy z siedzibą w Bielsku-Białej oraz Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” z siedzibą w Cieszynie. Stowarzyszenie Region Beskidy zrealizowało łącznie 15 projektów, Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” – 20 projektów. Trzeba jednak pamiętać, że oba stowarzyszenia są polską stroną euroregionów (Stowarzyszenie Region Beskidy – Euroregionu Beskidy, Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” – Euroregionu Śląsk Cieszyński) oraz że m.in. odpowiadały za projekty związane z wdrażaniem Funduszu Mikroprojektów. W samym tylko INTERREG IIIA Polska – Słowacja Stowarzyszenie Region Beskidy zrealizowało 9 dużych projektów, z czego wszystkie one dotyczyły mikroprojektów (np. realizacja mikroprojektów, pomoc techniczna, promocja, ocena programu).

Projekty wdrażane przez Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” – oprócz Funduszu Mikroprojektów – dotyczyły również innych obszarów wsparcia i działań. W POWT CZ – PL Stowarzyszenie realizowało projekt „EURO-IN – Budowanie i testowanie partnerstwa ukierunkowanego na problematykę transgraniczną” w ramach prac nad tworzeniem międzynarodowego ośrodka. Kolejnymi projektami „Olzy” w ramach INTERREGU V-A PL – CZ było „Postindustrialne dziedzictwo pogranicza, Nowe perspektywy! Wzmacnianie potencjału drogą do rozwoju współpracy na pograniczu polsko-czeskim”.

Wykaz najbardziej aktywnych beneficjentów – z pominięciem polskiej strony Euroregionów Beskidy, Śląsk Cieszyński, Euroregionu Silesia (łącznie 42 projekty) oraz polskich kluczowych instytucji państwowych i samorządowych, które miały wpływ na dystrybucję pomocy – Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego (10 projektów) oraz Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego (7 projektów) przedstawia wykres nr 20.

Wykres 20 Wykaz najbardziej aktywnych beneficjentów w 3 programach

Najbardziej aktywnymi beneficjentami pozostają nie jednostki JST, lecz instytucja edukacyjna – Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (13 projektów) oraz jednostka państwowa – Správa Krkonošského národního parku (12 projektów). Spośród 7 beneficjentów wymienionych w tabeli,

5 beneficjentów reprezentuje stronę czeską, łącznie realizując aż 44 projekty, przy tylko 12 projektach strony polskiej (Powiat Prudnicki i Gmina Istebna). W tym kontekście należy wymienić gminę i powiat Cieszyn, które łącznie zrealizowały 10 projektów (5 Gmina Cieszyn, 5 Powiat Cieszyński). Zwrócić należy również uwagę na aktywność wybranych, małych JST: po stronie polskiej Gminy Radków (4 projekty), Gminy Lubawka (4 projekty), a po stronie czeskiej turystyczną Obec Orlické Záhory (4 projekty).

Technická univerzita Ostrava wykorzystał INTERREG głównie do realizacji projektów wspierania współpracy w zakresie edukacji (dziedzina wsparcia 2.3. w POWT CZ – PL) przeważnie z Politechniką Opolską, ponadto do realizacji projektów z zakresu ochrony środowiska (1.2. w POWT CZ – PL). Dla Správy Krkonošského národního parku POWT był okazją do realizacji aż 8 projektów z różnorodnych dziedzin wsparcia (ochrony środowiska, wspierania rozwoju turystyki, wspierania współpracy w zakresie edukacji, współpracy terytorialnej instytucji świadczących usługi publiczne), natomiast w INTERREG V-A CZ – PL jednostka ta była beneficjentem 4 kolejnych projektów z osi priorytetowej 4 *Współpraca instytucji i społeczności*, poświęconych m.in. wspólnym zarządzaniem parkiem narodowym i edukacją ekologiczną.

Miasto Náchod było beneficjentem aż 7 dużych projektów w INTERREG, co czyni go najbardziej aktywnym wśród wszystkich miast i gmin objętych programem. W POWT CZ – PL Náchod skupił się na projektach komunikacyjnych i turystycznych, tj. czesko-polskich połączeń drogowych dla ruchu pieszego, rowerowego oraz samochodowego na pograniczu kłodzkim, a także na trasach rowerowych, które realizowane były w kolejnych etapach. W następnym programie Náchod zrealizował ścieżkę edukacyjną Náchod – Kudowa Zdrój oraz projekt Aqua Mineralis Glacensis, który zakładał m.in. budowę repliki „Małego Uzdrowiska” wraz z promenadą i nowymi ujęciami wody.

Powiat Prudnicki wszystkie 6 projektów wykonał w ramach POWT CZ – PL, większość z nich dotyczyła wzmacniania dostępności komunikacyjnej (przywrócenie transgranicznej funkcjonalności drogi Prudnik – Rylovka, przebudowa historycznej drogi Gór Opawskich i Zlatohorské Vrchoviny), ponadto profilaktyki zagrożeń (utworzenie bazy logistycznej dla transgranicznych działań służb ratowniczych, wspierania rozwoju turystyki (Transgraniczna ścieżka rowerowa Prudnik – Jindřichov) oraz współpracy terytorialnej instytucji świadczących usługi publiczne.

Najbardziej aktywna gmina Istebna, z racji swojego położenia była beneficjentem programów polsko – słowackich oraz czesko – polskich w ramach INTERREG. W pierwszej edycji programu jej priorytetem były 3 projekty środowiskowe i komunikacyjne (budowa kanalizacji, modernizacja dróg, transgraniczne połączenia komunikacyjne), w POWT – 2 kolejne (poprawa dostępności komunikacyjnej w ramach Programu Rozwoju Trójstyku oraz budowa transgranicznego połączenia komunikacyjnego Jaworzynka – Čierne – Skalité - Etap 1. W INTERREG V-A PL – SK kontynuowała budowę transgranicznego połączenia komunikacyjnego Jaworzynka – Čierne.

6 Analiza badania ankietowego

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone na grupie 136 osób (wymagana próba 130), będących przedstawicielami instytucji aktywnie uczestniczących w programach transgranicznych INTERREG.

Badanie składało się w dwóch części, pierwszej (7 pytań: jedno i wielokrotnego wyboru, oraz opisowego), przynoszącej wiedzę ogólną o instytucji reprezentowanej przez respondenta oraz drugiej (14 pytań: jedno i wielokrotnego wyboru oraz opisowe), dostarczającej informacji na temat doświadczeń przy pracy nad projektami transgranicznymi.

Prezentowane wyniki badania ankietowego składają się z trzech części. Ogólnej, przedstawiającej kompleksowe wyniki całego badania oraz dwóch szczegółowych. Pierwsza analiza szczegółowa prezentuje wyodrębnione preferencje sektora publicznego oraz pozarządowego. Różnica w liczbie podmiotów sektora publicznego i pozarządowego biorących udział w badaniu jest zbliżona do rzeczywistej struktury wnioskodawców. Druga analiza szczegółowa tyczy się organizacji uczestniczących w programach INTERREG realizowanych na pograniczu Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej. Ze względu na małą liczbę respondentów reprezentujących programy polsko-słowackie analiza porównawcza nie została wykonana.

6.1 Analiza ogólna badania ankietowego – Część I ankiety

Pytanie 1. - Typ organizacji

Wśród osób biorących udział w badaniu zdecydowanie przeważali pracownicy instytucji sektora publicznego – 83,8 %, kolejną grupą były osoby reprezentujące sektor pozarządowy 15,5 % i sektor prywatny – 0,7 %.

Pytanie 2. - Obszar działania organizacji

60,3 % respondentów deklarowało lokalny zasięg działalności organizacji, kolejno 20,6 % to organizacje o zasięgu regionalnym. Organizacje o zasięgu krajowym lub międzynarodowym stanowią po 9,6 % ogółu.

Pytanie 3. - Główny przedmiot działalności (pytanie otwarte)

W pytaniu otwartym respondenci w zdecydowanej większości jako obszar działalności reprezentowanej instytucji wskazywali: administrację publiczną, administrację samorządową, działalność jednostki samorządu terytorialnego. Następnie były to obszary: kultury i sztuki, sportu i rekreacji, turystyki oraz edukacji. Pojedyncze organizacje deklarowały działalność w obszarze: badań naukowych, leśnictwa, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

Pytanie 4. - Ile lat istnieje Państwa organizacja?

Organizacje biorące udział w badaniu to w 79,4 % organizacje istniejące ponad 20 lat, następnie 11,8 % próby stanowią organizacje z czasem działalności 16-20 lat, 5,1 % organizacje istniejące 11-15 lat, 2,2 % organizacje istniejące 6-10 lat i 1,5 % to organizacje, które działają do 5 lat.

Pytanie 5. - W których z wymienionych obszarów Pana/Pani organizacja współpracowała z partnerem czeskim/słowackim (proszę wskazać wszystkie obszary współpracy)?

Respondenci odpowiadali na to pytanie w następujący sposób:

OBSZAR	WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJĄ CZESKĄ (LICZBA ORGANIZACJI/PROCENT OGÓŁU)	WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJĄ SŁOWACKĄ (LICZBA ORGANIZACJI/ PROCENT OGÓŁU)
Komunikacja transport	17 / 12,5 %	3 / 2,21 %
Ochrona środowiska, dziedzictwo przyrodnicze	47 / 34,56 %	16 / 11,76 %
Profilaktyka zagrożeń, bezpieczeństwo	36 / 26,47 %	1 / 0,73 %
Rozwój przedsiębiorczości, miejsca pracy	15 / 11,03 %	0 / 0 %

Turystyka	75 / 55,14 %	20 / 14,7 %
Edukacja	51 / 37,5 %	17 / 12,5 %
Kultura	89 / 65,44 %	31 / 22,79 %
Sport i rekreacja	67 / 49,26 %	15 / 11,03 %
Zdrowie i pomoc społeczna	10 / 7,35 %	1 / 0,73 %
Współpraca terytorialna (planowanie przestrzenne), współpraca instytucji	35 / 25,74 %	9 / 6,62 %
Inne obszary działalności	6 / 4,41 %	0 / 0 %

Tabela 2 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 5 w analizie ogólnej, część I badania

Wynik zapisany w powyższej tabeli wskazuje, że najczęściej wybieranym obszarem współpracy zarówno na pograniczu polsko-czeskim oraz polsko-słowackim był obszar kultury (PL-CZ 65,44 %, PL-SK 22,79 %). Polsko-czeskie partnerstwa bardzo aktywnie działały również w obszarze turystyki (55,14 %) oraz sportu i rekreacji (49,26 %). Pogranicze polsko-słowackie wyróżniało się projektami z obszaru turystyki (14,7 %) oraz edukacji (12,5 %).

Najmniej eksploatowanymi obszarami w partnerstwie polsko-czeskim były zdrowie i pomoc społeczna (7,35 %) oraz rozwój przedsiębiorczości, miejsca pracy (11,03 %). Natomiast w partnerstwie polsko-słowackim najmniejszą aktywność zanotowano w obszarach rozwój przedsiębiorczości, miejsca pracy (0 %), a także profilaktyka zagrożeń, bezpieczeństwo oraz zdrowie i pomoc społeczna (po 0,73 %).

Pytanie 6. - W jakim programie transgranicznym uczestniczyła lub nadal uczestniczy Pana/Pani organizacja? (proszę wskazać wszystkie odpowiedzi)

Respondenci deklarowali udział reprezentowanych przez siebie organizacji w następujących programach:

INTERREG III A Polska – Czechy 2004-2006 – 50 organizacji (36,8 % ogółu)

INTERREG III A Polska – Słowacja – 14 organizacji (10,3 % ogółu)

POWT Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska – 66 organizacji (48,5 % ogółu)

POWT Polska – Słowacja – 22 organizacje (16,2 % ogółu)

INTERREG V A Czechy – Polska – 103 organizacje (75,7 % ogółu)

INTERREG V A Polska – Słowacja – 25 organizacji (18,4 % ogółu)

Pytanie 7. - Jaką funkcję pełnił Pan/pełniła Pani w ramach organizacji realizującej projekt transgraniczny?

Osoby biorące udział w badaniu to w 16,2 % kierownicy organizacji, w 5,1 % zastępcy kierownika organizacji. Pozostałe 78,7 % respondentów swoją funkcję określili jako inną, w największej mierze wskazując na stanowisk: koordynatora/menadżera projektu, następnie pracownika JST: naczelnika, inspektora, podinspektora, a także specjalistę ds. funduszy unijnych.

6.2 Analiza ogólna badania ankietowego – Część II ankiety

Pytanie 1. - Proszę ocenić, który tryb naboru projektów jest Pana/Pani zdaniem właściwy dla projektów transgranicznych? Prosimy o zaznaczenie właściwej odpowiedzi.

Część A – Typy projektów (projekty duże – inwestycyjne, miękkie; mikroprojekty): respondenci w większości w obu przypadkach wskazali, że właściwym jest tryb konkursowy (47,79 % ankietowanych w aspekcie projektów dużych oraz 83,82 % w aspekcie mikroprojektów). Jednak w przypadku dużych projektów możemy zaobserwować, że pomiędzy trybem konkursowym, a innymi trybami występuje niewielka różnica. Tryby inne wskazało 30,15 % badanych. Przy mikroprojektach odpowiedź jest jednoznaczna, ponieważ za trybami innymi opowiedziało się zaledwie 5,88 % ankietowanych. Grupa, która nie potrafiła określić właściwego trybu to odpowiednio dla dużych projektów 30,14 %, dla mikroprojektów 10,29 %.

Część B – Obszar wsparcia

OBSZAR WSPARCIA	TRYB KONKURSOWY (LICZBA ORGANIZACJI/ PROCENT OGÓŁU)	INNE TRYBY (NP. SYSTE- MOWE, ZIT-Y) (LICZBA ORGANIZACJI/ PROCENT OGÓŁU)	TRUDNO POWIEDZIEĆ (LICZBA ORGANIZACJI/ PROCENT OGÓŁU)
Komunikacja, transport	49 / 36,03 %	33 / 24,26 %	54 / 39,7 %
Ochrona środowiska, dziedzictwo przyrodnicze	67 / 49,26 %	27 / 19,85 %	42 / 30,88 %
Profilaktyka zagrożeń, bezpie- czeństwo	50 / 36,76 %	33 / 24,26 %	53 / 38,97 %
Rozwój przedsiębiorczości, miejsca pracy	53 / 38,97 %	29 / 21,32 %	54 / 39,7 %
Turystyka	94 / 69,12 %	14 / 10,29 %	28 / 20,58 %
Edukacja	85 / 62,5 %	18 / 13,23 %	33 / 24,26 %
Kultura	100 / 73,53 %	11 / 8,09 %	25 / 18,38 %
Sport, rekreacja	91 / 66,91 %	9 / 6,62 %	36 / 26,47 %
Zdrowie, pomoc społeczna	55 / 40,44 %	27 / 19,85 %	54 / 39,7 %
Współpraca terytorialna (planowanie przestrzenne), współpraca instytucji	59 / 43,38 %	32 / 23,53 %	45 / 33,09 %

Tabela 3 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 1 w analizie ogólnej, część II ankiety

W przypadku odpowiedzi odnoszących się bezpośrednio do obszarów wsparcia respondenci w większości wskazują tryb konkursowy jako ten właściwy. W trzech obszarach wsparcia: komunikacja, transport; profilaktyka zagrożeń, bezpieczeństwo; rozwój przedsiębiorczości, miejsca pracy badani nie potrafili podać właściwego trybu naboru projektów. W żadnym z obszarów nie wskazano trybu innego jako tego właściwego do przeprowadzenia naboru.

Pytanie 2. - Jak Pan/Pani sądzi, na podstawie swoich doświadczeń oraz doświadczeń Pana/Pani organizacji, czy stosowanie poszczególnych procedur wyboru projektów pozwala na zachowanie zasady przejrzystości, tj. ustalenia jasnych i zrozumiałych dla wnioskodawców zasad selekcji projektów oraz dostępności informacji o przebiegu tej selekcji?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDOWANIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Dostępność informacji o programach transgranicznych	61 / 44,85 %	66 / 48,52 %	1 / 0,73 %	1 / 0,73 %	7 / 5,14 %

Jakość informacji publikowanych na stronie internetowej	43 / 31,61 %	81 / 59,56 %	5 / 3,68 %	1 / 0,73 %	6 / 4,41 %
Przestrzeganie wyznaczonych terminów przez instytucję dokonującą naboru	49 / 36,03 %	70 / 51,47 %	8 / 5,88 %	2 / 1,47 %	7 / 5,14 %
Jednoznaczność kryteriów oceny projektu	35 / 25,73 %	75 / 55,16 %	10 / 7,35 %	2 / 1,47 %	14 / 10,29 %
Dostępność dokumentów	54 / 39,7 %	74 / 54,41 %	1 / 0,73 %	2 / 1,47 %	5 / 3,68 %
Poufność dokumentów wnioskodawcy	48 / 35,29 %	73 / 53,68 %	1 / 0,73 %	0 / 0 %	14 / 10,29 %
Transparentne warunki dla faktycznego konkurowania wnioskodawców	39 / 28,68 %	74 / 54,41 %	2 / 1,47 %	2 / 1,47 %	19 / 13,97 %

Tabela 4 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 2 w analizie ogólnej, część II ankiety

Każdy z przedmiotów oceny w tym pytaniu został najwyżej punktowany w kategorii Raczej TAK, a następnie Zdecydowanie TAK. Oznacza to, że wszystkie wymienione przedmioty oceny są dla wnioskodawców jasne i zrozumiałe, a co za tym idzie stosowane procedury wyboru projektów zachowują transparentność. Najbardziej doceniona przez respondentów została jakość informacji publikowanych na stronie internetowej (59,6%). Pozostałe kryteria wybierane były w znikomej ilości.

Pytanie 3. - Jak Pan/Pani sądzi na podstawie swoich doświadczeń oraz doświadczeń Pana/Pani organizacji, co sprawiło, że Pana/Pani organizacja zdecydowała się uczestniczyć w projekcie transgranicznym?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDOWANIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Możliwość realizacji przedsięwzięcia, na które było zapotrzebowanie społeczne	80 / 58,82 %	51 / 37,5 %	2 / 1,47 %	2 / 1,47 %	1 / 0,73 %
Możliwość pozyskania dofinansowania w wybranej dziedzinie/obszarze	95 / 69,85 %	41 / 30,15 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %
Możliwość zacieśnienia współpracy z partnerami zagranicznymi	79 / 58,09 %	55 / 40,44 %	2 / 1,47 %	0 / 0 %	0 / 0 %
Aktywizacja lokalnej społeczności	52 / 38,23 %	63 / 46,32 %	10 / 7,35 %	7 / 5,14 %	4 / 2,94 %
Aktywizacja wnioskodawcy	37 / 27,2 %	64 / 47,06 %	26 / 19,12 %	4 / 2,94 %	5 / 3,68 %
Rozwiązanie problemu społecznego	29 / 21,32 %	65 / 47,79 %	21 / 15,44 %	6 / 4,41 %	15 / 11,03 %

Rozwiązanie problemu ekonomicznego	19 / 13,97 %	48 / 35,29 %	40 / 29,41 %	9 / 6,62 %	20 / 14,7 %
Rozwiązanie problemu środowiskowego	19 / 13,97 %	44 / 32,35 %	39 / 28,68 %	11 / 8,09 %	23 / 16,91 %
Szansa na rozwój regionu	59 / 43,38 %	59 / 43,38 %	11 / 8,09 %	4 / 2,94 %	3 / 2,21 %

Tabela 5 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 3 w analizie ogólnej, część II ankiety

Według respondentów reprezentowane przez nich organizacje wzięły udział w programach transgranicznych przede wszystkim (odpowiedź Zdecydowanie TAK) ze względu na możliwość pozyskania dofinansowania w wybranej dziedzinie/obszarze (69,95 %), możliwość realizacji przedsięwzięcia, na które było zapotrzebowanie społeczne (58,82 %), zacieśnienia współpracy z partnerami zagranicznymi (58,09 %) oraz szansę na rozwój regionu (43,38 %). Następnie wymienione zostały aspekty (odpowiedź Raczej TAK): rozwiązania problemu społecznego (47,79 %), aktywizacji wnioskodawcy (47,06 %), aktywizacji lokalnej społeczności (46,32 %) oraz szansy na rozwój regionu (43,38 %). Przypisanie wagi przez respondentów do poszczególnych przedmiotów oceny jednoznacznie wskazuje, że najważniejszą przesłanką do wzięcia udziału w projekcie transgranicznym była możliwość pozyskania dofinansowania w wybranej dziedzinie/obszarze.

Pytanie 4. - Jak Pan/Pani sądzi na podstawie swoich doświadczeń oraz doświadczeń Pana/Pani organizacji, co było barierą w dostępności projektu transgranicznego?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDOWANIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Krótki termin realizacji projektu	8 / 5,88 %	25 / 18,38 %	81 / 59,56 %	16 / 11,76 %	6 / 4,41 %
Konieczność sfinansowania projektu z własnych funduszy przed uzyskaniem refundacji	63 / 46,32 %	39 / 28,68 %	30 / 22,06 %	1 / 0,74 %	3 / 2,21 %
Konieczność wkładu własnego wnioskodawcy	21 / 15,44 %	47 / 34,56 %	57 / 41,91 %	6 / 4,41 %	5 / 3,68 %
Ograniczenia w dostępie do funduszy pożyczkowych	7 / 5,15 %	21 / 15,44 %	55 / 40,44 %	23 / 16,91 %	30 / 22,06 %
Obciążenia biurowe w trakcie realizacji projektu i końcowym rozliczeniu	54 / 39,70 %	54 / 39,70 %	19 / 13,97 %	4 / 2,94 %	5 / 3,68 %
Niejednoznaczne kryteria wyboru projektu i zbyt duża swoboda w ocenie wniosków projektowych	10 / 7,35 %	19 / 13,97 %	68 / 50,0 %	16 / 11,76 %	23 / 16,91 %
Zbyt długi okres oczekiwania na płatność	69 / 50,73 %	40 / 29,41 %	17 / 15,5 %	3 / 2,21 %	7 / 5,14 %

Tabela 6 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 4 w analizie ogólnej, część II ankiety

Według respondentów największymi barierami (odpowiedź Zdecydowanie TAK) w dostępności programów transgranicznych były: zbyt długi okres oczekiwania na płatność (50,73 %), konieczność sfinansowania projektu z własnych funduszy przed uzyskaniem refundacji (46,32 %) i obciążenia biurokratyczne w trakcie realizacji projektu i końcowym rozliczeniu (39,70 %). Natomiast nieodczuwalnymi barierami (odpowiedź Raczej NIE) były: krótki termin realizacji (59,56 %), niejednoznaczne kryteria wyboru projektu i zbyt duża swoboda w ocenie wniosków projektowych (50,0 %), konieczność wkładu własnego wnioskodawcy (41,91 %) oraz ograniczenia w dostępie do funduszy pożyczkowych (40,44 %). W najtrudniejszych dla wnioskodawców barierach pojawia się przede wszystkim wątek finansowy związany z koniecznością poniesienia całkowitych kosztów projektu i długim czasem oczekiwania na ich refundację.

Pytanie 5. - Które organizacje Pana/Pani zdaniem powinny uczestniczyć w programach transgranicznych ze względu na możliwość skutecznej realizacji celów tych programów?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDOWANIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Jednostki administracji państwowej	38 / 27,94 %	53 / 38,97 %	19 / 13,97 %	6 / 4,41 %	20 / 14,7 %
Jednostki samorządu terytorialnego	95 / 69,85 %	36 / 26,47 %	2 / 1,47 %	1 / 0,73 %	2 / 1,47 %
Podmioty gospodarcze publiczne	37 / 27,21 %	58 / 42,64 %	14 / 10,29 %	2 / 1,47 %	25 / 18,38 %
Podmioty gospodarcze prywatne	27 / 19,85 %	66 / 48,52 %	19 / 13,97 %	3 / 2,21 %	21 / 15,44 %
Uczelnie wyższe	59 / 43,38 %	62 / 45,59 %	2 / 1,47 %	3 / 2,21 %	10 / 7,35 %
Szkoły	77 / 56,61 %	49 / 36,03 %	3 / 2,21 %	1 / 0,74 %	6 / 4,41 %
Organizacje pozarządowe (NGO)	80 / 58,82 %	43 / 31,61 %	6 / 4,41 %	1 / 0,74 %	6 / 4,41 %

Tabela 7 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 5 w analizie ogólnej, część II ankiety

W pierwszej kolejności (odpowiedź Zdecydowanie TAK) uczestnictwo w programach transgranicznych powinny zwiększyć jednostki samorządu terytorialnego (69,85 %), organizacje pozarządowe (58,82 %) oraz szkoły (56,61 %), a następnie (odpowiedź Raczej TAK) podmioty gospodarcze prywatne (48,52 %), uczelnie wyższe (45,59 %), podmioty gospodarcze publiczne (42,64 %) i jednostki administracji państwowej (38,97 %). Żaden z poddanych ocenie podmiotów nie został wskazany przez badanych jako podmiot, który powinien ograniczyć swoje uczestnictwo w programach transgranicznych. W odpowiedziach zaobserwować możemy, że do uczestnictwa w programie zostały także zarekomendowane podmioty gospodarcze prywatne, które obecnie nie występują na liście potencjalnych wnioskodawców.

Pytanie 6. - Czy Pana/Pani zdaniem powinno się większy nacisk kłaść w fazie naboru projektów i w trakcie realizacji programów transgranicznych na zachęcanie organizacji pozarządowych (NGO) do uczestnictwa w programie?

Osoby biorące udział w badaniu największą liczbą odpowiedzi stwierdziły, że raczej powinno

się (odpowieź Raczej TAK) kłaść wi3kszy nacisk na zachęcanie NGO do uczestnictwa w programie – 43,4%. Zdecydowanie TAK określiło 29,4 % badanych, Raczej NIE 14 %, a Zdecydowanie NIE tylko 2,2 %. Zdania nie wyraziło (odpowieź Trudno powiedzieć) 11 % ankietowanych.

Pytanie 7. - Jakie zachęty Pana/Pani zdaniem skłoniłyby organizacje pozarządowe (NGO) do aktywnego uczestnictwa w programach transgranicznych?

Na to pytanie odpowiedzi powinny udzielić osoby, które w pytaniu 6 oznaczyły odpowiedź Zdecydowanie TAK lub Raczej TAK, co stanowi 72,8% (99 podmiotów) ogółu badanych. Jednak w trakcie badania odpowiedzi udzieliło o 19 osób więcej, co w ostateczności stanowi 86,76 % ogółu badanych.

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDOWANIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Organizacyjne, np. nabory tematyczne	39 / 33,05 %	45 / 38,16 %	15 / 12,71 %	0 / 0,0%	19 / 16,1 %
Finansowe, np. rezygnacja z refundacji projektu, wprowadzenie kwot ryczałtowych, dostęp do atrakcyjnych pożyczek, itp.	79 / 66,95 %	28 / 23,73 %	6 / 5,08%	0 / 0,0%	5 / 4,24%
Proceduralne, np. mniej biurokratycznych barier w procesie realizacji projektów, uproszczone raportowanie i rozliczanie projektów	82 / 69,49%	28 / 23,73 %	3 / 2,54%	0 / 0,0%	5 / 4,24%
Promocyjne, np. powszechny i łatwy dostęp do informacji o programie, aktywniejsze promowanie NGO uczestniczących w programie	41 / 34,76 %	55 / 46,61 %	14 / 11,86%	0 / 0,0%	8 / 6,77%

Tabela 8 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 7 w analizie ogólnej, część II ankiety

Wśród głównych zachęt (odpowieź Zdecydowanie TAK) badani podkreślają te finansowe (66,95 %) oraz proceduralne (69,49%), a następnie (odpowieź Raczej TAK) organizacyjne (38,16 %) oraz promocyjne (46,61 %). Zestawienie odpowiedzi na to pytanie pokazuje, że każda zachęta czy uproszczenie mogą pozytywnie wpłynąć na zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych w programach transgranicznych.

Pytanie 8. - Czy Pana/Pani zdaniem powinno się przeznaczyć więcej środków w programie na realizację mikroprojektów?

Respondenci w tym pytaniu wskazali, że na realizację mikroprojektów powinno przeznaczyć się więcej środków (odpowieź Zdecydowanie TAK 41,9 %, Raczej TAK 33,8%). Odpowiedź Raczej NIE wskazało 11,8 % badanych, a Zdecydowanie NIE 0,7 %. 11,8 % odpowiadających nie wyraziło zdania

(odpowieź Trudno powiedziec). Taki rozkład odpowiedzi moze wskazywać na wyzszy potencjał generowania projektów przez wnioskodawców w stosunku do ilości funduszy, jakie zostały przeznaczone na ten cel.

Pytanie 9. - Jakie postrzega Pan/Pani główne korzyści z realizacji programów transgranicznych?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWA- NIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDOWA- NIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej i transportowej	47 / 34,56 %	49 / 36,03 %	17 / 12,5 %	1 / 0,73 %	22 / 16,18 %
Rozwój turystyki i infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego	78 / 57,35 %	50 / 36,76 %	2 / 1,47 %	0 / 0 %	6 / 4,41 %
Możliwość dofinansowania przedsięwzięć związanych z kulturą, edukacją, sportem i rekreacją	103 / 75,73 %	33 / 24,47 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %
Możliwość dofinansowania przedsięwzięć związanych ze zdrowiem i pomocą społeczną	32 / 23,53 %	54 / 39,70 %	25 / 18,38 %	4 / 2,94 %	21 / 15,44 %
Możliwość dofinansowania przedsięwzięć związanych z ochroną przyrody i dziedzictwem przyrodniczym	67 / 49,26 %	59 / 43,38 %	3 / 2,21 %	0 / 0 %	7 / 5,14 %
Zacieśnienie współpracy między partnerami po obu stronach granicy	95 / 69,85 %	38 / 27,94 %	1 / 0,73 %	0 / 0 %	2 / 1,47 %
Wyzwalanie oddolnych inicjatyw społecznych i gospodarczych	58 / 42,65 %	52 / 38,23 %	9 / 6,62 %	1 / 0,73 %	16 / 11,76 %

Tabela 9 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 9 w analizie ogólnej, część II ankiety

Najbardziej popularnymi korzyściami (odpowieź Zdecydowanie TAK) wskazywanymi przez osoby biorące udział w badaniu były: możliwość dofinansowania przedsięwzięć związanych z kulturą, edukacją, sportem i rekreacją (75,73 %), zacieśnienie współpracy między partnerami po obu stronach granicy (69,85 %), rozwój turystyki i infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego (57,35 %). Taki rozkład odpowiedzi jest ściśle związany z obszarami współpracy na obu pograniczach, które respondenci deklarowali w pierwszej części ankiety.

Respondenci mając możliwość wprowadzenia dodatkowych korzyści w kategorii Inne wskazali:

Pokonywanie barier, łamanie stereotypów, wzrost świadomości i aktywności regionalnej, nawiązanie trwałej współpracy pomiędzy społecznościami lokalnymi, możliwość wymiany doświadczeń, prowadzenie badań o tematyce wykraczającej poza region lub granicę, aktywizację specjalistów po obu stronach granicy, poprawę infrastruktury oraz bazy materialnej służącej w późniejszym okresie do kontynuowania i rozwijania współpracy.

Pytanie 10. - Z jakimi przeszkodami spotkała się Pana/Pani organizacja we współpracy z organizacjami czeskimi lub/i słowackimi?

0 – oznacza brak przeszkód

1 – oznacza drobne przeszkody

2 – oznacza przeszkody o średniej sile oddziaływania na współpracę

3 – oznacza duże przeszkody we współpracy

PRZESZKODY	0	1	2	3
Różne przepisy i normy prawne po obu stronach granicy	43 / 31,62 %	68 / 50 %	12 / 8,82 %	13 / 9,56 %
Brak partnera za granicą	70 / 51,47 %	35 / 25,73 %	20 / 14,7 %	11 / 8,09 %
Skomplikowana procedura uzyskiwania środków pomocowych	20 / 14,7 %	58 / 42,65 %	38 / 27,94 %	20 / 14,7 %
Ograniczona liczba ofert współpracy z instytucjami zagranicznymi	39 / 28,68 %	55 / 40,44 %	32 / 24,26 %	10 / 7,35 %
Brak odpowiednich instytucji zajmujących się współpracą transgraniczną	61 / 44,85 %	49 / 36,03 %	19 / 13,97 %	7 / 5,15 %
Odmiennie struktury organizacyjne instytucji, które chcą ze sobą współpracować	50 / 36,76 %	58 / 42,65 %	24 / 17,65 %	4 / 2,94 %
Brak kompetencji i/lub woli współpracy w istniejących instytucjach w zakresie współpracy transgranicznej	57 / 41,91 %	50 / 36,76 %	23 / 16,91 %	6 / 4,41 %
Słabo rozwinięty system informacji na temat możliwości współpracy	68 / 50 %	43 / 31,62 %	20 / 14,71 %	5 / 3,68 %
Brak środków finansowych na prowadzenie współpracy z partnerami	29 / 21,32 %	56 / 41,18 %	27 / 19,85 %	24 / 17,65 %
Niska sprawność systemu rozliczeń finansowych projektów	31 / 22,79 %	44 / 32,35 %	37 / 27,1 %	24 / 17,65 %
Asymetria w poziomie rozwoju gospodarczego współpracujących instytucji	52 / 38,23 %	59 / 43,38 %	23 / 16,92 %	2 / 1,47 %
Odmiennie problemy społeczne i gospodarcze po obu stronach granicy	54 / 39,71 %	51 / 37,5 %	28 / 20,58 %	3 / 2,21 %
Bariera językowa	51 / 37,5 %	63 / 46,32 %	19 / 13,97 %	3 / 2,21 %
Negatywne stereotypy sąsiadów	83 / 61,03 %	41 / 30,15 %	12 / 8,82 %	0 / 0 %
Zaszczości historyczne	99 / 72,8 %	29 / 21,32 %	8 / 5,88 %	0 / 0 %
Barriere międzykulturowe	97 / 71,32 %	34 / 25 %	5 / 3,68 %	0 / 0 %

Duża odległość pomiędzy współpracującymi instytucjami	78 / 57,35 %	44 / 32,36 %	14 / 10,29 %	0 / 0 %
Różnica w zagospodarowaniu przestrzennym, infrastrukturze transportowej	74 / 54,42 %	42 / 30,88 %	18 / 13,23 %	2 / 1,47 %
Istnienie przeszkód naturalnych (góry, rzeki...)	111 / 81,61 %	22 / 16,18 %	3 / 2,21 %	0 / 0 %

Tabela 10 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 10 w analizie ogólnej, część II ankiety

Ankietowani sklasyfikowali w/w przeszkody w dwóch przedziałach 0 – oznacza brak przeszkód oraz 1 – oznacza drobne przeszkody. Do przedziału zero zaliczono: brak partnera za granicą (51,47 %), brak odpowiednich instytucji zajmujących się współpracą transgraniczną (44,85 %), brak kompetencji i/lub woli współpracy w istniejących instytucjach w zakresie współpracy transgranicznej (41,91 %), słabo rozwinięty system informacji na temat możliwości współpracy (50 %), odmienne problemy społeczne i gospodarcze po obu stronach granicy (39,71 %), negatywne stereotypy sąsiadów (61,03 %), zaszłości historyczna (72,8 %), bariery międzykulturowe (71,8 %), duża odległość pomiędzy współpracującymi instytucjami (57,35 %), różnica w zagospodarowaniu przestrzennym, infrastrukturze transportowej (54,42 %), istnienie przeszkód naturalnych (81,61 %).

W kategorii drobnych przeszkód pojawiły się: różne przepisy i normy prawne po obu stronach granicy (50 %), skomplikowana procedura uzyskiwania środków pomocowych (42,65 %), ograniczona liczba ofert współpracy z instytucjami zagranicznymi (40,44 %), odmienne struktury organizacyjne instytucji, które chcą ze sobą współpracować (42,65 %), brak środków finansowych na prowadzenie współpracy z partnerami (41,18 %), niska sprawność systemu rozliczeń finansowych projektów (32,35 %), asymetria w poziomie rozwoju gospodarczego współpracujących instytucji (43,38 %), bariera językowa (46,32 %). W takim rozkładzie odpowiedzi można uznać, że we współpracy z czeskimi i/lub słowackimi instytucjami nie występowały przeszkody, które miałyby kluczowe znaczenie w prawidłowej pracy nad projektem transgranicznym.

Respondenci mając możliwość wprowadzenia innych przeszkód wskazali: odmienne stanowiska i wymagania polskich i czeskich kontrolerów, brak chęci współpracy, brak wiedzy o realizacji projektów unijnych, różne potrzeby partnerów po obu stronach, biernie uczestnictwo partnera.

Pytanie 11. - Proszę ocenić, w jakim stopniu zgadza się Pan/Pani z zamieszczonymi w tabeli stwierdzeniami?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDOWANIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Realizowanie projektów transgranicznych w partnerstwie pozwala osiągnąć lepsze efekty w porównaniu do projektów realizowanych samodzielnie.	49 / 36,03 %	60 / 44,12 %	17 / 12,5 %	1 / 0,73 %	9 / 6,62 %
Realizacja projektów transgranicznych w partnerstwie przyczynia się do nawiązania trwałej współpracy z partnerami.	69 / 50,74 %	59 / 43,38 %	6 / 4,41 %	1 / 0,73 %	1 / 0,73 %

Realizacja projektów transgranicznych w partnerstwie jest możliwa tylko w przypadku pozyskania środków zewnętrznych.	34 / 25 %	56 / 41,18 %	29 / 21,32 %	8 / 5,88 %	9 / 6,62 %
Realizowanie projektów transgranicznych jest trudne ze względu na różnice w potencjale instytucjonalnym pomiędzy partnerami.	6 / 4,41 %	35 / 25,73 %	72 / 52,94 %	16 / 11,76 %	7 / 5,14 %
Współpraca z partnerem projektu transgranicznego ma charakter bardziej deklaracyjny niż faktyczny.	5 / 3,68 %	18 / 13,23 %	63 / 46,32 %	44 / 32,35	6 / 4,41 %
Dzięki współpracy uczestnicy projektu transgranicznego mogą się dużo nauczyć od siebie.	70 / 51,47 %	58 / 42,65 %	2 / 1,47 %	2 / 1,47 %	4 / 4,41 %
Projekty transgraniczne przyczyniają się do rozwoju po obu stronach granic państw.	85 / 62,5 %	45 / 33,09 %	3 / 2,21 %	0 / 0 %	3 / 2,21 %

Tabela 11 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 11 w analizie ogólnej, część II ankiety

Osoby biorące udział w ankiecie zgadzały się z przytoczonymi stwierdzeniami w następujący sposób:

Odpowiedź Zdecydowanie TAK:

- Realizacja projektów transgranicznych w partnerstwie przyczynia się do nawiązania trwałej współpracy z partnerami – 50,74 %
- Dzięki współpracy uczestnicy projektu transgranicznego mogą się dużo nauczyć od siebie – 51,47 %
- Projekty transgraniczne przyczyniają się do rozwoju po obu stronach granic państw – 62,5 %.

Odpowiedź Raczej TAK:

- Realizowanie projektów transgranicznych w partnerstwie pozwala osiągnąć lepsze efekty w porównaniu do projektów realizowanych samodzielnie – 44,12 %
- Realizacja projektów transgranicznych w partnerstwie jest możliwa tylko w przypadku pozyskania środków zewnętrznych – 41,18 %

Odpowiedź Raczej NIE:

- Realizowanie projektów transgranicznych jest trudne ze względu na różnice w potencjale instytucjonalnym pomiędzy partnerami – 52,94 %
- Współpraca z partnerem projektu transgranicznego ma charakter bardziej deklaracyjny niż faktyczny – 46,32 %

W stosunku do żadnego ze stwierdzeń nie przypisano większości procentowej przy odpowiedziach Zdecydowanie NIE i Trudno powiedzieć.

Odpowiedzi Zdecydowanie TAK oraz Raczej TAK były najczęściej udzielane w stosunku do twierdzeń związanych z osiąganiem korzyści dzięki projektom transgranicznym. Natomiast odpowiedź Raczej nie została przypisana stwierdzeniom związanym ze współpracą instytucji po obu stronach granicy.

Pytanie 12. - Czy planują Państwo aplikować o dofinansowanie w ramach kolejnych programów transgranicznych?

Większość respondentów opowiedziała się pozytywnie za uczestnictwem w kolejnych programach transgranicznych (odpowiedzi Zdecydowanie TAK 47,8 %, Raczej TAK 37,5 %). Jedynie 4,4 % badanych zadeklarowało, że raczej nie będzie aplikować o dofinansowanie, a 10,3 % nie wyraziło zdania (odpowiedź Trudno powiedzieć).

Pytanie 13. - Biorąc pod uwagę Państwa doświadczenie w programie transgranicznym prosimy o wskazanie jaki zasięg terytorialny powinny mieć takie programy?

Odnośnie zasięgu terytorialnego respondenci odpowiadali w następujący sposób:

- Wyłącznie pomiędzy dwoma krajami – 25,7 % badanych
- Powinny być także programy obejmujące wszystkie trzy wymienione kraje: Polska, Czechy, Słowacja – 33,1 % badanych
- Powinny być programy transgraniczne obejmujące kraje: Czechy, Niemcy i Polskę – 22,1 % badanych
- Trudno powiedzieć 19,1 % badanych

Odpowiedzi na to pytanie wskazują, że wśród respondentów znaczna grupa byłaby zainteresowana poszerzeniem zasięgu terytorialnego projektów transgranicznych, zarówno w konfiguracji Polska, Czechy Słowacja oraz Czechy, Niemcy, Polska.

Pytanie 14. - Jakie rozwiązania Pana/Pani zdaniem przyczyniłyby się w głównej mierze do wzrostu zainteresowania realizacją projektów transgranicznych (zwłaszcza przez organizacje pozarządowe), podniosły efektywność osiąganych celów programu oraz innowacyjność stosowanych w projektach rozwiązań przynoszących wymierne korzyści obszarom przygranicznym:

Punkt 14b wskazać mogą uczestnicy programów transgranicznych realizowanych w partnerstwie Polska-Czechy. Proszę zaznaczyć wszystkie właściwe odpowiedzi.

- Zwiększenie poziomu dofinansowania realizowanych mikroprojektów do 50 000 EUR na jedną stronę granicy – 82,4 % - 112 organizacji
- Umożliwienie przenoszenia środków finansowych pomiędzy partnerami, jak ma to miejsce w Programie PL-SK – 48,5 % - 66 organizacji
- Preferowanie projektów opartych na transferze dobrych praktyk z innych europejskich pograniczy, w których sprawdzili się zastosowane rozwiązania, a także na modelowych partnerstwach międzyregionalnych, które mają długoletnią historię – 34,6 % (47 organizacji)
- Stworzenie możliwości uczestnictwa w projektach transgranicznych instytucji z obszaru biznesu (sektora prywatnego) – 29,4 % - 40 organizacji
- Zachęcanie i umożliwianie włączenia się w bezpośrednie prace nad kolejnymi okresami programowania przedstawicieli różnych sektorów, w tym: publicznego, pozarządowego, prywatnego, społeczeństwa obywatelskiego, wolontariatu itp. – 54,4 % - 74 organizacje

- Szczegółne rekomendowanie projektów skierowanych na wspieranie mniejszości etnicznych – 8,1 % - 11 organizacji

Najbardziej wyeksponowaną przez badanych odpowiedzią jest ta dotycząca zwiększenia poziomu dofinansowania mikroprojektów do 50 000 EUR na jedną stronę granicy (82,4 %), a w następstwie możliwość przenoszenia środków finansowych pomiędzy partnerami projektu (48,5 %). Z dużym zainteresowaniem spotkała się także możliwość włączenia się w bezpośrednie prace nad kolejnymi okresami programowania przedstawicieli różnych sektorów (54,4 %). Warto również podkreślić rozwiązanie oparte na transferze do projektów dobrych, sprawdzonych już praktyk z innych europejskich pograniczy, a także modelowych partnerstw między regionalnych (34,6 %). Tego typu projekty można zaobserwować głównie na pograniczu polsko-czeskim. Grupa respondentów (29,4 %) wskazała, że równie wartościowa może być możliwość uczestnictwa w projektach instytucji z obszaru sektora prywatnego. Najmniejsze zainteresowanie wzbudziła odpowiedź dotycząca rekomendacji projektów skierowanych na wspieranie mniejszości etnicznych (8,1 %).

6.3 Analiza szczegółowa – sektor publiczny i sektor pozarządowy – Część I ankiety

W badaniu udział wzięło 114 (83,8 % ogółu badanych) przedstawicieli sektora publicznego oraz 21 (15,4 % ogółu badanych) przedstawicieli sektora pozarządowego.

Zarówno w sektorze publicznym jak i pozarządowym najczęściej wskazywanym programem transgranicznym, w którym uczestniczyła organizacja jest INTERREG V-A Republika Czeska – Polska (75,44 % sektora publicznego i 76,19 % sektora pozarządowego). Organizacje, biorące udział w badaniu, najmniej aktywnie uczestniczyły w programie INTERREG III A Polska – Słowacja.

Sektor publiczny:

- INTERREG III A Polska – Czechy 2004-2006 – 45 organizacji (39,47 % ogółu)
- INTERREG III A Polska – Słowacja – 4 organizacje (3,51 % ogółu)
- POWT Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska – 57 organizacji (50,0 % ogółu)
- POWT Polska – Słowacja – 18 organizacji (15,79 % ogółu)
- INTERREG V A Republika Czeska – Polska – 86 organizacji (75,44 % ogółu)
- INTERREG V A Polska – Słowacja – 21 organizacji (18,42 % ogółu)

Sektor pozarządowy:

- INTERREG III A Polska – Czechy 2004-2006 – 5 organizacji (23,81 % ogółu)
- INTERREG III A Polska – Słowacja – 2 organizacje (9,52 % ogółu)
- POWT Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska – 9 organizacji (42,86 % ogółu)
- POWT Polska – Słowacja – 4 organizacje (19,05 % ogółu)
- INTERREG V A Republika Czeska – Polska – 16 organizacji (76,19 % ogółu)
- INTERREG V A Polska – Słowacja – 3 organizacje (14,29 % ogółu)

Najczęściej wskazanym obszarem współpracy przez instytucje sektora publicznego na pograniczu polsko-czeskim były: kultura (70,18 %), turystyka (57,89 %) oraz sport i rekreacja (49,12 %). Najmniejsze aktywności wskazywano w obszarze zdrowie i pomoc społeczna (7,89 %). Na pograniczu

polsko-słowackim najwięcej aktywności deklarowano w obszarze kultury (22,81 %), turystyki (14,91 %) oraz ochrony środowiska i dziedzictwa przyrodniczego (12,28 %). Obszary: profilaktyka zagrożeń i bezpieczeństwo oraz rozwój przedsiębiorczości, miejsca pracy są obszarami, gdzie nie zanotowano żadnej deklarowanej aktywności sektora publicznego. Sektor pozarządowy na pograniczu polsko-czeskim – wg ankietowanych - wykazał się największą aktywnością w obszarach sport i rekreacja (52,38 %), kultura oraz turystyka (po 42,86 % w obszarach). Najmniejszą aktywność NGO wskazano w obszarach: zdrowie i pomoc społeczna (4,76 %), komunikacja, transport oraz rozwój przedsiębiorczości, miejsca pracy (po 9,52 % w obszarach). Na pograniczu polsko-słowackim najwięcej projektów zostało zadeklarowanych w obszarze kultura oraz sport i rekreacja (po 23,81 % w obszarach). W obszarze rozwój przedsiębiorczości i miejsca pracy respondenci nie wykazali żadnej aktywności.

W działalności sektora publicznego oraz pozarządowego na obu pograniczach jako najaktywniejsze pod względem działalności obszary można wskazać: kulturę, sport i rekreację oraz turystykę. Oba sektory najmniej wnioskowały w obszarach zdrowie i pomoc społeczna oraz rozwój przedsiębiorczości, miejsca pracy.

OBSZAR	WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJĄ CZESKĄ		WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJĄ SŁOWACKĄ	
	SEKTOR PUBLICZNY	SEKTOR POZARZĄDOWY	SEKTOR PUBLICZNY	SEKTOR POZARZĄDOWY
Komunikacja transport	16 / 14,04 %	2 / 9,52 %	2 / 1,75 %	1 / 4,76 %
Ochrona środowiska, dziedzictwo przyrodnicze	40 / 35,09 %	7 / 33,33 %	14 / 12,28 %	1 / 4,76 %
Profilaktyka zagrożeń, bezpieczeństwo	33 / 28,95 %	3 / 14,29 %	0 / 0 %	1 / 4,76 %
Rozwój przedsiębiorczości, miejsca pracy	13 / 11,40 %	2 / 9,52 %	0 / 0 %	0 / 0 %
Turystyka	66 / 57,89 %	9 / 42,86 %	17 / 14,91 %	3 / 14,29 %
Edukacja	45 / 39,47 %	5 / 23,81 %	13 / 11,40 %	3 / 14,29 %
Kultura	80 / 70,18 %	9 / 42,86 %	26 / 22,81 %	5 / 23,81 %
Sport i rekreacja	56 / 49,12 %	11 / 52,38 %	10 / 8,77 %	5 / 23,81 %
Zdrowie i pomoc społeczna	9 / 7,89 %	1 / 4,76 %	0 / 0 %	1 / 4,76 %
Współpraca terytorialna (planowanie przestrzenne), współpraca instytucji	32 / 28,07 %	3 / 14,29 %	8 / 7,02 %	1 / 4,46 %
Inne obszary działalności	5 / 4,39 %	1 / 4,76 %	0 / 0 %	0 / 0 %

Tabela 12 Zestawienie aktywności działań sektora publicznego i sektora pozarządowego w poszczególnych obszarach

6.4 Analiza szczegółowa – sektor publiczny i sektor pozarządowy – Część II ankiety

Pytanie 1. - Proszę ocenić, który tryb naboru projektów jest Pana/Pani zdaniem właściwy dla projektów transgranicznych? Prosimy o zaznaczenie właściwej odpowiedzi.

Część A – Typy projektów (projekty duże – inwestycyjne, miękkie; mikroprojekty): przedstawiciele sektora publicznego w obu przypadkach określili jednoznacznie, że trybem właściwym jest tryb konkursowy (projekty duże 51,57 %, mikroprojekty 85,09 %), natomiast sektor pozarządowy nie wskazał konkretnego trybu w stosunku do projektów dużych. 61,9 % ankietowanych udzieliło

odpowiedzi Trudno powiedzieć, a w przypadku mikroprojektów znaczna większość (76,19%) wskazała tryb konkursowy. Oba sektory jako najmniej korzystny sposób rozstrzygania, w stosunku do projektów dużych i mikroprojektów wskazały tryby inne (systemowe, ZIT-y).

Część B – Obszar wsparcia

OBSZAR	TRYB KONKURSOWY		INNE TRYBY (NP. SYSTEMOWE, ZIT-Y)		TRUDNO POWIEDZIEĆ	
	SEKTOR PUBLICZNY	SEKTOR POZARZĄDOWY	SEKTOR POZARZĄDOWY	SEKTOR POZARZĄDOWY	SEKTOR PUBLICZNY	SEKTOR POZARZĄDOWY
Komunikacja, transport	45 / 39,47 %	3 / 14,28 %	26 / 22,08 %	7 / 33,33 %	43 / 37,72 %	11 / 52,38 %
Ochrona środowiska, dziedzictwo przyrodnicze	59 / 51,75 %	7 / 33,33 %	22 / 19,3 %	5 / 23,81 %	33 / 28,95	9 / 42,86 %
Profilaktyka zagrożeń, bezpieczeństwo	44 / 38,6 %	5 / 23,81 %	29 / 25,44 %	4 / 19,05 %	41 / 35,96 %	12 / 57,14 %
Rozwój przedsiębiorczości, miejsca pracy	48 / 42,1 %	4 / 19,05 %	21 / 18,42 %	8 / 38,09 %	45 / 39,47 %	9 / 42,86 %
Turystyka	77 / 67,54 %	16 / 76,19 %	14 / 12,28 %	0 / 0 %	23 / 20,17 %	5 / 23,81 %
Edukacja	73 / 64,03 %	11 / 52,38 %	15 / 13,16 %	3 / 14,29	26 / 22,81 %	7 / 33,33 %
Kultura	84 / 73,68 %	15 / 71,43 %	10 / 8,77 %	1 / 4,76 %	20 / 17,54 %	5 / 23,81 %
Sport, rekreacja	77 / 67,54 %	13 / 61,9 %	9 / 7,89 %	0 / 0 %	28 / 24,56 %	8 / 38,09 %
Zdrowie, pomoc społeczna	50 / 43,86 %	4 / 19,05 %	20 / 17,54 %	7 / 33,33 %	44 / 38,6 %	10 / 47,62 %
Współpraca terytorialna (planowanie przestrzenne), współpraca instytucji	53 / 46,49 %	5 / 23,81 %	25 / 21,93 %	7 / 33,33 %	36 / 31,58 %	9 / 42,86 %

Tabela 13 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 1 w analizie szczegółowej (sektor publiczny i pozarządowy), część II ankiety

Przedstawiciele sektora publicznego w każdym z wymienionych obszarów wybrali jako właściwy tryb konkursowy. Najbardziej wyróżnionymi obszarami w trybie konkursowym są: kultura (73,68%), sport, rekreacja (67,54%), turystyka (67,54%). Przedstawiciele sektora pozarządowego tryb konkursowy wskazali tylko w obszarach: turystyka (76,19%), kultura (71,43%), sport, rekreacja (61,9%) oraz edukacja (52,38%). W pozostałych obszarach najwięcej odpowiedzi udzielono w punkcie Trudno powiedzieć. W obu przypadkach tryby inne nie zostały uwzględnione jako właściwe do przeprowadzania rekrutacji projektów transgranicznych.

Pytanie 2. - Jak Pan/Pani sądzi, na podstawie swoich doświadczeń oraz doświadczeń Pana/Pani organizacji, czy stosowanie poszczególnych procedur wyboru projektów pozwala na zachowanie zasady przejrzystości, tj. ustalenia jasnych i zrozumiałych dla wnioskodawców zasad selekcji projektów oraz dostępności informacji o przebiegu tej selekcji?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK		RACZEJ TAK		RACZEJ NIE		ZDECYDOWANIE NIE		TRUDNO POWIEDZIEĆ	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Dostępność informacji o programach transgranicznych	52 / 45,61 %	8 / 38,10 %	57 / 50 %	9 / 42,86 %	1 / 0,88 %	0 / 0 %	1 / 0,88 %	0 / 0 %	3 / 2,63 %	4 / 19,05 %
Jakość informacji publikowanych na stronie internetowej	36 / 31,58 %	6 / 28,57 %	70 / 61,40 %	11 / 52,38 %	4 / 3,51 %	1 / 4,76 %	1 / 0,88 %	0 / 0 %	3 / 2,63 %	3 / 14,29 %
Przestrzeganie wyznaczonych terminów przez instytucję dokonującą naboru	42 / 36,84 %	7 / 33,33 %	58 / 50,88 %	11 / 52,38 %	6 / 5,26 %	2 / 9,52 %	2 / 1,75 %	0 / 0 %	6 / 5,26 %	1 / 4,76 %
Jednoznaczność kryteriów oceny projektu	30 / 26,32 %	5 / 23,81 %	63 / 55,26 %	11 / 52,38 %	8 / 7,02 %	2 / 9,52 %	2 / 1,75 %	0 / 0 %	11 / 9,65 %	3 / 14,29 %
Dostępność dokumentów	45 / 39,47 %	9 / 42,86 %	63 / 55,26 %	10 / 47,62 %	0 / 0 %	1 / 4,76 %	2 / 1,75 %	0 / 0 %	4 / 3,51 %	1 / 4,76 %
Poufność dokumentów wnioskodawcy	39 / 32,21 %	9 / 42,86 %	62 / 54,39 %	10 / 47,62 %	1 / 0,88 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	12 / 10,53 %	2 / 5,52 %
Transparentne warunki dla faktycznego konkurowania wnioskodawców	35 / 30,70 %	4 / 19,05 %	63 / 55,26 %	10 / 47,62 %	2 / 1,75 %	0 / 0 %	2 / 1,75 %	0 / 0 %	12 / 10,53 %	7 / 33,33 %

Tabela 14 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 2 w analizie szczegółowej (sektor publiczny i pozarządowy), część II ankiety

A - Sektor publiczny

B - Sektor pozarządowy

Przedstawiciele sektora publicznego i pozarządowego w stosunku do każdej procedury wyboru projektu udzieli odpowiedzi Raczej TAK, co wskazuje na ich jasność i zrozumiałość dla wnioskodawców. Każda z procedur opinię negatywną otrzymała w stopniu znikomym.

Pytanie 3. - Jak Pan/Pani sądzi na podstawie swoich doświadczeń oraz doświadczeń Pana/Pani organizacji, co sprawiło, że Pana/Pani organizacja zdecydowała się uczestniczyć w projekcie transgranicznym?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK		RACZEJ TAK		RACZEJ NIE		ZDECYDOWANIE NIE		TRUDNO POWIEDZIEĆ	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Możliwość realizacji przedsięwzięcia, na które było zapotrzebowanie społeczne	65 / 57,02 %	15 / 71,43 %	45 / 39,47 %	5 / 23,81 %	2 / 1,75 %	0 / 0 %	1 / 0,88 %	1 / 4,76 %	1 / 0,88 %	0 / 0 %
Możliwość pozyskania dofinansowania w wybranej dziedzinie / obszarze	81 / 71,05 %	13 / 61,90 %	33 / 28,95 %	8 / 38,10 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %
Możliwość zacieśnienia współpracy z partnerami zagranicznymi	66 / 57,89 %	12 / 57,14 %	46 / 40,35 %	9 / 42,86 %	2 / 1,75 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %
Aktywizacja lokalnej społeczności	42 / 36,84 %	10 / 47,62 %	56 / 49,12 %	6 / 28,57 %	9 / 7,89 %	1 / 4,76 %	2 / 1,75 %	2 / 9,52 %	5 / 4,39 %	2 / 9,25 %
Aktywizacja wnioskodawcy	29 / 25,44 %	8 / 38,10 %	57 / 50 %	7 / 33,33 %	20 / 17,54 %	5 / 23,81 %	3 / 2,63 %	1 / 4,76 %	5 / 4,39 %	0 / 0 %
Rozwiązanie problemu społecznego	23 / 20,18 %	6 / 28,57 %	56 / 49,12 %	8 / 38,10 %	19 / 16,67 %	2 / 9,52 %	5 / 4,39 %	1 / 4,76 %	11 / 9,65 %	4 / 19,05 %
Rozwiązanie problemu ekonomicznego	17 / 14,91 %	2 / 9,52 %	43 / 37,72 %	5 / 23,81 %	32 / 28,07 %	7 / 33,33 %	7 / 6,14 %	2 / 9,52 %	15 / 13,16 %	5 / 23,81 %
Rozwiązanie problemu środowiskowego	16 / 14,04 %	3 / 14,29 %	36 / 31,58 %	7 / 33,33 %	34 / 29,82 %	5 / 23,81 %	9 / 7,89 %	2 / 9,52 %	19 / 16,67 %	4 / 19,05 %
Szansa na rozwój regionu	49 / 42,98 %	9 / 42,86 %	51 / 44,74 %	8 / 38,1 %	10 / 8,77 %	1 / 4,76 %	2 / 1,75 %	2 / 9,52 %	2 / 1,75 %	1 / 4,76 %

Tabela 15 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 3 w analizie szczegółowej (sektor publiczny i pozarządowy), część II ankiety

A - Sektor publiczny

B - Sektor pozarządowy

Wyniki pokazują, że zarówno organizacje publiczne i pozarządowe zdecydowały się uczestniczyć w programie transgranicznym przede wszystkim ze względu na (odpowiedź Zdecydowanie TAK): możliwość realizacji przedsięwzięcia, na które było zapotrzebowanie społeczne, możliwość pozyskania dofinansowania w wybranej dziedzinie/obszarze, możliwość zacieśnienia współpracy z partnerami zagranicznymi. Organizacje pozarządowe w tej odpowiedzi wskazują jeszcze: aktywizację lokalnej

społeczności i wnioskodawcy oraz szansę na rozwój regionu. Zachętą dla obu sektorów (odpowiedź Raczej TAK) były również: rozwiązanie problemu społecznego i środowiskowego. Przedstawiciele sektora publicznego wskazują tu dodatkowo: aktywizację lokalnej społeczności i wnioskodawcy, szansę na rozwój regionu oraz rozwiązanie problemu ekonomicznego, co zostało zanegowane przez sektor pozarządowy (odpowiedź Raczej NIE).

Pytanie 4. - Jak Pan/Pani sądzi na podstawie swoich doświadczeń oraz doświadczeń Pana/Pani organizacji, co było barierą w dostępności projektu transgranicznego?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK		RACZEJ TAK		RACZEJ NIE		ZDECYDOWANIE NIE		TRUDNO POWIEDZIEĆ	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Krótki termin realizacji projektu	7 / 6,14 %	1 / 4,46 %	21 / 18,42 %	4 / 19,05 %	70 / 61,40 %	11 / 52,38 %	11 / 9,65 %	4 / 19,05 %	5 / 4,39 %	1 / 4,76 %
Konieczność sfinansowania projektu z własnych funduszy przed uzyskaniem refundacji	47 / 41,23 %	15 / 71,43 %	35 / 30,70 %	4 / 19,05 %	28 / 24,56 %	2 / 9,52 %	1 / 0,88 %	0 / 0 %	3 / 2,63 %	0 / 0 %
Konieczność wkładu własnego wnioskodawcy	14 / 12,28 %	7 / 33,33 %	40 / 35,09 %	7 / 33,33 %	50 / 43,86 %	6 / 28,57 %	5 / 4,39 %	1 / 4,76 %	5 / 4,39 %	0 / 0 %
Ograniczenia w dostępie do funduszy pożyczkowych	2 / 1,75 %	5 / 23,81 %	16 / 14,04 %	5 / 23,81 %	49 / 42,11 %	6 / 28,57 %	21 / 18,42 %	1 / 4,76 %	26 / 22,81 %	4 / 19,05 %
Obciążenia biurokratyczne w trakcie realizacji projektu i końcowym rozliczeniu	45 / 39,47 %	8 / 38,10 %	45 / 39,47 %	9 / 42,86 %	17 / 14,91 %	2 / 9,52 %	4 / 3,51 %	0 / 0 %	3 / 2,63 %	2 / 9,52 %
Niejednoznaczne kryteria wyboru projektu i zbyt duża swoboda w ocenie wniosków projektowych	9 / 7,89 %	1 / 4,76 %	12 / 10,53 %	7 / 33,33 %	62 / 54,39 %	6 / 28,57 %	12 / 10,53 %	3 / 14,29 %	19 / 16,67 %	4 / 19,05 %
Zbyt długi okres oczekiwania na płatność	54 / 47,37 %	14 / 66,67 %	36 / 31,58 %	4 / 19,05 %	17 / 14,91 %	3 / 14,29 %	3 / 2,63 %	0 / 0 %	4 / 3,51 %	0 %

Tabela 16 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 4 w analizie szczegółowej (sektor publiczny i pozarządowy), część II ankiety

A - Sektor publiczny

B - Sektor pozarządowy

Jako główne bariery oba analizowane sektory wskazują (odpowiedź Zdecydowanie TAK): konieczność sfinansowania projektu z własnych funduszy przed uzyskaniem refundacji oraz zbyt długi okres oczekiwania na płatność. Na dostępność do projektu transgranicznego (odpowiedź Raczej TAK) miały także obciążenie biurokratyczne w trakcie realizacji projektu i końcowym rozliczeniu. Co interesujące, przedstawiciele sektora publicznego i pozarządowego byli prawie jednomyślni i bardzo krytyczni odnośnie nadmiernej ich zdaniem biurokracji w programie. Wskazało na to 78,8 proc. przedstawicieli sektora publicznego oraz 80,9 proc. przedstawicieli sektora pozarządowego (łącznie odpowiedzi Zdecydowanie tak i Raczej tak).

Rozbieżne odpowiedzi pojawiają się w przypadku podejścia do tematu wkładu własnego wnioskodawcy. Dla sektora pozarządowego było to ograniczenie w dostępności (odpowiedź Raczej TAK), a dla sektora publicznego nie (odpowiedź Raczej nie). Analogiczna sytuacja pojawia się w obszarze niejednoznacznych kryteriach wyboru projektu i zbyt dużej swobodzie w ocenie wniosków projektowych. Dla obu sektorów barierą nie było (odpowiedź Raczej NIE) ograniczenie w dostępie do funduszy pożyczkowych.

Pytanie 5. - Które organizacje Pana/Pani zdaniem powinny uczestniczyć w programach transgranicznych ze względu na możliwość skutecznej realizacji celów tych programów?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK		RACZEJ TAK		RACZEJ NIE		ZDECYDOWANIE NIE		TRUDNO POWIEDZIEĆ	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Jednostki administracji państwowej	31 / 27,19 %	6 / 28,57 %	51 / 44,74 %	2 / 9,52 %	12 / 10,53 %	7 / 33,33 %	4 / 3,51 %	2 / 9,52 %	16 / 14,04 %	4 / 19,05 %
Jednostki samorządu terytorialnego	84 / 73,68 %	10 / 47,62 %	28 / 24,56 %	8 / 38,10 %	0 / 0 %	2 / 9,52 %	1 / 0,88 %	0 / 0 %	1 / 0,88 %	1 / 4,76 %
Podmioty gospodarcze publiczne	32 / 28,07 %	5 / 23,81 %	51 / 44,74 %	6 / 28,57 %	8 / 7,02 %	6 / 28,57 %	2 / 1,75 %	0 / 0 %	21 / 18,42 %	4 / 19,05 %
Podmioty gospodarcze prywatne	25 / 21,93 %	2 / 9,52 %	55 / 48,25 %	10 / 47,62 %	12 / 10,53 %	7 / 33,33 %	3 / 2,63 %	0 / 0 %	19 / 16,67 %	2 / 9,52 %
Uczelnie wyższe	52 / 45,61 %	6 / 28,57 %	50 / 43,86 %	12 / 57,14 %	1 / 0,88 %	1 / 4,76 %	3 / 2,63 %	0 / 0 %	8 / 7,02 %	2 / 9,53 %
Szkoły	69 / 60,53 %	7 / 33,33 %	39 / 34,21 %	10 / 47,62 %	2 / 1,75 %	1 / 4,76 %	1 / 0,88 %	0 / 0 %	3 / 2,63 %	3 / 14,29 %
Organizacje pozarządowe (NGO)	64 / 56,14 %	16 / 76,19 %	37 / 32,46 %	5 / 23,81 %	6 / 5,26 %	0 / 0 %	1 / 0,88 %	0 / 0 %	6 / 5,26 %	0 %

Tabela 17 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 5 w analizie szczegółowej (sektor publiczny i pozarządowy), część II ankiety

A - Sektor publiczny

B - Sektor pozarządowy

Dla skutecznej realizacji celów programów transgranicznych uczestniczyć w nich powinny przede wszystkim, głosem przedstawicieli obu sektorów (odpowiedź Zdecydowanie TAK): jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe, a następnie (odpowiedź Raczej TAK): podmioty gospodarcze publiczne. Przedstawiciele sektora publicznego większy nacisk położyli także na uczelnie wyższe i szkoły oraz podmioty gospodarcze publiczne, a organizacje pozarządowe na jednostki administracji publicznej. W sektorze pozarządowym rozbieżność pojawia się w przypadku podmiotów gospodarczych publicznych, gdzie taka sama liczba osób udzieliła odpowiedzi Raczej TAK i Raczej NIE. Niemniej jest to jedyny przypadek, gdzie zanegowana została konkretna grupa organizacji.

Pytanie 6. - Czy Pana/Pani zdaniem powinno się większy nacisk kłaść w fazie naboru projektów i w trakcie realizacji programów transgranicznych na zachęcanie organizacji pozarządowych (NGO) do uczestnictwa w programie?

Sektor publiczny odpowiedział na to pytanie w sposób następujący:

Zdecydowanie TAK: 25,44 %

Raczej TAK: 46,49 %

Raczej NIE: 14,04 %

Zdecydowanie NIE: 2,63 %

Trudno powiedzieć: 11,40 %

Sektor pozarządowy odpowiedział na to pytanie w sposób następujący:

Zdecydowanie TAK: 52,38 %

Raczej TAK: 23,81 %

Raczej NIE: 14,29 %

Zdecydowanie NIE: 0 %

Trudno powiedzieć: 9,52 %

W obu przypadkach respondenci stwierdzili, że organizacje pozarządowe powinny być bardziej zachęcane do uczestnictwa w programach transgranicznych.

Pytanie 7. - Jakie zachęty Pana/Pani zdaniem skłoniłyby organizacje pozarządowe (NGO) do aktywnego uczestnictwa w programach transgranicznych?

Na to pytanie odpowiedzi powinny udzielić osoby, które w pytaniu 6 oznaczyły odpowiedź Zdecydowanie TAK lub Raczej TAK, co stanowi 71,93 % (82 podmiotów) przedstawicieli sektora publicznego oraz 76,19 % (16 podmiotów) sektora pozarządowego. Jednak w trakcie badania odpowiedzi udzieliło o 16 osób więcej reprezentujących sektor publiczny, co w stanowi 85,96 % grupy oraz o 4 osoby więcej reprezentujących sektor pozarządowy, co stanowi 95,24 % grupy.

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK		RACZEJ TAK		RACZEJ NIE		ZDECYDOWANIE NIE		TRUDNO POWIEDZIEĆ	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Organizacyjne, np. nabory tematyczne	32 / 32,65 %	7 / 35 %	48 / 48,98 %	6 / 30 %	10 / 10,2 %	5 / 25 %	0 / 0 %	0 / 0 %	8 / 8,16 %	2 / 10 %

Finansowe, np. rezygnacja z refundacji projektu, wprowadzenie kwot ryczałto- wych, dostęp do atrakcyj- nych poży- czek, itp.	64 / 65,31 %	15 / 75 %	24 / 24,49 %	4 / 20 %	6 / 6,12 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	4 / 4,08 %	1 / 5 %
Proceduralne, np. mniej biu- rokratycznych barier w pro- cesie realizacji projektów, uproszczone raportowanie i rozliczanie projektów	68 / 69,39 %	14 / 70 %	23 / 23,46 %	5 / 25 %	3 / 3,06 %	0 / 0 %	0 / 0 %	0 / 0 %	4 / 4,08 %	1 / 5 %
Promocyjne, np. powszech- ny i łatwy dostęp do informacji o programie, aktywniejsze promowanie NGO uczest- niczących w programie	32 / 32,65 %	9 / 45 %	45 / 45,92 %	10 / 50 %	13 / 13,26 %	1 / 5 %	0 / 0 %	0 / 0 %	8 / 4,08 %	0 / 0 %

Tabela 18 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 7 w analizie szczegółowej (sektor publiczny i pozarządowy), część II ankiety

A - Sektor publiczny

B - Sektor pozarządowy

Wśród głównych zachęt zarówno sektor publiczny jaki i pozarządowy wskazują (odpowiedź Zdecydowanie TAK) finansowe (65,31 % i 75 %) i proceduralne (68,39 % i 70 %). Sektor pozarządowy w tym stopniowaniu wskazuje również zachęty organizacyjne (35 %). Następnie ważną zachętą (odpowiedź Raczej TAK) będzie zachęta promocyjna (45,92 % i 50 %). Zestawienie odpowiedzi na to pytanie pokazuje, że każda zachęta czy uproszczenie może potencjalnie pozytywnie wpłynąć na zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych w programach transgranicznych.

Pytanie 8. - Czy Pana/Pani zdaniem powinno się przeznaczyć więcej środków w programie na realizację mikroprojektów?

Respondenci z obu sektorów w odpowiedzi na to pytanie wskazali, że na realizację mikroprojektów powinno przeznaczyć się więcej środków (odpowiedź Zdecydowanie TAK: SP - 37,72 %, NGO - 61,9 %, Raczej TAK: SP – 35,96 %, NGO – 23,81 %). Odpowiedź Raczej NIE wskazało 13,16 % badanych sektora publicznego i 4,76 % NGO, a Zdecydowanie NIE tylko w przypadku sektora publicznego 0,88 %.

12,28 % odpowiadających z sektora publicznego i 9,52 % NGO nie wyraziło zdania (odpowiedź Trudno powiedzieć). Taki rozkład odpowiedzi może wskazywać na wyższy potencjał generowania projektów przez wnioskodawców w stosunku do ilości funduszy, jakie zostały przeznaczone na ten cel.

Pytanie 9. - Jakże postrzega Pan/Pani główne korzyści z realizacji programów transgranicznych?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK		RACZEJ TAK		RACZEJ NIE		ZDECYDOWANIE NIE		TRUDNO POWIEDZIEĆ	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej i transportowej	38 / 33,33 %	8 / 38,10	41 / 35,09 %	8 / 38,10 %	13 / 11,4 %	4 / 19,05 %	1 / 0,88 %	0 %	21 / 18,42 %	1 / 4,76 %
Rozwój turystyki i infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego	65 / 57,02 %	12 / 57,14 %	42 / 36,84 %	8 / 38,10 %	1 / 0,88 %	1 / 4,76 %	0 %	0 %	6 / 5,26 %	0 %
Możliwość dofinansowania przedsięwzięć związanych z kulturą, edukacją, sportem i rekreacją	86 / 75,44 %	15 / 71,43 %	27 / 23,68 %	6 / 28,57 %	0 / 0 %	0 %	0 %	0 %	1 / 0,88 %	0 %
Możliwość dofinansowania przedsięwzięć związanych ze zdrowiem i pomocą społeczną	26 / 22,81 %	6 / 28,57 %	46 / 40,35 %	7 / 33,33 %	19 / 16,67 %	6 / 28,57 %	3 / 2,63 %	1 / 4,76 %	20 / 17,54 %	1 / 4,76 %
Możliwość dofinansowania przedsięwzięć związanych z ochroną przyrody i dziedzictwem przyrodniczym	59 / 51,75 %	8 / 38,1 %	45 / 39,47 %	13 / 61,9 %	3 / 2,63 %	0 %	0 %	0 %	7 / 6,14 %	0 %
Zacieśnienie współpracy między partnerami po obu stronach granicy	76 / 66,67 %	18 / 85,71 %	35 / 30,70 %	3 / 14,29 %	1 / 0,88 %	0 %	0 %	0 %	2 / 1,75 %	0 %
Wyzwalanie oddolnych inicjatyw społecznych i gospodarczych	45 / 39,47 %	13 / 61,9 %	45 / 39,47 %	6 / 28,57 %	8 / 7,02 %	1 / 4,76 %	1 / 0,88 %	0 %	15 / 13,16 %	1 / 4,76 %

Tabela 19 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 9 w analizie szczegółowej (sektor publiczny i pozarządowy), część II ankiety

A - Sektor publiczny

B - Sektor pozarządowy

Dla przedstawicieli obu sektorów głównymi korzyściami (odpowiedź Zdecydowanie TAK) były: rozwój turystyki i infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego, możliwość dofinansowania przedsięwzięć związanych z kulturą, edukacją, sportem i rekreacją, zacieśnienie współpracy między partnerami po obu stronach granicy. Następnie (odpowiedź Raczej TAK) rozwój lokalnej infrastruktury drogowej i transportowej oraz możliwość dofinansowania przedsięwzięć związanych ze zdrowiem i pomocą społeczną. Taki rozkład odpowiedzi jest ściśle związany z obszarami współpracy na obu pograniczach, które respondenci deklarowali w pierwszej części ankiety.

Pytanie 10. - Z jakimi przeszkodami spotkała się Pana/Pani organizacja we współpracy z organizacjami czeskimi lub/i słowackimi?

0 – oznacza brak przeszkód

1 – oznacza drobne przeszkody

2 – oznacza przeszkody o średniej sile oddziaływania na współpracę

3 – oznacza duże przeszkody we współpracy

PRZESZKODY	0		1		2		3	
	A	B	A	B	A	B	A	B
Różne przepisy i normy prawne po obu stronach granicy	21 / 18,42 %	4 / 19,05 %	58 / 50,88 %	10 / 47,62 %	24 / 21,05 %	5 / 23,81 %	11 / 9,65 %	2 / 9,52 %
Brak partnera za granicą	60 / 52,63 %	9 / 42,86 %	27 / 23,68 %	8 / 38,1 %	17 / 14,91 %	3 / 14,29 %	10 / 8,77 %	1 / 4,76 %
Skomplikowana procedura uzyskiwania środków pomocowych	18 / 15,79 %	1 / 4,76 %	50 / 43,86 %	8 / 31,8 %	29 / 25,44 %	9 / 42,86 %	17 / 14,91 %	3 / 14,29 %
Ograniczona liczba ofert współpracy z instytucjami zagranicznymi	34 / 29,82 %	4 / 19,05	45 / 39,47 %	10 / 47,62 %	26 / 22,81 %	6 / 28,57 %	9 / 7,89 %	1 / 4,76 %
Brak odpowiednich instytucji zajmujących się współpracą transgraniczną	50 / 43,86 %	10 / 47,62 %	42 / 36,47 %	7 / 33,33 %	16 / 14,04 %	3 / 14,29 %	6 / 5,26 %	1 / 4,76 %
Odmienne struktury organizacyjne instytucji, które chcą ze sobą współpracować	42 / 36,84 %	7 / 33,33 %	47 / 41,23 %	11 / 52,38 %	21 / 18,42 %	3 / 14,29 %	4 / 3,51 %	0 %
Brak kompetencji i/lub woli współpracy w istniejących instytucjach w zakresie współpracy transgranicznej	48 / 42,11 %	9 / 42,86 %	41 / 35,96 %	8 / 38,10 %	21 / 18,42 %	2 / 9,52 %	4 / 3,51 %	2 / 9,52 %
Słabo rozwinięty system informacji na temat możliwości współpracy	60 / 52,63 %	7 / 33,33 %	33 / 28,95 %	10 / 47,62 %	17 / 14,91 %	3 / 14,29 %	4 / 3,51 %	1 / 4,76 %
Brak środków finansowych na prowadzenie współpracy z partnerami	27 / 23,68 %	1 / 4,76 %	49 / 42,98 %	7 / 33,33 %	21 / 18,42 %	6 / 28,57 %	17 / 14,91 %	7 / 33,33 %

Niska sprawność systemu rozliczeń finansowych projektów	30 / 26,32%	1 / 4,76%	33 / 28,95%	11 / 52,38%	31 / 27,19%	5 / 23,81%	20 / 17,54%	4 / 19,05%
Asymetria w poziomie rozwoju gospodarczego współpracujących instytucji	42 / 36,84%	9 / 42,86%	54 / 47,37%	5 / 23,81%	17 / 14,91%	6 / 28,57%	1 / 0,88%	1 / 4,76%
Odmienne problemy społeczne i gospodarcze po obu stronach granicy	45 / 38,47%	8 / 38,10%	43 / 37,72%	8 / 38,10%	23 / 20,18%	5 / 23,81%	3 / 2,63%	0%
Bariera językowa	39 / 34,21%	12 / 57,14%	56 / 49,12%	6 / 28,57%	16 / 14,04%	3 / 14,29%	3 / 2,63%	0%
Negatywne stereotypy sąsiadów	70 / 61,4%	12 / 57,14%	33 / 28,95%	8 / 38,10%	11 / 9,65%	1 / 4,76%	0%	0%
Zaszczości historyczne	83 / 72,81%	15 / 71,43%	25 / 21,93%	4 / 19,05%	6 / 5,26%	2 / 9,52%	0%	0%
Bariery międzykulturowe	80 / 70,18%	16 / 76,19%	31 / 27,19%	3 / 14,29%	3 / 2,63%	2 / 9,52%	0%	0%
Duża odległość pomiędzy współpracującymi instytucjami	66 / 57,89%	11 / 52,38%	34 / 29,82%	10 / 47,62%	14 / 12,28%	0%	0%	0%
Różnica w zagospodarowaniu przestrzennym, infrastruktura transportowej	62 / 54,39%	11 / 52,38%	35 / 30,70%	7 / 33,33%	15 / 13,16%	3 / 14,29%	2 / 1,75%	0%
Istnienie przeszkód naturalnych (góry, rzeki...)	92 / 80,70%	18 / 85,71%	19 / 16,67%	3 / 14,29%	3 / 2,63%	0%	0%	0%

Tabela 20 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 10 w analizie szczegółowej (sektor publiczny i pozarządowy), część II ankiety

A - Sektor publiczny

B - Sektor pozarządowy

Ankietowani w zdecydowanej większości klasyfikowali w/w przeszkody w trzech przedziałach 0 – oznacza brak przeszkód, 1 – oznacza drobne przeszkody oraz 2 – oznacza przeszkody o średniej sile oddziaływania na współpracę. Do przedziału zero w obu sektorach zaliczono: brak partnera za granicą (A – 52,63% , B – 42,86%) , brak odpowiednich instytucji zajmujących się współpracą transgraniczną (A – 43,86%, B – 47,62%), brak kompetencji i/lub woli współpracy w istniejących instytucjach w zakresie współpracy transgranicznej (A – 42,11%, B – 42,86%), odmienne problemy społeczne i gospodarcze po obu stronach granicy (A – 38,47%, B – 38,10%), negatywne stereotypy sąsiadów (A – 61,4%, B – 57,14%), zaszczości historyczne (A – 72,81%, B – 71,43%), bariery międzykulturowe (A – 70,18%, B – 76,19%), duża odległość pomiędzy współpracującymi instytucjami (A – 57,89%, B – 52,38%), różnica w zagospodarowaniu przestrzennym, infrastrukturze transportowej (A – 54,39%, B – 52,38%), istnienie przeszkód naturalnych (A – 80,7%, B – 85,71%).

W kategorii drobnych przeszkód pojawiły się: różne przepisy i normy prawne po obu stronach granicy (A – 50,88%, B – 47,62%), ograniczona liczba ofert współpracy z instytucjami zagranicznymi (A – 39,47%, B – 47,62%), odmienne struktury organizacyjne instytucji, które chcą ze sobą współpracować (A – 41,31%, B – 52,38%), brak środków finansowych na prowadzenie współpracy z partnerami (A – 42,98%, B – 33,33%), niska sprawność systemu rozliczeń finansowych projektów (A – 28,95%, B – 52,38%). Rozbieżności w stopniowaniu przeszkód pomiędzy sektorami pojawiły się

w punktach: skomplikowana procedura uzyskiwania środków pomocowych (A – przedział 1 – 43,86%, B – przedział 2 – 42,86%), słabo rozwinięty system informacji na temat możliwości współpracy (A – przedział 0 – 52,63%, B – przedział 1 – 47,62%), asymetria w poziomie rozwoju gospodarczego współpracujących instytucji (A – przedział 1 – 47,37%, B – przedział 0 – 42,86%), bariera językowa (A – przedział 1 – 49,12%, B – przedział 0 – 57,14%)

Najwięcej wskazań przedstawicieli sektora publicznego w kategorii dużych przeszkód dotyczyło niskiej sprawności systemu rozliczeń finansowych projektów i braku środków finansowych na prowadzenie współpracy z partnerami (odpowiednio 17,54% i 14,9%), a ze strony ankietowanych przedstawicieli NGO brak środków finansowych na prowadzenie współpracy z partnerami i niska sprawność systemu rozliczeń finansowych projektów (odpowiednio 33,33% i 19,05%).

W takim rozkładzie odpowiedzi można uznać, że we współpracy z czeskimi i/lub słowackimi instytucjami nie występowały przeszkody, które miałyby kluczowe znaczenie w prawidłowej pracy nad projektem transgranicznym.

Pytanie 11. - Proszę ocenić, w jakim stopniu zgadza się Pan/Pani z zamieszczonymi w tabeli stwierdzeniami?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK		RACZEJ TAK		RACZEJ NIE		RACZEJ NIE		TRUDNO POWIEDZIEĆ	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Realizowanie projektów transgranicznych w partnerstwie pozwala osiągnąć lepsze efekty w porównaniu do projektów realizowanych samodzielnie.	40 / 35,09%	9 / 42,86%	49 / 42,98%	10 / 47,62%	15 / 13,16%	2 / 9,52%	1 / 0,88%	0%	9 / 7,89%	0
Realizacja projektów transgranicznych w partnerstwie przyczynia się do nawiązania trwałej współpracy z partnerami.	56 / 49,12%	12 / 57,14%	51 / 44,74%	8 / 38,10%	5 / 4,39%	1 / 4,76%	1 / 0,88%	0%	1 / 0,88%	0
Realizacja projektów transgranicznych w partnerstwie jest możliwa tylko w przypadku pozyskania środków zewnętrznych.	26 / 22,81%	8 / 38,10%	50 / 43,86%	6 / 28,57%	25 / 21,93%	4 / 19,05%	6 / 5,26%	1 / 4,76%	7 / 6,14%	2 / 9,51%

Realizowanie projektów transgranicznych jest trudne ze względu na różnice w potencjale instytucjonalnym pomiędzy partnerami.	5 / 4,39 %	1 / 4,76 %	30 / 26,32 %	5 / 23,81 %	61 / 53,51 %	11 / 52,38 %	12 / 10,53 %	3 / 14,29 %	6 / 5,26 %	1 / 4,76 %
Współpraca z partnerem projektu transgranicznego ma charakter bardziej deklaracyjny niż faktyczny.	3 / 2,63 %	2 / 9,52 %	16 / 14,04 %	2 / 9,52 %	53 / 46,49 %	9 / 42,86 %	37 / 32,46 %	7 / 33,33 %	5 / 4,39 %	1 / 4,76 %
Dzięki współpracy uczestnicy projektu transgranicznego mogą się dużo nauczyć od siebie	56 / 49,12 %	13 / 61,90 %	50 / 43,86 %	8 / 38,10 %	2 / 1,75 %	0 %	2 / 1,75 %	0 %	4 / 3,51 %	0 %
Projekty transgraniczne przyczyniają się do rozwoju po obu stronach granic państw.	68 / 59,65 %	16 / 76,19 %	41 / 35,96 %	4 / 19,05 %	2 / 1,75 %	1 / 4,76 %	0 %	0 %	3 / 2,63 %	0 %

Tabela 21 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 1 w analizie szczegółowej (sektor publiczny i pozarządowy), część II ankiety

A - Sektor publiczny

B - Sektor pozarządowy

Osoby biorące udział w ankiecie, reprezentujące oba sektory, zgadzały się z przytoczonymi stwierdzeniami w następujący sposób:

Odpowiedź Zdecydowanie TAK:

- Realizacja projektów transgranicznych w partnerstwie przyczynia się do nawiązania trwałej współpracy z partnerami – A – 49,12 %, B – 57,14 %
- Dzięki współpracy uczestnicy projektu transgranicznego mogą się dużo nauczyć od siebie – A – 49,12 %, B – 61,90 %
- Projekty transgraniczne przyczyniają się do rozwoju po obu stronach granic państw – A – 59,65 %, B – 76,19 %

Odpowiedź Raczej TAK:

- Realizowanie projektów transgranicznych w partnerstwie pozwala osiągnąć lepsze efekty w porównaniu do projektów realizowanych samodzielnie – A – 42,98 %, B – 47,62 %

Odpowiedź Raczej NIE:

- Realizowanie projektów transgranicznych jest trudne ze względu na różnice w potencjale instytucjonalnym pomiędzy partnerami – A – 53,51 %, B – 52,38 %

- Współpraca z partnerem projektu transgranicznego ma charakter bardziej deklaracyjny niż faktyczny – A – 46,49 %, B – 42,86 %.

Rozbieżność w odpowiedziach pomiędzy sektorami pojawiła się jedynie w punkcie:

- Realizacja projektów transgranicznych w partnerstwie jest możliwa tylko w przypadku pozyskania środków zewnętrznych - A – Raczej TAK – 43,86 %, B – Zdecydowanie TAK – 38,10 %.

W stosunku do żadnego ze stwierdzeń nie przypisano większości procentowej przy odpowiedziach Zdecydowanie NIE i Trudno powiedzieć.

Odpowiedzi Zdecydowanie TAK oraz Raczej TAK były najczęściej udzielane w stosunku do twierdzeń związanych z osiąganiem korzyści dzięki projektom transgranicznym. Natomiast odpowiedź Raczej NIE została przypisana stwierdzeniom związanym ze współpracą instytucji po obu stronach granicy.

Pytanie 12. - Czy planują Państwo aplikować o dofinansowanie w ramach kolejnych programów transgranicznych?

Sektor publiczny:

- Zdecydowanie TAK – 47,37 %
- Raczej TAK – 38,60 %
- Raczej NIE – 3,51 %
- Zdecydowanie NIE – 0
- Trudno powiedzieć – 10,53 %

Sektor pozarządowy:

- Zdecydowanie TAK – 47,62 %
- Raczej TAK – 33,33 %
- Raczej NIE – 9,52 %
- Zdecydowanie NIE – 0 %
- Trudno powiedzieć – 9,52 %

Większość respondentów z obu sektorów opowiedziała się pozytywnie za uczestnictwem w kolejnych programach transgranicznych (odpowiedzi Zdecydowanie TAK: SP – 47,37 %, NGO – 47,62 %, Raczej TAK SP – 38,6 %, NGO – 33,33 %). Jedynie 3,51 % badanych z sektora publicznego i 9,52 % NGO zadeklarowała, że raczej nie będzie aplikować o dofinansowanie, a 10,53 % przedstawicieli sektora publicznego i 9,52 % sektora pozarządowego nie wyraziła zdania (odpowiedź Trudno powiedzieć).

Pytanie 13. - Biorąc pod uwagę Państwa doświadczenie w programie transgranicznym prosimy o wskazanie jaki zasięg terytorialny powinny mieć takie programy?

Oдноśnie zasięgu terytorialnego respondenci reprezentujący sektor publiczny odpowiadali w następujący sposób:

- Wyłącznie pomiędzy dwoma krajami – 27,19 % badanych
- Powinny być także programy obejmujące wszystkie trzy wymienione kraje: Polska, Czechy, Słowacja – 30,70 % badanych
- Powinny być programy transgraniczne obejmujące kraje: Czechy, Niemcy i Polskę – 19,30 % badanych
- Trudno powiedzieć 22,81 % badanych.

- Respondenci reprezentujący sektor pozarządowy odpowiadali w następujący sposób:
- Wyłącznie pomiędzy dwoma krajami – 19,05 % badanych
- Powinny być także programy obejmujące wszystkie trzy wymienione kraje: Polska, Czechy, Słowacja – 47,62 % badanych
- Powinny być programy transgraniczne obejmujące kraje: Czechy, Niemcy i Polskę – 33,33 % badanych
- Trudno powiedzieć 0 % badanych.

Odpowiedzi na to pytanie wskazują, że wśród respondentów istnieją grupy, szczególnie widoczne w sektorze pozarządowym, będące zainteresowane poszerzeniem zasięgu terytorialnego projektów transgranicznych, zarówno w konfiguracji Polska, Czechy Słowacja oraz Czechy, Niemcy, Polska.

Pytanie 14. - Jakie rozwiązania Pana/Pani zdaniem przyczyniłyby się w głównej mierze do wzrostu zainteresowania realizacją projektów transgranicznych (zwłaszcza przez organizacje pozarządowe), podniosły efektywność osiąganych celów programu oraz innowacyjność stosowanych w projektach rozwiązań przynoszących wymierne korzyści obszarom przygranicznym:

Punkt 14b wskazać mogą uczestnicy programów transgranicznych realizowanych w partnerstwie Polska-Czechy. Proszę zaznaczyć wszystkie właściwe odpowiedzi.

- Zwiększenie poziomu dofinansowania realizowanych mikroprojektów do 50 000 EUR na jedną stronę granicy – 80,70 % - 92 organizacji / 90,48 % - 19 organizacji
- Umożliwienie przenoszenia środków finansowych pomiędzy partnerami, jak ma to miejsce w Programie PL-SK – 48,25 % - 55 organizacji / 52,38 % - 11 organizacji
- Preferowanie projektów opartych na transferze dobrych praktyk z innych europejskich pograniczy, w których sprawdzili się zastosowane rozwiązania, a także na modelowych partnerstwach międzyregionalnych, które mają długoletnią historię – 34,21 % - 39 organizacji / 38,10 % - 8 organizacji
- Stworzenie możliwości uczestnictwa w projektach transgranicznych instytucji z obszaru biznesu (sektora prywatnego) – 28,07 % - 32 organizacji / 33,33 % - 7 organizacji
- Zachęcanie i umożliwianie włączenia się w bezpośrednie prace nad kolejnymi okresami programowania przedstawicieli różnych sektorów, w tym: publicznego, pozarządowego, prywatnego, społeczeństwa obywatelskiego, wolontariatu itp. – 52,63 % - 60 organizacji / 61,9 % - 13 organizacji.
- Szczególne rekomendowanie projektów skierowanych na wspieranie mniejszości etnicznych – 8,77 % - 10 organizacji / 4,76 % - 1 organizacja.

Zarówno w sektorze publicznym jaki i pozarządowym najbardziej uwidocznioną przez badanych odpowiedzią jest ta dotycząca zwiększenia poziomu dofinansowania mikroprojektów do 50 000 EUR na jedną stronę granicy, a w następstwie możliwość przenoszenia środków finansowych pomiędzy partnerami projektu. Z dużym zainteresowaniem spotkała się także możliwość włączenia się w bezpośrednie prace nad kolejnymi okresami programowania przedstawicieli różnych sektorów. Na porównywalnym poziomie procentowym preferowanym rozwiązaniem jest transfer dobrych praktyk z innych pograniczy europejskich, a także korzystanie z modelowych partnerstw międzyregionalnych o długoletniej historii. Przedstawiciele sektora pozarządowego w prace nad projektami chętnie włączyliby sektor prywatny. Najmniejsze zainteresowanie wzbudziła odpowiedź dotycząca rekomendacji projektów skierowanych na wspieranie mniejszości etnicznych.

6.5 Analiza szczegółowa – organizacje uczestniczących w programach INTERREG realizowanych tylko na pograniczu Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej – Część I ankiety

W badaniu wzięło udział 97 podmiotów realizujących projekty tylko na pograniczu polsko – czeskim. Grupa ta stanowi 71,32% ogółu organizacji biorących udział w badaniu ankietowym. W tej grupie zdecydowaną większością są instytucje z sektora publicznego 81 organizacji (83,5%), a pozostałą część stanowią organizacje sektora pozarządowego – 16 (16,49%).

OBSZAR	WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJĄ CZESKĄ
Komunikacja transport	13 / 13,4 %
Ochrona środowiska, dziedzictwo przyrodnicze	35 / 36,08 %
Profilaktyka zagrożeń, bezpieczeństwo	31 / 31,96 %
Rozwój przedsiębiorczości, miejsca pracy	14 / 14,43 %
Turystyka	60 / 61,86 %
Edukacja	43 / 44,33 %
Kultura	69 / 71,13 %
Sport i rekreacja	53 / 54,64 %
Zdrowie i pomoc społeczna	9 / 9,28 %
Współpraca terytorialna (planowanie przestrzenne), współpraca instytucji	29 / 29,9 %
Inne obszary działalności	6 / 6,19 %

Tabela 22 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 1 w analizie szczegółowej (pogranicze polsko-czeskie), część I ankiety

Wśród badanych instytucji najbardziej aktywnymi obszarami na pograniczu polsko-czeskim były: kultura (61,86%), turystyka (61,86%) oraz sport i rekreacja (54,64%). Najmniejsze zainteresowanie wzbudził obszar zdrowia i pomocy społecznej (9,28%).

Zdecydowana większość instytucji zadeklarowała uczestnictwo w programie INTERREG V-A CZ-PL (92,78%), następnie POWT CZ-PL (54,64%) i INTERREG IIIA CZ-PL (41,24%). Dzięki takiemu rozkładowi wyników możemy przyjąć, że odpowiedzi udzielane w II części ankiety będą skierowane głównie na obecny okres programowania.

6.6 Analiza szczegółowa – organizacje uczestniczących w programach INTERREG realizowanych tylko na pograniczu Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej – Część II ankiety

Pytanie 1. - Proszę ocenić, który tryb naboru projektów jest Pana/Pani zdaniem właściwy dla projektów transgranicznych? Prosimy o zaznaczenie właściwej odpowiedzi.

Część A – Typy projektów (projekty duże – inwestycyjne, miękkie; mikroprojekty): respondenci w większości w obu przypadkach wskazali, że właściwym jest tryb konkursowy (52,58% ankietowanych w aspekcie projektów dużych oraz 85,57% w aspekcie mikroprojektów). Grupa, która nie potrafiła określić właściwego trybu to odpowiednio dla dużych projektów 29,90%, dla mikroprojektów 9,28%.

W żadnym z punktów nie wskazano innych trybów jako właściwych do przeprowadzania rekrutacji projektów transgranicznych.

Część B – Obszar wsparcia

OBSZAR WSPARCIA	TRYB KONKURSOWY	INNE TRYBY (NP. SYSTE-MOWE, ZIT-Y)	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Komunikacja, transport	38 / 39,18 %	25 / 25,77	34 / 35,05 %
Ochrona środowiska, dziedzictwo przyrodnicze	53 / 54,64 %	16 / 16,49 %	28 / 28,87 %
Profilaktyka zagrożeń, bezpieczeństwo	39 / 40,21 %	25 / 25,77 %	33 / 34,02 %
Rozwój przedsiębiorczości, miejsca pracy	41 / 42,27 %	21 / 21,65 %	35 / 36,08 %
Turystyka	70 / 72,16 %	6 / 6,19 %	21 / 21,65 %
Edukacja	63 / 64,95 %	11 / 11,34 %	23 / 23,71 %
Kultura	73 / 75,26 %	5 / 5,15 %	19 / 19,59 %
Sport, rekreacja	69 / 71,13 %	4 / 4,12 %	24 / 24,74 %
Zdrowie, pomoc społeczna	44 / 45,36 %	18 / 18,56 %	35 / 36,08 %
Współpraca terytorialna (planowanie przestrzenne), współpraca instytucji	47 / 48,45 %	22 / 22,68 %	28 / 28,87 %

Tabela 23 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 1 w analizie szczegółowej (pogranicze polsko-czeskie), część II ankiety

We wszystkich wskazanych obszarach uczestnicy programów transgranicznych na pograniczu polsko-czeskim wskazali jako właściwy tryb konkursowy. Najbardziej wyeksponowane w odpowiedziach obszary to: kultura (75,26 %), turystyka (72,16 %) oraz sport, rekreacja (71,13 %). Warto zauważyć, że dość sporą grupę stanowią reprezentanci badanych organizacji, którzy nie potrafili opowiedzieć się za konkretnym trybem, udzielając odpowiedzi Trudno powiedzieć.

Pytanie 2. - Jak Pan/Pani sądzi, na podstawie swoich doświadczeń oraz doświadczeń Pana/Pani organizacji, czy stosowanie poszczególnych procedur wyboru projektów pozwala na zachowanie zasady przejrzystości, tj. ustalenia jasnych i zrozumiałych dla wnioskodawców zasad selekcji projektów oraz dostępności informacji o przebiegu tej selekcji?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWA-NIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDOWA-NIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Dostępność informacji o programach transgranicznych	43 / 44,33 %	47 / 48,45 %	1 / 1,03 %	1 / 1,03 %	5 / 5,15 %
Jakość informacji publikowanych na stronie internetowej	29 / 29,9 %	59 / 60,82 %	3 / 3,09 %	1 / 1,03 %	5 / 5,15 %
Przestrzeganie wyznaczonych terminów przez instytucję dokonującą naboru	39 / 40,21 %	48 / 49,48 %	4 / 4,12 %	2 / 2,06 %	4 / 4,12 %
Jednoznaczność kryteriów oceny projektu	23 / 23,71 %	54 / 55,67 %	7 / 7,22 %	1 / 1,03 %	12 / 12,37 %
Dostępność dokumentów	40 / 41,24 %	50 / 51,55 %	0 %	2 / 2,06 %	5 / 5,15 %

Poufność dokumentów wnioskodawcy	35 / 36,08 %	51 / 52,58 %	1 / 1,03 %	0 %	10 / 10,31 %
Transparentne warunki dla faktycznego konkutowania wnioskodawców	29 / 29,9 %	51 / 52,58 %	1 / 1,03 %	1 / 1,03 %	15 / 15,46 %

Tabela 24 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 2 w analizie szczegółowej (pogranicze polsko-czeskie), część II ankiety

Przedstawiciele organizacji realizujących projekty na pograniczu polsko-czeskim ocenili pozytywnie (odpowiedź Raczej TAK) wszystkie procedury, co oznacza, że wszystkie zasady są dla nich jasne i zrozumiałe w toku selekcji projektów.

Pytanie 3. - Jak Pan/Pani sądzi na podstawie swoich doświadczeń oraz doświadczeń Pana/Pani organizacji, co sprawiło, że Pana/Pani organizacja zdecydowała się uczestniczyć w projekcie transgranicznym?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWA-NIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDOWA-NIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Możliwość realizacji przedsię-wzięcia, na które było zapo-trzebowanie społeczne	63 / 64,95 %	31 / 31,96 %	2 / 2,06 %	1 / 1,03 %	0 %
Możliwość pozyskania dofinansowania w wybranej dziedzinie/obszarze	69 / 71,13 %	28 / 28,87 %	0 %	0 %	0 %
Możliwość zacieśnienia współpracy z partnerami zagranicznymi	61 / 62,89 %	36 / 37,11 %	0 %	0 %	0 %
Aktywizacja lokalnej społeczności	36 / 37,11 %	45 / 46,39 %	9 / 9,28 %	2 / 2,06 %	5 / 5,15 %
Aktywizacja wnioskodawcy	29 / 29,9 %	48 / 49,48 %	17 / 17,53 %	0 %	3 / 3,09 %
Rozwiązanie problemu społecznego	22 / 22,68 %	51 / 52,58 %	13 / 13,4 %	1 / 1,03 %	10 / 10,31 %
Rozwiązanie problemu ekonomicznego	15 / 15,46 %	36 / 37,11 %	27 / 27,84 %	4 / 4,12 %	15 / 15,46 %
Rozwiązanie problemu środowiskowego	12 / 12,37 %	32 / 32,99 %	30 / 30,93 %	6 / 6,19 %	17 / 17,53 %
Szansa na rozwój regionu	45 / 46,39 %	40 / 41,24 %	8 / 8,25 %	1 / 1,03 %	3 / 3,09 %

Tabela 25 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 3 w analizie szczegółowej (pogranicze polsko-czeskie), część II ankiety

Respondenci w tej grupie jako zachęty do realizacji programów transgranicznych w pierwszej kolejności wymieniają (odpowiedź Zdecydowanie TAK): możliwość realizacji przedsięwzięcia, na które było zapotrzebowanie społeczne, możliwość pozyskania dofinansowania w wybranej dziedzinie/obszarze, możliwość zacieśnienia współpracy z partnerami zagranicznymi, szansę na rozwój regionu. Następnie wskazują na (odpowiedź Raczej TAK): aktywizację lokalnej społeczności oraz samego wnioskodawcy, rozwiązanie problemu społecznego oraz środowiskowego.

Pytanie 4. - Jak Pan/Pani sądzi na podstawie swoich doświadczeń oraz doświadczeń Pana/ Pani organizacji, co było barierą w dostępności projektu transgranicznego?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWA- NIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDOWA- NIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Krótki termin realizacji pro- jektu	6 / 6,19%	19 / 19,59%	55 / 56,7%	15 / 15,46%	2 / 2,06%
Konieczność sfinansowania projektu z własnych funduszy przed uzyskaniem refundacji	49 / 50,52%	29 / 29,9%	18 / 18,56%	0%	1 / 1,03%
Konieczność wkładu własne- go wnioskodawcy	15 / 15,46%	36 / 37,11%	43 / 44,33%	2 / 2,06%	1 / 1,03%
Ograniczenia w dostępie do funduszy pożyczkowych	6 / 6,19%	18 / 18,56%	37 / 38,14%	18 / 18,56%	18 / 18,56%
Obciążenia biurowe w trakcie realizacji projektu i końcowym rozli- czeniu	33 / 34,02%	42 / 43,3%	17 / 17,53%	3 / 3,09%	2 / 2,06%
Niejednoznaczne kryteria wyboru projektu i zbyt duża swoboda w ocenie wniosków projektowych	5 / 5,15%	15 / 15,46%	53 / 54,64%	12 / 12,37%	12 / 12,37%
Zbyt długi okres oczekiwania na płatność	49 / 50,52%	32 / 32,99%	10 / 10,31%	3 / 3,09%	3 / 3,09%

Tabela 26 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 4 w analizie szczegółowej (pogranicze polsko-czeskie), część II ankiety

Jako główne bariery dostępności projektów transgranicznych badania wskazywani przede wszystkim (odpowiedź Zdecydowanie TAK) na te związane z finansowaniem działań: konieczność sfinansowania projektów z własnych funduszy przed uzyskaniem refundacji (50,52 %) oraz zbyt długi okres oczekiwania na płatność (50,52 %). Następnie (odpowiedź Raczej TAK) wskazywane były obciążenia biurowe w trakcie realizacji projektu i końcowym rozliczeniu (43,3 %). Dla respondentów barierami nie były (odpowiedź Raczej NIE): krótki termin realizacji projektu (56,7 %), konieczność wkładu własnego wnioskodawcy (44,33 %), ograniczenie w dostępie do funduszy pożyczkowych (38,14 %), niejednoznaczne kryteria wyboru projektu i zbyt duża swoboda w ocenie wniosków projektowych (54,64 %).

Pytanie 5. - Które organizacje Pana/Pani zdaniem powinny uczestniczyć w programach transgranicznych ze względu na możliwość skutecznej realizacji celów tych programów?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWA- NIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDOWA- NIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Jednostki administracji państwowej	26 / 26,8%	39 / 40,21%	13 / 13,4%	5 / 5,51%	14 / 14,43%
Jednostki samorządu terytorialnego	67 / 69,07%	27 / 27,84%	1 / 1,03%	1 / 1,03%	1 / 1,03%
Podmioty gospodarcze publiczne	29 / 29,9%	42 / 43,4%	8 / 8,25%	2 / 2,06%	16 / 16,49%
Podmioty gospodarcze prywatne	21 / 21,65%	48 / 49,48%	11 / 11,34%	3 / 3,09%	14 / 14,43%

Uczelnie wyższe	45 / 46,39 %	44 / 45,36 %	1 / 1,03 %	3 / 3,09 %	4 / 4,12 %
Szkoły	58 / 59,79 %	35 / 36,08 %	1 / 1,03 %	1 / 1,03 %	2 / 2,06 %
Organizacje pozarządowe (NGO)	62 / 63,92 %	29 / 29,9 %	3 / 3,09 %	0 %	3 / 3,09 %

Tabela 27 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 5 w analizie szczegółowej (pogranicze polsko-czeskie), część II ankiety

Organizacje realizujące projekty z czeskimi partnerami uważają, że w programach transgranicznych powinny brać udział przede wszystkim (odpowiedź Zdecydowanie TAK): jednostki samorządu terytorialnego (69,07 %), organizacje pozarządowe (63,92 %), szkoły (59,79 %) oraz uczelnie wyższe (46,39 %). Następnie wskazują na (odpowiedź Raczej TAK): podmioty gospodarcze prywatne (49,48 %), podmioty gospodarcze publiczne (43,4 %) i jednostki administracji państwowej (40,21 %). Żadne z zaproponowanych grup organizacji nie zostały sklasyfikowane jako niewłaściwe do realizacji celów programów transgranicznych.

Pytanie 6. - Czy Pana/Pani zdaniem powinno się większy nacisk kłaść w fazie naboru projektów i w trakcie realizacji programów transgranicznych na zachęcanie organizacji pozarządowych (NGO) do uczestnictwa w programie?

Osoby biorące udział w badaniu z największą liczbą odpowiedzi stwierdziły, że raczej powinno się (odpowiedź Raczej TAK) kłaść większy nacisk na zachęcanie NGO do uczestnictwa w programie – 45,36 %. Zdecydowanie TAK określiło 34,02 % badanych, Raczej NIE 10,31 %, a Zdecydowanie NIE tylko 2,06 %. Zdania nie wyraziło (odpowiedź Trudno powiedzieć) 8,25 % ankietowanych.

Pytanie 7. - Jakie zachęty Pana/Pani zdaniem skłoniłyby organizacje pozarządowe (NGO) do aktywnego uczestnictwa w programach transgranicznych?

Na to pytanie odpowiedzi powinny udzielić osoby, które w pytaniu 6 oznaczyły odpowiedź Zdecydowanie TAK lub Raczej TAK, co stanowi 79,38 % (77 podmiotów) grupy respondentów realizujących projekty na polsko-czeskim pograniczu. Jednak w trakcie badania odpowiedzi udzieliło o 12 osób więcej, co w ostateczności stanowi 91,75 % ogółu badanej grupy.

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWANIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDOWANIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Organizacyjne, np. nabory tematyczne	32 / 35,96 %	37 / 41,57 %	12 / 13,48 %	0 %	8 / 8,99 %
Finansowe, np. rezygnacja z refundacji projektu, wprowadzenie kwot ryczałtowych, dostęp do atrakcyjnych pożyczek, itp.	62 / 69,66 %	20 / 22,47 %	2 / 2,25 %	0 %	5 / 5,62 %
Proceduralne, np. mniej biurokratycznych barier w procesie realizacji projektów, uproszczone raportowanie i rozliczanie projektów	61 / 68,54 %	23 / 25,84 %	2 / 2,25 %	0 %	3 / 3,37 %
Promocyjne, np. powszechny i łatwy dostęp do informacji o programie, aktywniejsze promowanie NGO uczestniczących w programie	29 / 32,58 %	42 / 47,19 %	12 / 13,48 %	0 %	6 / 6,75 %

Tabela 28 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 7 w analizie szczegółowej (pogranicze polsko-czeskie), część II ankiety

Według respondentów zachętami dla NGO do uczestnictwa w programach transgranicznych są w pierwszej kolejności (odpowiedź Zdecydowanie TAK): finansowe (69,66 %) oraz proceduralne (68,54 %). Kolejno wskazane zostały (odpowiedź Raczej TAK): promocyjne (47,19 %) i organizacyjne (41,57 %).

Pytanie 8. - Czy Pana/Pani zdaniem powinno się przeznaczyć więcej środków w programie na realizację mikroprojektów?

Respondenci w tym pytaniu wskazali, że na realizację mikroprojektów powinno przeznaczyć się więcej środków (odpowiedź Zdecydowanie TAK 39,18 %, Raczej TAK 36,08 %). Odpowiedź Raczej NIE wskazało 12,37 % badanych, a Zdecydowanie NIE 1,03 %. 11,34 % odpowiadających nie wyraziło zdania (odpowiedź Trudno powiedzieć). Taki rozkład odpowiedzi ponownie może wskazywać na wyższy potencjał generowania projektów przez wnioskodawców w stosunku do ilości funduszy, jakie zostały przeznaczone na ten cel.

Pytanie 9. - Jakie postrzega Pan/Pani główne korzyści z realizacji programów transgranicznych?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDOWA- NIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDOWA- NIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej i transportowej	35 / 36,08 %	32 / 32,99 %	12 / 12,37 %	1 / 1,03 %	17 / 17,53 %
Rozwój turystyki i infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego	59 / 60,82 %	34 / 35,05 %	0 %	0 %	4 / 4,12 %
Możliwość dofinansowania przedsięwzięć związanych z kulturą, edukacją, sportem i rekreacją	74 / 76,29 %	22 / 22,68 %	0 %	0 %	1 / 1,03 %
Możliwość dofinansowania przedsięwzięć związanych ze zdrowiem i pomocą społeczną	27 / 27,84 %	37 / 38,14 %	18 / 18,56 %	3 / 3,09 %	12 / 12,37 %
Możliwość dofinansowania przedsięwzięć związanych z ochroną przyrody i dziedzictwem przyrodniczym	46 / 47,42 %	43 / 44,33 %	3 / 3,09 %	0 %	5 / 5,15 %
Zacieśnienie współpracy między partnerami po obu stronach granicy	71 / 73,20 %	24 / 24,74 %	0 %	0 %	2 / 2,06 %
Wyzwalanie oddolnych inicjatyw społecznych i gospodarczych	45 / 46,39 %	34 / 35,05 %	6 / 6,19 %	1 / 1,03 %	11 / 11,34 %

Tabela 29 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 9 w analizie szczegółowej (pogranicze polsko-czeskie), część II ankiety

Instytucje realizujące projekty na pograniczu polsko-czeskim wskazały właściwie wszystkie korzyści z ich realizacji jako wiodące. Najbardziej popularną korzyścią była możliwość dofinansowania przedsięwzięć związanych z kulturą, edukacją, sportem i rekreacją. Taki rozkład odpowiedzi ściśle powiązany jest z deklarowanymi obszarami współpracy na pograniczu.

Pytanie 10. - Z jakimi przeszkodami spotkała się Pana/Pani organizacja we współpracy z organizacjami czeskimi lub/i słowackimi?

0 – oznacza brak przeszkód

1 – oznacza drobne przeszkody

2 – oznacza przeszkody o średniej sile oddziaływania na współpracę

3 – oznacza duże przeszkody we współpracy

PRZESZKODY	0	1	2	3
Różne przepisy i normy prawne po obu stronach granicy	19 / 19,59%	46 / 47,42%	23 / 23,71%	9 / 9,28%
Brak partnera za granicą	51 / 52,58%	21 / 21,65%	17 / 17,53%	8 / 8,25%
Skomplikowana procedura uzyskiwania środków pomocowych	13 / 13,40%	40 / 41,24%	30 / 30,93%	14 / 14,43%
Ograniczona liczba ofert współpracy z instytucjami zagranicznymi	28 / 28,97%	37 / 38,14%	25 / 25,77%	7 / 7,22%
Brak odpowiednich instytucji zajmujących się współpracą transgraniczną	44 / 45,36%	35 / 36,08%	13 / 13,4%	5 / 45,15%
Odmienne struktury organizacyjne instytucji, które chcą ze sobą współpracować	33 / 34,02%	44 / 45,36%	20 / 20,62%	0%
Brak kompetencji i/lub woli współpracy w istniejących instytucjach w zakresie współpracy transgranicznej	41 / 42,27%	34 / 35,05%	18 / 18,56%	4 / 4,12%
Słabo rozwinięty system informacji na temat możliwości współpracy	46 / 47,42%	36 / 37,11%	12 / 12,37%	3 / 3,09%
Brak środków finansowych na prowadzenie współpracy z partnerami	18 / 18,56%	41 / 42,27%	20 / 20,62%	18 / 18,56%
Niska sprawność systemu rozliczeń finansowych projektów	20 / 20,62%	34 / 35,05%	25 / 25,77%	18 / 18,56%
Asymetria w poziomie rozwoju gospodarczego współpracujących instytucji	39 / 40,21%	40 / 41,24%	17 / 17,53%	1 / 1,03%
Odmienne problemy społeczne i gospodarcze po obu stronach granicy	39 / 40,21%	36 / 37,11%	20 / 20,62%	2 / 2,06%
Bariera językowa	33 / 34,02%	48 / 49,48%	14 / 14,43%	2 / 2,06%
Negatywne stereotypy sąsiadów	59 / 60,82%	27 / 27,84%	11 / 11,34%	0%
Zaszczości historyczne	69 / 71,13%	21 / 21,65%	7 / 7,22%	0%
Bariery międzykulturowe	64 / 65,98%	28 / 28,87%	5 / 5,15%	0%
Duża odległość pomiędzy współpracującymi instytucjami	56 / 57,73%	29 / 29,9%	12 / 12,37%	0%
Różnica w zagospodarowaniu przestrzennym, infrastrukturze transportowej	52 / 53,61%	31 / 31,93%	14 / 14,43%	0%
Istnienie przeszkód naturalnych (góry, rzeki...)	80 / 82,47%	14 / 14,43%	3 / 3,09%	0%

Tabela 30 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 10 w analizie szczegółowej (pogranicze polsko-czeskie), część II ankiety

Ankietowani w tej grupie sklasyfikowali w/w przeszkody w dwóch przedziałach 0 – oznacza brak przeszkód oraz 1 – oznacza drobne przeszkody. Do przedziału zero zaliczono: brak partnera za granicą (52,58 %), brak odpowiednich instytucji zajmujących się współpracą transgraniczną (45,36 %), brak

kompetencji i/lub woli współpracy w istniejących instytucjach w zakresie współpracy transgranicznej (42,27 %), słabo rozwinięty system informacji na temat możliwości współpracy (47,42 %), odmienne problemy społeczne i gospodarcze po obu stronach granicy (40,21 %), negatywne stereotypy sąsiadów (60,82 %), zaszczości historyczne (71,13 %), bariery międzykulturowe (65,98 %), duża odległość pomiędzy współpracującymi instytucjami (57,73 %), różnica w zagospodarowaniu przestrzennym, infrastrukturze transportowej (53,61 %), istnienie przeszkód naturalnych (82,47 %).

W kategorii drobnych przeszkód pojawiły się: różne przepisy i normy prawne po obu stronach granicy (47,42 %), skomplikowana procedura uzyskiwania środków pomocowych (41,24 %), ograniczona liczba ofert współpracy z instytucjami zagranicznymi (38,14 %), odmienne struktury organizacyjne instytucji, które chcą z sobą współpracować (45,36 %), brak środków finansowych na prowadzenie współpracy z partnerami (41,18 %), niska sprawność systemu rozliczeń finansowych projektów (42,27 %), asymetria w poziomie rozwoju gospodarczego współpracujących instytucji (41,24 %), bariera językowa (49,48 %).

W takim rozkładzie odpowiedzi można uznać, że we współpracy z czeskimi instytucjami nie występowały przeszkody, które miałyby kluczowe znaczenie w prawidłowej pracy nad projektem transgranicznym.

Pytanie 11. - Proszę ocenić, w jakim stopniu zgadza się Pan/Pani z zamieszczonymi w tabeli stwierdzeniami?

PRZEDMIOT OCENY	ZDECYDO- WANIE TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	ZDECYDO- WANIE NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Realizowanie projektów transgranicznych w partnerstwie pozwala osiągnąć lepsze efekty w porównaniu do projektów realizowanych samodzielnie.	41 / 42,27 %	40 / 41,24 %	10 / 10,31 %	1 / 1,03 %	5 / 5,15 %
Realizacja projektów transgranicznych w partnerstwie przyczynia się do nawiązania trwałej współpracy z partnerami.	52 / 53,61 %	40 / 41,24 %	3 / 3,09 %	1 / 1,03 %	1 / 1,03 %
Realizacja projektów transgranicznych w partnerstwie jest możliwa tylko w przypadku pozyskania środków zewnętrznych.	24 / 24,74 %	40 / 41,24 %	20 / 20,62 %	7 / 7,22 %	6 / 6,19 %
Realizowanie projektów transgranicznych jest trudne ze względu na różnice w potencjale instytucjonalnym pomiędzy partnerami.	3 / 3,09 %	22 / 22,68 %	55 / 56,70 %	11 / 11,34 %	6 / 6,19 %
Współpraca z partnerem projektu transgranicznego ma charakter bardziej deklaracyjny niż faktyczny.	3 / 3,09 %	13 / 13,4 %	44 / 45,36 %	32 / 32,99 %	5 / 5,15 %
Dzięki współpracy uczestnicy projektu transgranicznego mogą się dużo nauczyć od siebie.	51 / 52,58 %	41 / 42,27 %	1 / 1,03 %	1 / 1,03 %	3 / 3,09 %
Projekty transgraniczne przyczyniają się do rozwoju po obu stronach granic państw.	62 / 63,92 %	32 / 32,99 %	1 / 1,03 %	0 %	2 / 2,06 %

Tabela 31 Zestawienie odpowiedzi na pytanie nr 11 w analizie szczegółowej (pogranicze polsko-czeskie), część II ankiety

Osoby biorące udział w ankiecie zgadzały się z przytoczonymi stwierdzeniami w następujący sposób:

Odpowiedź Zdecydowanie TAK:

- Realizowanie projektów transgranicznych w partnerstwie pozwala osiągnąć lepsze efekty w porównaniu do projektów realizowanych samodzielnie – 42,27 %
- Realizacja projektów transgranicznych w partnerstwie przyczynia się do nawiązania trwałej współpracy z partnerami – 53,61 %
- Dzięki współpracy uczestnicy projektu transgranicznego mogą się dużo nauczyć od siebie – 52,58 %
- Projekty transgraniczne przyczyniają się do rozwoju po obu stronach granic państw – 63,92 %

Odpowiedź Raczej TAK:

- Realizacja projektów transgranicznych w partnerstwie jest możliwa tylko w przypadku pozyskania środków zewnętrznych – 41,24 %

Odpowiedź Raczej NIE:

- Realizowanie projektów transgranicznych jest trudne ze względu na różnice w potencjale instytucjonalnym pomiędzy partnerami – 56,70 %
- Współpraca z partnerem projektu transgranicznego ma charakter bardziej deklaracyjny niż faktyczny – 45,36 %

W stosunku do żadnego ze stwierdzeń nie przypisano większości procentowej przy odpowiedziach Zdecydowanie NIE i Trudno powiedzieć.

Odpowiedzi Zdecydowanie TAK oraz Raczej TAK były najczęściej udzielane w stosunku do twierdzeń związanych z osiąganiem korzyści dzięki projektom transgranicznym. Natomiast odpowiedź raczej nie została przypisana stwierdzeniom związanym ze współpracą instytucji po obu stronach granicy.

Pytanie 12. - Czy planują Państwo aplikować o dofinansowanie w ramach kolejnych programów transgranicznych?

Większość respondentów opowiedziała się pozytywnie za uczestnictwem w kolejnych programach transgranicznych (odpowiedzi Zdecydowanie TAK 49,48 %, Raczej TAK 41,24 %). Jedynie 2,06 % badanych zadeklarowało, że raczej nie będzie aplikować o dofinansowanie, a 7,22 % nie wyraziła zdania (odpowiedź Trudno powiedzieć)

Pytanie 13. - Biorąc pod uwagę Państwa doświadczenie w programie transgranicznym prosimy o wskazanie jaki zasięg terytorialny powinny mieć takie programy?

Oдноśnie zasięgu terytorialnego respondenci odpowiadali w następujący sposób:

- Wyłącznie pomiędzy dwoma krajami – 22,68 % badanej grupy
- Powinny być także programy obejmujące wszystkie trzy wymienione kraje: Polska, Czechy, Słowacja – 29,9 % badanej grupy
- Powinny być programy transgraniczne obejmujące kraje: Czechy, Niemcy i Polskę – 28,87 % badanej grupy
- Trudno powiedzieć – 18,56 % badanej grupy

Odpowiedzi na to pytanie wskazują, że instytucje działające na pograniczy polsko-czeskim byłyby zainteresowane poszerzeniem zasięgu terytorialnego projektów transgranicznych, zarówno w konfiguracji Polska, Czechy Słowacja oraz Czechy, Niemcy, Polska.

Pytanie 14. - Jakie rozwiązania Pana/Pani zdaniem przyczyniłyby się w głównej mierze do wzrostu zainteresowania realizacją projektów transgranicznych (zwłaszcza przez organizacje pozarządowe), podniosły efektywność osiąganych celów programu oraz innowacyjność stosowanych w projektach rozwiązań przynoszących wymierne korzyści obszarom przygranicznym:

Punkt 14b wskazać mogą uczestnicy programów transgranicznych realizowanych w partnerstwie Polska-Czechy. Proszę zaznaczyć wszystkie właściwe odpowiedzi.

- Zwiększenie poziomu dofinansowania realizowanych mikroprojektów do 50 000 EUR na jedną stronę granicy – 83,51 % - 81 organizacji
- Umożliwienie przenoszenia środków finansowych pomiędzy partnerami, jak ma to miejsce w Programie PL-SK – 48,58 % - 47 organizacji
- Preferowanie projektów opartych na transferze dobrych praktyk z innych europejskich pograniczy, w których sprawdziły się zastosowane rozwiązania, a także na modelowych partnerstwach międzyregionalnych, które mają długoletnią historię – 38,14 % - 37 organizacji
- Stworzenie możliwości uczestnictwa w projektach transgranicznych instytucji z obszaru biznesu (sektora prywatnego) – 34,02 % - 33 organizacji
- Zachęcanie i umożliwianie włączenia się w bezpośrednie prace nad kolejnymi okresami programowania przedstawicieli różnych sektorów, w tym: publicznego, pozarządowego, prywatnego, społeczeństwa obywatelskiego, wolontariatu itp. – 60,82 % - 59 organizacji
- Szczególne rekomendowanie projektów skierowanych na wspieranie mniejszości etnicznych – 10,31 % - 10 organizacji.

Najbardziej wyeksponowaną przez badanych na pograniczu polsko-czeskim odpowiedzią jest ta dotycząca zwiększenia poziomu dofinansowania mikroprojektów do 50 000 EUR na jedną stronę granicy (83,51 %), a w następstwie możliwość przenoszenia środków finansowych pomiędzy partnerami projektu (48,58 %). Z dużym zainteresowaniem spotkała się także możliwość włączenia się w bezpośrednie prace nad kolejnymi okresami programowania przedstawicieli różnych sektorów (60,82 %). Respondenci podkreślili również znaczenie preferowania projektów opartych na transferze dobrych praktyk z innych europejskich pograniczy, a także modelowych partnerstw międzyregionalnych (38,14 %). Jest to rozwiązanie często stosowane na pograniczu polsko-czeskim. Uczestnicy badania (34,02 %) stwierdzili, że równie dobrym rozwiązaniem byłaby możliwość uczestnictwa w projektach transgranicznych instytucji z obszaru biznesu. Najmniejsze zainteresowanie wzbudziła odpowiedź dotycząca rekomendacji projektów skierowanych na wspieranie mniejszości etnicznych (10,31 %).

7 Opinie respondentów nt. programów INTERREG

Uzupełnieniem badań ankietowych były indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami Instytucji Zarządzających, w tym Wspólnego Sekretariatu programu, jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych oraz instytucji kultury. Osoby te narodowości polskiej i czeskiej reprezentowały instytucje i organizacje aktywnie uczestniczące w realizacji poszczególnych edycji programu, zwłaszcza Funduszu Mikroprojektów. Ogółem przeprowadzono 12 indywidualnych wywiadów pogłębionych: 3 z przedstawicielami instytucji zarządzających, 4 z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, 4 z przedstawicielami organizacji pozarządowych, 1 wywiad zrealizowano z przedstawicielem instytucji kultury. Tak dobrana próba pozwoliła na uchwycenie podobieństw i różnic przedstawicieli poszczególnych grup w ocenie programu i jego skutków oraz ocenie jego poszczególnych obszarów, zwłaszcza organizacyjnych i finansowych.

Scenariusz wywiadów nawiązywał do pytań zawartych w ankiecie, będąc jej pogłębieniem. Umożliwił zebranie bezpośrednich i wyczerpujących opinii na wybrane zagadnienia, dotyczące przede wszystkim: wskazania głównych korzyści wynikających z INTERREG w skali makro i mikro, doświadczania barier i problemów w trakcie realizacji programów bądź projektów oraz opisanie tychże barier, struktury wnioskodawców w INTERREG, stopnia uczestnictwa grup beneficjentów w programie oraz jego dostępności dla tychże grup. Ponadto pytaliśmy m.in. o stopień zaangażowania organizacji pozarządowych w realizację INTERREG, zachęty dla III sektora, które mogłyby skłonić NGO do aktywniejszego uczestnictwa w programie, alokację środków na Fundusz Mikroprojektów oraz rekomendowane zmiany w kolejnym okresie wdrażania INTERREG.

Zebrany materiał ma charakter jakościowy i został on poddany analizie najpierw w odniesieniu do poszczególnych grup rozmówców i ilości badanych. Ze względu na fakt, że instytucja kultury jest finansowana ze środków publicznych, wywiad przedstawiciela instytucji kultury został włączony do grupy wywiadów z reprezentantami jednostek samorządu terytorialnego.

W tej sekcji analizy porównawczej w pierwszej kolejności przytoczono opinie przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego na kluczowe zagadnienia (korzyści z programu INTERREG, napotkane bariery w realizacji projektów, proponowane zmiany w kolejnym okresie programowania), którzy stanowili największą grupę wnioskodawców programu INTERREG. Następnie przedstawiono opinie działaczy organizacji pozarządowych w tych samych zagadnieniach, a w dalszej kolejności wszystkich grup na kwestie rodzaju beneficjentów/wnioskodawców w INTERREG, stopnia alokacji w Funduszu Mikroprojekt oraz stopnia uczestnictwa NGO w kolejnej edycji programu i proponowanych zachęt dla III sektora, które zwiększyłyby ich zaangażowanie w proces pozyskiwania i realizacji projektów.

Na końcu zaprezentowano opinie przedstawicieli instytucji zarządzających, którzy odnieśli się do pytania o korzyści z INTERREG na obszarach transgranicznych oraz kwestii napotkanych i zaobserwowanych problemów podczas wdrażania programu oraz rekomendowanych zmian w kolejnym okresie programowania.

7.1 Opinie przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego na temat programów INTERREG

7.1.1 Korzyści z INTERREG w skali makro i mikro według przedstawicieli JST

Przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego są w swoich opiniach zgodni, że INTERREG jest programem, który zapewnia obszarom transgranicznym i lokalnym społecznościom wielorakie korzyści. Na pierwszym miejscu wymieniają pogłębienie współpracy instytucjonalnej oraz integrację społeczności po obu stronach granicy. Podkreślają znaczące polepszenie i intensyfikację współpracy pomiędzy samorządami, innymi jednostkami i organizacjami, a przede wszystkim zacieśnienie kontaktów międzyludzkich, które przyczyniają się do przełamania barier kulturowych, widocznych i odczuwalnych we wcześniejszych latach. Poprawia to jakość życia mieszkańców, mogących bez przeszkód korzystać z dostępnych możliwości w Czechach i Polsce w obszarze m.in. kultury, sportu i rekreacji, czy takich udogodnień dla mieszkańców, jak parkingi w obu krajach.

Współpraca instytucjonalna prowadzi do wymiany wiedzy i dobrych praktyk, które następnie są wykorzystywane w bieżącej działalności samorządu, instytucji i organizacji, co prowadzi do poszerzania dostępnej oferty m.in. dzięki kolejnym projektom w ramach INTERREG. Jako przykłady podawano współpracę w tworzeniu nowych produktów turystycznych, np. Żelaznego Szlaku Rowerowego, całą edycję polsko-czeskich spotkań branżowych, czy projekty wybranych instytucji w obszarze kultury.

Korzyści infrastrukturalne, uzyskane dzięki programowi INTERREG wymieniane są w dalszej kolejności. Są one także uważane za ważne, zarówno ze względu na ich funkcję np. komunikacyjną i turystyczną (np. nowe drogi), jak i funkcję społeczną, integrującą mieszkańców (np. kładka sportowa w Cieszynie, umożliwiająca swobodne przechodzenie mieszkańców obu miast przez rzekę Olzę).

JST pytani o wskazanie obszarów, do których rozwoju INTERREG przyczynia się w niewielkim stopniu odpowiadali już nie tak zgodnie, jak w przypadku podania korzyści wynikających z programu. Część z nich wskazała na obszar edukacji i biznesu.

7.1.2 Napotkane bariery w realizacji projektów według przedstawicieli JST

W zgodnej opinii przedstawicieli JST w trakcie realizacji projektów w ramach INTERREG napotkali oni kilka głównych barier, będących dla nich największym obciążeniem. Pierwszą taką barierą jest system informatyczny, który zebrał negatywne opinie. System ten utrudnia i komplikuje bieżącą pracę aplikacyjną i projektową. Wskazywano na jego małą czytelność, wadliwość i nieprzyjazność dla użytkownika.

Drugą barierą, pośrednio związaną z systemem jest bariera biurokratyczna. Przedstawiciele JST byli zdania, że proces aplikowania i realizacji projektu jest niepotrzebnie i nadmiernie zburokratyzowany. Wskazywano przy tym na doświadczenia z realizacją wcześniejszych projektów finansowanych z programu PHARE, który zdaniem samorządowców nie był tak obciążony proceduralnymi i formalnymi wymogami. Ich zdaniem należałoby wrócić do tamtych rozwiązań.

Jako trzecią, główną barierę wymieniano zbyt długi okres oczekiwania na refundację środków. Jako przykład podano projekt zakończony w 2017 roku, w którym płatność końcowa dla samorządu nadeszła w styczniu 2019 roku. Powoduje to konieczność kredytowania projektów. Kolejną uciążliwą barierą pozostaje odmiennosc regulacji prawnych w poszczególnych krajach. Samorządowcy podczas prac nad wspólnym projektem raz muszą uwzględniać przepisy polskie, innym razem – czeskie.

Jako bariery o mniejszym znaczeniu wymieniano bariery językowe, które dają o sobie znać na poziomie bieżącej współpracy oraz bariery mentalne i obyczajowe, przejawiające się nieco odmiennym traktowaniem wybranych zagadnień przez Polaków i Czechów. Dla przedstawicieli JST są to jednak bariery, które można systematycznie eliminować np. poprzez naukę Polaków języka czeskiego oraz naukę Czechów języka polskiego. Ponadto dzięki licznym spotkaniom roboczym i dobrej współpracy, która jest – jak to ujął jeden z przedstawicieli JST – kluczem do przełamywania barier.

7.1.3 Proponowane zmiany w nowej perspektywie według przedstawicieli JST

Główne propozycje zmian w nowej perspektywie programu INTERREG, formułowane przez przedstawicieli JST dotyczyły spraw proceduralnych, finansowych i organizacyjnych związanych z obsługą wniosku projektowego. Na pierwszym miejscu podnoszą potrzebę uproszczenia procedury rozliczania projektów i szybszą refundację poniesionych kosztów. Proponują także uproszczenie wniosku projektowego m.in. w aspekcie złagodzenia konieczności przygotowywania długich opisów działań i wielokrotnego podpisywania dokumentów projektowych. Ponadto zmniejszenia rygorów związanych z ryzykiem poniesienia odpowiedzialności finansowej za niedociągnięcia partnera w projekcie.

Pojawiły się także propozycje usprawnienia generatora wniosków, wprowadzenia możliwości posługiwania się w projektach transgranicznych, głównie infrastrukturalnych przepisami jednego kraju, wybranego przez wnioskodawcę zamiast czasochłonnej realizacji projektów z uwzględnieniem przepisów polskich i czeskich. Przedstawiciel instytucji kultury wnioskował o podwyższenie limitów

na honoraria artystyczne, aby w ten sposób zapewnić wyższy poziom artystyczny organizowanych imprez kulturalnych.

7.2 Opinie przedstawicieli organizacji pozarządowych nt. programów INTERREG

7.2.1 Korzyści z INTERREG w skali makro i mikro według przedstawicieli NGO

Przedstawiciele organizacji pozarządowych także uznają, że realizacja INTERREG przyniosła liczne korzyści w makro, jak i mikro skali. W przypadku skali makro najczęściej jako kluczowe korzyści wymieniają współpracę instytucjonalną i rozwój kontaktów międzyludzkich po obu stronach granicy oraz infrastrukturę służącą Polakom i Czechom. Jako przykłady takich znaczących przedsięwzięć infrastrukturalnych, który niosły dodatkowe skutki społeczne podają m.in. rewitalizację nabrzeża Olzy i projekt „Ciesz się Cieszyinem – Ogród dwóch brzegów”.

Rozmówcy z NGO wskazują na rozwój współpracy instytucjonalnej, która zaowocowała licznymi wspólnymi przedsięwzięciami i projektami, sfinansowanymi m.in. poprzez INTERREG. Współpraca ta przyniosła w skali makro zmianę i formę dotychczasowych kontaktów, głównie między jednostkami samorządu terytorialnego i jednostkami państwowymi, ale także i organizacjami pozarządowymi. Formalne i rzadkie kontakty zostały zastąpione częstymi i nieformalnymi kontaktami, w których przedstawiciele różnych instytucji i organizacji nie tylko komunikują się szybciej i bez tylu urzędowych barier, ale również komunikacja ta oparta jest na dobrej znajomości ludzi po obu stronach granicy. Powyższe korzyści, jak podkreślają, mają znaczący wpływ na zmiany w postrzeganiu się nawzajem Czechów i Polaków, wzrost dynamiki współpracy oraz inicjowanie licznych przedsięwzięć w skali makro.

Podobne korzyści – z wyjątkiem infrastruktury – wymieniane są jako kluczowe w skali makro. Wątek rozwoju kontaktów międzyludzkich zdecydowanie dominuje u przedstawicieli NGO. Kontakty te zbliżają ludzi do siebie i pozwalają odkryć, jak wiele łączy Polaków i Czechów, w odniesieniu m.in. do kultury i obyczajów. A to zbliża ludzi i pozwala przełamywać bariery. Ponadto pozwala obu stronom uczyć się od siebie nawzajem. Szczególnie jest to efektem realizacji Funduszu Mikroprojektów.

Zdecydowanie trudniej przedstawicielom NGO było odpowiedzieć na pytanie, w jakich obszarach INTERREG w niewielkim stopniu przyczynił się do rozwoju obszarów transgranicznych i jakie były tego przyczyny. Połowa rozmówców nie udzieliła na to odpowiedzi. Pozostali wymieniali zdrowie publiczne, pomoc społeczną, współpracę policji i biznesu. Współpracę przedsiębiorców oceniono najsłabiej z zastrzeżeniem, że wynika to także z faktu, iż INTERREG nie był dostępny dla firm, a jedynie dla samorządu gospodarczego. Mimo tego wskazywano także na poprawę w wybranych obszarach.

7.2.2 Napotkane bariery w realizacji projektów według przedstawicieli NGO

Dla przedstawicieli NGO głównymi barierami są bariery realizacyjne, tj. brak zaliczek, długie procedury związane z refundacją środków, uciążliwy system informatyczny, biurokracja. Zdecydowanie najbardziej dotkliwym obszarem jest obszar finansowy, tj. brak zaliczek i wielomiesięczne oczekiwanie na płatność końcową. Brak środków własnych i konieczność finansowania z góry projektu przyczyniał się do powstawania niepożądanych zjawisk, tj. ryzyka utraty płynności finansowej, konieczności zaciągania dodatkowych zobowiązań finansowych czy niechęci do biurokracji programu INTERREG, a nawet – zdaniem niektórych – do składania kolejnych projektów.

Bardzo złe opinie zebrał system informatyczny w INTERREG. Utrudniał on pracę podczas pisania wniosków, był awaryjny, nieczytelny. Na dodatek wysiłki przedstawicieli NGO, aby go usprawnić, nie przyniosły ich zdaniem rezultatów.

Jako kolejne bariery wymieniano zbyt obszerne wnioski do wypełnienia podczas aplikowania, długotrwałe procedury rozliczania projektów oraz bariery finansowo-organizacyjne po stronie NGO, czyli brak dostatecznego kapitału finansowego organizacji pozarządowych oraz niedostatek personelu do opracowywania wniosków.

Następną barierą finansową, która miała konsekwencje na poziomie współpracy pomiędzy partnerami było, według przedstawicieli NGO, lepsze finansowanie projektów po stronie czeskiej. Instytucje i organizacje w Czechach mają zapewnione środki budżetowe na realizację przedsięwzięć, które mogą być realizowane w ramach INTERREG. To powoduje mniejszą aktywność czeskich partnerów w wybranych obszarach, głównie związanych z kulturą. Było to mocno akcentowane przez polskich przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Wskazywano także na bariery prawne, czyli odmienne przepisy obowiązujące w obu krajach. Utrudniały one realizację projektów. Jako przykład podano projekty transgraniczne z udziałem dzieci i młodzieży, w których przewidziane były spotkania po obu stronach granicy. Obowiązujące przepisy po stronie polskiej miały nadmiernie komplikować – zdaniem przedstawiciela NGO – podróżowanie do czeskich rówieśników.

7.2.3 Proponowane zmiany w nowej perspektywie według przedstawicieli NGO

Przeprowadzone wywiady z przedstawicielami organizacji pozarządowych ujawniły wiele postulatów i propozycji z ich strony do nowej perspektywy programowej INTERREG. Zasadnicze postulaty dotyczące nowej perspektywy skupiają się na sprawach finansowych, tj. wprowadzenia zaliczek na poczet realizacji projektów oraz zdecydowanego przyspieszenia refundacji wydanych środków finansowych. Przedstawiciele organizacji pozarządowych są jednak realistami i większość z nich podkreślała, że zdają sobie sprawę z wewnętrznych uwarunkowań INTERREG, stąd ich zdaniem wprowadzenie zaliczek w najbliższej perspektywie może być trudne do zrealizowania. Byli większymi optymistami w kwestii szybszej refundacji.

Kolejne postulaty dotyczą uproszczenia fiszki projektowej oraz zmian w generatorze wniosków, aby stał się bardziej przyjazny dla użytkowników. Powyższe propozycje składali wszyscy przedstawiciele NGO, z którymi przeprowadzono wywiady.

Pojawiły się również propozycje zmian w obszarze promocji INTERREG. Zamiast promocji skierowanej do szerokich grup beneficjentów działania promocyjne winny być skierowane w większym stopniu do grup, które są kluczowe dla osiągania zakładanych celów programu. Wskazywano potrzebę uproszczenia przepisów w zakresie przekraczania granicy, zarówno dla pracowników projektu, jak i uczestników. Padły także opinie dotyczące zmian w 3 osi priorytetowej dotyczącej kształcenia.

7.3 Opinie respondentów nt. stopnia alokacji Funduszu Mikroprojektów

Na pytanie, czy na Fundusz Mikroprojektów przeznaczono odpowiednią ilość środków, większość uczestników wywiadów odpowiedziała twierdząco. W wielu wypowiedziach podkreślano fakt, że na Fundusz Mikroprojektów przeznaczono 20 proc. wartości programu INTERREG i środki te są wydawane racjonalnie.

Zdarzały się jednak opinie, że na Fundusz Mikroprojektów przeznaczono zbyt małe środki. Dowodzić tego miało duże zainteresowanie tym funduszem. Jako obszary, na które powinno się alokować więcej pieniędzy wskazywano kulturę, sport, Oś priorytetową 2: Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia oraz Oś priorytetową 4: Współpracę instytucji i społeczności.

7.4 Opinie respondentów nt. rodzaju wnioskodawców w programach INTERREG

Uczestnicy indywidualnych wywiadów pogłębionych są zdania, że dotychczasowa struktura wnioskodawców jest odpowiednia z punktu widzenia osiągania celów tych programów. Wskazują, że cele w programach INTERREG są odpowiednio sformułowane i dostosowane do poszczególnych grup wnioskodawców. Podkreślają ponadto szeroki wachlarz wnioskodawców i dostosowanie oferty programu do potrzeb obszarów transgranicznych.

Odmienne opinie pojawiały się przy pytaniu, jakie podmioty powinny w większym stopniu uczestniczyć w programach INTERREG. Część respondentów nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie, inni wskazywali sektor pozarządowy, sektor ochrony zdrowia, podmioty związane z ochroną środowiska, podmioty z obszarów wiejskich i wiejsko-miejskich bądź obszarów podlegających wykluczeniu społecznemu.

Wątpliwości budzi wśród pytanym kwestia ewentualnego dostępu przedsiębiorców do programu INTERREG. Dla większości nie jest to potrzebne, ponieważ – jak podkreślają – przedsiębiorcy mają inne programy, z których mogą skorzystać, poza tym mają swoje organizacje, które mogą być wnioskodawcami w INTERREG. Mniejszość ankietowanych dopuszcza rozważenie ewentualnego udziału przedsiębiorców pod pewnymi warunkami, np. w przypadku wzięcia przez nich dotacji na budowę zakładu pracy w strefie przygranicznej lub działaniach związanych z aktywizacją gospodarczą i zwiększeniem możliwości rozwojowych tamtejszych firm.

7.5 Opinie respondentów nt. stopnia uczestnictwa NGO w Funduszu Mikroprojektów oraz zachęt dla III sektora

Sektor pozarządowy powinien w większym stopniu uczestniczyć w realizacji projektów w ramach INTERREG – taką opinię wyraża zdecydowana większość uczestników wywiadów, zarówno ze strony przedstawicieli instytucji zarządzających, jednostek samorządu terytorialnego i samych organizacji pozarządowych. Rozmówcy podkreślają ważną rolę NGO w aktywizacji lokalnych społeczności na obszarach transgranicznych oraz przełamywania barier kulturowych, zwłaszcza w skali mikro, wskazując, że III sektor najlepiej sobie radzi w przedsięwzięciach kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, będąc pomysłodawcą i realizatorem licznych festynów, koncertów, warsztatów czy zawodów. Jako główne obszary ich potencjalnie większej aktywności wymieniano kulturę, projekty badawcze i edukacyjne oraz z zakresu ochrony zdrowia.

Jedną z kluczowych zachęt mogącą skłonić organizacje pozarządowe do uczestnictwa w projektach INTERREG – oprócz szybszej refundacji, wprowadzenia zaliczek na poczet realizacji projektów i zmniejszenia biurokracji projektowej - jest w opinii części respondentów wsparcie finansowe ze strony poszczególnych samorządów, i w mniejszym stopniu ze strony banków, które dzięki pożyczkom dedykowanym NGO stwarzają im dogodniejsze możliwości uczestnictwa w projektach. Jako przykłady takich dobrych praktyk wymieniano np. wsparcie dla organizacji pozarządowych ze strony

Marszałka Województwa Opolskiego oraz samorządu Miasta Cieszyna. Zwiększenie zaangażowania większej liczby samorządów w celu wsparcia aktywniejszego uczestnictwa organizacji pozarządowych w projektach INTERREG wydaje się zachętą możliwą do realizacji w stosunkowo krótkiej perspektywie czasowej, mającą jednocześnie wpływ na polepszenie współpracy na danym terenie pomiędzy samorządem a organizacjami III sektora.

7.6 Opinie przedstawicieli Instytucji Zarządzających na temat realizacji programu INTERREG oraz ewentualnych zmian w przyszłym okresie programowania

7.6.1 Opinie przedstawicieli Instytucji Zarządzających na temat korzyści wyniesionych z INTERREG

Przedstawiciele Instytucji Zarządzających uczestniczący w indywidualnych wywiadach pogłębionych wymieniają podobne korzyści z programu INTERREG, co reprezentanci samorządów, instytucji kultury i organizacji pozarządowych. Każdy z nich – prezentując osobiste opinie – akcentował nieco odmienne korzyści w skali makro i mikro. Byli jednak zgodni co do zasadniczych pożytków, z których wyłoniło się kilka grup korzyści gospodarczych i społecznych.

Pierwszą akcentowaną korzyścią są zdobycze infrastrukturalne w postaci nowych połączeń drogowych i publicznej infrastruktury, która pozostanie na lata do dyspozycji lokalnych społeczności. W przypadku infrastruktury publicznej wskazują głównie na znaczenie infrastruktury związanej z turystyką (np. budowa parkingów, rozbudowa czy odnowa obiektów turystycznych) oraz na wpływ nowych połączeń drogowych na rozwój turystyki na obszarach transgranicznych.

Rozbudowa infrastruktury i oferty turystycznej dzięki INTERREG prowadzi nie tylko do napływu turystów, lecz ma wpływ na integrację i intensyfikację współpracy samorządów, organizacji i samych mieszkańców pogranicza. Jako przykład takiego wpływu podano Żelazną Trasę Rowerową w okolicach Cieszyna, czyli stworzenie 50 km, a docelowo ponad 70 km tras ścieżek rowerowych.

Kolejną główną wymienianą grupą korzyści jest usuwanie różnorodnych barier, zarówno na szczeblu centralnym, jak i lokalnym, które prowadzą do intensyfikacji współpracy oraz budowy zaufania między różnorodnymi partnerami uczestniczącymi w projektach oraz między mieszkańcami po obu stronach granicy. W pierwszym przypadku przedstawiciel Instytucji Zarządzającej podkreślał usuwanie dzięki INTERREG barier w planowaniu przestrzennym na szczeblu centralnym, w odniesieniu do obszarów transgranicznych. A na poziomie mikro – przewyżczanie barier historycznych, mentalnych, kulturowych i językowych. Przełamywanie tych barier – co podkreślano – dokonuje się dzięki ludziom zaangażowanym w liczne projekty, zwłaszcza te finansowane z Funduszu Mikroprojektów.

7.6.2 Opinie przedstawicieli Instytucji Zarządzających na temat problemów we wdrażaniu programu INTERREG

Na pytanie, jakie problemy we wdrażaniu programu INTERREG zaobserwowali lub ich doświadczali, wszyscy przedstawiciele Instytucji Zarządzających wskazali na projekty edukacyjne. Padają opinie, że część tych projektów nie była dobrej jakości na tyle, aby absolwenci dzięki nim znajdowali pracę. Jako możliwe przyczyny mniejszego zainteresowania projektami edukacyjnymi i słabszej jakości projektów wymieniają niewystarczające przygotowanie struktur szkolnictwa wyższego do ukierunkowania projektów na korzyści dla studentów, a w przypadku szkół średnich – barier organizacyjnych i finansowych.

Szkoły – pomimo włożonego wysiłku w przygotowanie ich do programu oraz wielu szkoleń w tym zakresie – słabo znają się na pisaniu projektów, brakuje im personelu potrafiącego napisać projekt i go realizować, ponadto uczestnictwo w INTERREG jest często postrzegane przez szkoły – jak powiedział jeden z przedstawicieli Instytucji Zarządzającej – przez pryzmat biurokracji i zbyt wielu dodatkowych obowiązków.

Kolejnymi problemami, których doświadczyli przedstawiciele Instytucji Zarządzających był system informatyczny oraz biurokracja w programie. W przypadku systemu informatycznego wskazano, że na początku programu był ogromną przeszkodą w sprawnej realizacji INTERREG, ponieważ nie był dostosowany do specyfiki programów transgranicznych. Z kolei biurokracja jest wynikiem m.in. konieczności uwzględniania licznych przepisów prawnych, zarówno czeskich, jak i polskich.

Następnym, zaobserwowanym problem ze strony przedstawicieli IZ jest brak zaliczek w programie. Szczególnie dotyczy to – jak stwierdzono podczas wywiadów – mniejsze podmioty, zwłaszcza organizacje pozarządowe, które w większości nie posiadają wystarczających środków własnych. Doświadczają tego również samorządy na obszarach transgranicznych. Bariera finansowa hamuje ich większe uczestnictwo w programie.

7.6.3 Opinie przedstawicieli Instytucji Zarządzających na temat nowej perspektywy i rekomendacji zmian

Przedstawiciele Instytucji Zarządzających dość ostrożnie – co zrozumiałe – odpowiadali na pytanie, jakie zmiany w programie INTERREG powinny być rekomendowane i wprowadzone w nowej perspektywie. Wymienili zmniejszenie obciążeń administracyjnych w obszarze rozliczeń finansowych projektu, co spowoduje szybsze refundacje, uproszczenie wniosku projektowego oraz modyfikację powszechnie krytykowanego systemu informatycznego.

W odniesieniu do założeń stricte programowych, wskazano na chęć wzmocnienia projektów związanych z turystyką, ponieważ, jak argumentowano, produkty turystyczne są mocną stroną pogranicza.

8 Wnioski i rekomendacje na nowy okres programowania

8.1 Wnioski

Na podstawie analizy licznych danych i wyników badań ankietowych oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych możemy sformułować następujące wnioski dotyczące programu INTERREG:

Wnioski ogólne:

- Program jest postrzegany jako ważny, potrzebny i zapewniający rozwój na obszarach transgranicznych
- Według respondentów przyczynia się do rozwoju zwłaszcza w obszarach turystyki i infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego, ponadto lokalnej infrastruktury drogowej i transportowej
- Trwałym rezultatem programu, a zwłaszcza Funduszu Mikroprojektów jest aktywizacja lokalnych środowisk, w tym aktywizacja wnioskodawców, reprezentujących różnorodne podmioty z obszarów transgranicznych, zarówno z sektora publicznego, jak i poza publicznego, która

- przyczynia się do wyzwalania oddolnych inicjatyw społecznych i gospodarczych
- Program jest postrzegany jako ważny instrument dofinansowania różnych dziedzin/obszarów (m.in. kultury, edukacji, sportu i rekreacji, ochrony przyrody i dziedzictwa przyrodniczego), na które istnieje zapotrzebowanie społeczne
- Możliwość pozyskania dofinansowania w wybranej dziedzinie/obszarze jest główną motywacją wnioskodawców do uczestnictwa w programie INTERREG
- Realizacja projektów transgranicznych w partnerstwie przyczynia się do nawiązania trwałej współpracy z partnerami po obu stronach granicy oraz - według respondentów – pozwala osiągnąć lepsze efekty w porównaniu do projektów realizowanych samodzielnie
- Różnice mentalne, zaszczości historyczne, bariery międzykulturowe oraz językowe nie stanowią większego problemu dla wnioskodawców po obu stronach granicy, a dzięki współpracy uczestnicy projektu transgranicznego mogą się dużo nauczyć od siebie
- Zdecydowana większość przedstawicieli instytucji uczestniczących w INTERREG i biorących udział w badaniu ankietowym zamierza aktywnie aplikować w kolejnym okresie programu.

Wnioski szczegółowe:

- Program został zdominowany przez jednostki samorządu terytorialnego, które wraz z podległymi im jednostkami kultury stanowią zdecydowaną większość wnioskodawców INTERREG
- Udział sektora pozarządowego w INTERREG jest stały, NGO stanowią trzecią grupę wnioskodawców, po JST i instytucjach kultury
- NGO najchętniej realizują projekty mieszane oraz związane ze sportem i rekreacją, kulturą oraz współpracą instytucji
- W znikomym stopniu w programie uczestniczą izby gospodarcze/handlowe oraz instytucje religijne, a w niewielkim – instytucje państwowe
- Najchętniej realizowanymi projektami są projekty z obszarów: sportu i rekreacji, projekty mieszane, kultury, turystyki, współpracy instytucji i edukacji
- Najrzadziej wnioskodawcy sięgają po projekty związane ze zdrowiem i pomocą społeczną oraz rozwojem przedsiębiorczości i miejsc pracy
- Zanotowano w poszczególnych programach rosnący udział procentowy projektów z obszarów: kultury i edukacji oraz profilaktyki zagrożeń/bezpieczeństwa
- Maleje procentowy udział projektów z obszarów: sportu i rekreacji oraz przedsiębiorczości/miejsc pracy.

8.2 Rekomendacje

Pomimo tak wielu korzyści i pozytywnych aspektów wynikających z INTERREG, respondenci wskazali na szereg barier lub niewykorzystanych możliwości w programie, które utrudniają realizację projektów lub czynią je mniej efektywnymi. Na podstawie ich opinii wyrażonych podczas indywidualnych wywiadów pogłębionych oraz wyników badania ankietowego, a także badań desk research sformułowaliśmy 12 kluczowych rekomendacji na kolejny okres programowania INTERREG. Rekomendacje odnoszą się do trzech obszarów, które mają największy wpływ na proces aplikowania i realizacji projektów: finansów, administracji i organizacji projektów. W największym stopniu dotyczą one Funduszu Mikroprojektów.

Rekomendacje o charakterze finansowym:

Rekomendacja 1:

Wprowadzenie zaliczek lub kwot ryczałtowych umożliwiających sfinansowanie częściowych kosztów projektu

Brak zaliczek umożliwiających pokrycie częściowych kosztów projektu jest jedną z kluczowych barier utrudniających realizację projektów przez wielu wnioskodawców. W sposób szczególny dotyczy to organizacji pozarządowych, które w zdecydowanej większości dysponują niewielkimi środkami finansowymi. Posiadane przez NGO zasoby często są niewystarczające, aby aktywnie ubiegać się o dotacje na projekty. Brak zaliczek jest barierą trudną do pokonania dla mniejszych NGO, dla których zaciąganie zobowiązań finansowych na poczet kosztów projektowych, brak stałego finansowania bieżącej działalności i długie oczekiwanie na płatność końcową w INTERREG podnosi ryzyko utraty płynności finansowej.

Wprowadzenie zaliczek lub kwot ryczałtowych zwiększy bezpieczeństwo finansowe mniejszych podmiotów, głównie organizacji pozarządowych, zachęci je do aktywniejszego aplikowania i winno przyczynić się do pozyskania nowych wnioskodawców w kolejnej perspektywie programowej, którzy dotychczas nie uczestniczyli w INTERREG z obawy przed barierami natury finansowej.

Rekomendacja 2:

Skrócenie okresu oczekiwania na płatność końcową z tytułu zakończenia projektu

Wielomiesięczne oczekiwanie na płatność, niejednokrotnie przekraczające rok kalendarzowy jest uciążliwością dla wszystkich podmiotów uczestniczących w INTERREG, a zwłaszcza małych organizacji, które niejednokrotnie zmuszone są kredytować swoją aktywność projektową. Opóźnienia płatności końcowych grożą pogorszeniem sytuacji budżetowej części wnioskodawców. Ponadto są dla nich niezrozumiałe i budzą niechęć do ubiegania się o kolejne dotacje na projekty. Skrócenie okresu oczekiwania na płatność końcową jest postulatem wyrażanym zgodnie przez wszystkie grupy wnioskodawców, w tym także przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego.

Przyspieszenie płatności końcowej zachęci do aplikowania dotychczasowych i nowych wnioskodawców, zmniejszając ponoszone przez nie ryzyka finansowe, np. związane ze spłatą kredytu na pokrycie wydatków projektowych, zachwianiem sytuacji budżetowej czy wręcz utratą płynności finansowej wnioskodawców.

Rekomendacja 3:

Zwiększenie poziomu dofinansowania mikroprojektów do kwoty 50 tys. euro

Zwiększenie poziomu dofinansowania mikroprojektów do kwoty 50 tys. euro na jedną stronę granicy umożliwi wnioskodawcom realizację projektów o większej skali i potencjalnym wpływie na lokalną społeczność. Powinno przyczynić się również do większej różnorodności zaprojektowanych działań dzięki możliwości sfinansowania dodatkowych kosztów projektowych. Dofinansowanie mikroprojektów do kwoty 50 tys. euro poparła zdecydowana większość respondentów w badaniu ankietowym.

Rekomendacja 4:

Umożliwienie przenoszenia środków finansowych między partnerami w partnerstwie polsko-czeskim, jak ma to miejsce w Programie PL – SK

Przenoszenie środków finansowych między partnerami jest dozwolone w Programie PL – SK, w przeciwieństwie do Programu CZ – PL, w którym nie ma takiej możliwości. Wydaje się wskazane

wprowadzenie tego rozwiązania także do programu CZ – PL, ponieważ zapewnia ono elastyczność finansową, która w znaczący sposób ułatwia wnioskodawcom zarządzanie projektem transgranicznym. Prowadzi również do zmniejszenia ryzyk finansowych, o których wspomniano wcześniej. Za przenoszeniem środków finansowych między partnerami opowiedzieli się respondenci badania ankietowego.

Rekomendacja 5:

Poprawienie dostępu do atrakcyjnych pożyczek na realizację projektów dla organizacji pozarządowych

Bariery natury finansowej w największym stopniu utrudniają organizacjom pozarządowym realizowanie projektów INTERREG. Z tych powodów tak istotna jest możliwość zaciągania atrakcyjnych pożyczek na realizację projektów. Pożyczki te powinny być oferowane przez instytucje finansowe i samorządowe w ramach lokalnej polityki wspierania działalności organizacji pozarządowych. Wsparcie ze strony samorządów, także finansowe, jest kluczowe w kontekście zwiększania udziału NGO w programie INTERREG.

Z doświadczeń samorządów wynika, że polityka wspierania organizacji pozarządowych na danym terenie skutkuje większym stopniem ich uczestnictwa w INTERREG, co w konsekwencji zapewnia lokalnej społeczności różnorodne korzyści, m.in. jej aktywizację dzięki uczestnictwu w Funduszu Mikroprojektów.

Rekomendacje o charakterze administracyjnym:

Rekomendacja 6:

Zmniejszenie obciążeń biurokratycznych związanych z realizacją projektów

Program INTERREG jest postrzegany przez respondentów jako nadmiernie zbiurokratyzowany. Stopień obciążenia procedurami i wymogami formalnymi jest na tyle wysoki, że utrudnia proces aplikowania, zarządzania projektem i jego końcowe rozliczenie. Dotyczy to zarówno projektów dużych, jak i mikroprojektów. W opinii respondentów zbiurokratyzowanie programu jest niepotrzebne i nie przyczynia się do osiągnięcia lepszych rezultatów całego programu i poszczególnych projektów. Zwiększa natomiast obciążenie zespołu projektowego dodatkowymi obowiązkami o charakterze administracyjnym.

Koniecznym wydaje się przegląd procedur i wymogów projektowych pod kątem zmniejszenia obciążeń biurokratycznych, zwłaszcza w mikroprojektach, które powinny cechować się większą elastycznością. Dotyczy to m.in. uproszczenia wniosku projektowego oraz uproszczenia procedur związanych z raportowaniem i końcowym rozliczeniem projektu.

Rekomendacja 7:

Usprawnienie systemu informatycznego obowiązującego w INTERREG

System informatyczny wprowadzony do programu INTERREG jest najbardziej krytykowanym elementem administracyjnym w programie. Zamiast usprawniać prace zespołów projektowych, utrudnia je, czyniąc je bardziej skomplikowanymi. Powoduje zatem niepotrzebne obciążenie dodatkową pracą administracyjną zespołów dedykowanych do INTERREG. Nie taka jest rola systemów informatycznych, ponieważ z założenia powinny one ułatwiać prace i przyczyniać się do lepszego i sprawniejszego zarządzania projektami, a wcześniej do sprawnego i czytelnego procesu aplikowania.

Rekomendujemy zatem wymianę systemu informatycznego na prostszy i bardziej przyjazny z punktu widzenia jego użytkowników lub usprawnienie systemu, jeśli jego wymiana jest niemożliwa lub wysoce utrudniona w realizacji. Proces usprawnienia systemu powinien być oparty na opiniach, potrzebach i rekomendacjach wnioskodawców, reprezentujących różne podmioty zaangażowane w realizację INTERREG.

Rekomendacja 8:

Wprowadzenie możliwości wyboru przepisów i norm prawnych jednego państwa dla obu stron granicy

Projekty realizowane przy wspólnym udziale polskich i czeskich partnerów napotykają na bariery administracyjne, jakimi są różne przepisy i normy prawne po obu stronach granicy dla tego samego zagadnienia. Dotyczy to np. projektów budowlanych czy związanych z transportem i bezpieczeństwem publicznym. Konieczność pokonywania tych barier komplikuje projekt i wydłuża okres jego realizacji. Z tych powodów wskazane jest wprowadzenie możliwości wyboru przepisów i norm prawnych jednego państwa podczas realizacji wspólnych przedsięwzięć.

Rekomendacje o charakterze organizacyjnym:

Rekomendacja 9

Preferowanie projektów opartych na transferze dobrych praktyk z innych europejskich pograniczy, w których sprawdziły się zastosowane rozwiązania, a także na modelowych partnerstwach międzyregionalnych, które mają długoletnią historię

Program INTERREG, a zwłaszcza Fundusz Mikroprojektów umożliwił realizację kilku tysięcy projektów o różnorodnym charakterze, które wniosły bezsprzeczną wartość w życie lokalnych społeczności po obu stronach granicy czesko-polskiej i polsko-słowackiej. Po wieloletnich doświadczeniach związanych z realizacją tak licznych przedsięwzięć wydaje się wskazane preferowanie projektów o charakterze jakościowym, w tym opartych na transferze dobrych praktyk z innych europejskich pograniczy, w których sprawdziły się zastosowane rozwiązania, a także na modelowych partnerstwach międzyregionalnych, mających długoletnią historię. Program INTERREG – po okresie wdrażania 3 edycji – jest w fazie dojrzałej, dlatego można i powinno wymagać się od wnioskodawców w większym stopniu projektów jakościowych, które wnoszą dodatkową wartość na obszarach transgranicznych.

Rekomendacja 10

Zachęcanie i umożliwianie włączenia się w bezpośrednie prace nad kolejnymi okresami programowania przedstawicieli różnych sektorów, w tym: publicznego, pozarządowego i prywatnego

Powodzenie programu INTERREG jest konsekwencją zaangażowania przedstawicieli sektora publicznego i poza publicznego, w tym sektora organizacji pozarządowych. Wspólne doświadczenia wyniesione z realizacji tak wielu projektów są rodzajem kapitału społecznego, z którego należy korzystać podczas prac związanych z kolejnym okresem programowania INTERREG. Dlatego naszą rekomendacją jest zachęcanie i umożliwianie szerokiego włączenia się w bezpośrednie prace nad kolejnymi okresami programowania przedstawicieli różnych sektorów oraz poszczególnych grup wnioskodawców: przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, jednostek państwowych, instytucji kultury, organizacji pozarządowych oraz środowisk biznesowych zgromadzonych wokół samorządu gospodarczego.

Rekomendacja 11

Prowadzenie intensywniejszych działań zachęcających organizacje pozarządowe do uczestnictwa w programie INTERREG, zwłaszcza Funduszu Mikroprojektów

Organizacje pozarządowe uczestniczą w realizacji INTERREG od początku wdrażania programu, jednak stopień ich uczestnictwa jest niewielki w porównaniu ze stopniem uczestnictwa jednostek samorządu terytorialnego czy instytucji kultury. W opinii większości respondentów powinny one w większym stopniu być zaangażowane w proces aplikacji i realizacji projektów, głównie Funduszu Mikroprojektów. Wynika to z faktu, że NGO mają potencjał do składania wniosków o charakterze jakościowym w wielu obszarach (turystyka, edukacja, kultura, sport i rekreacja, projekty mieszane, ochrona przyrody), ponadto są największym przedstawicielem sektora poza publicznego w programie. INTERREG stanowi szansę znaczącej aktywizacji sektora pozarządowego na obszarach transgranicznych i szansa ta do tej pory nie została należycie wykorzystana, głównie przez samo środowisko NGO.

Dlatego rekomendujemy prowadzenie intensywniejszych działań zachęcających organizacje pozarządowe do uczestnictwa w INTERREG, zarówno poprzez działania informacyjne i promocyjne, jak i ułatwianie dostępu NGO do INTERREG poprzez likwidowanie barier finansowych, o których pisaliśmy w powyższych rekomendacjach.

Rekomendacja 12

Zapewnienie udziału w INTERREG przedstawicieli podmiotów gospodarczych prywatnych

Środowiska biznesowe, skupione wokół organizacji samorządu gospodarczego w znikomym stopniu były zaangażowane w program INTERREG. W badaniu ankietowym aż 68,3 proc. respondentów opowiedziało się za udziałem w programie podmiotów gospodarczych prywatnych ze względu na możliwość skutecznej realizacji celów programu. Zaangażowanie środowisk biznesowych w nowej perspektywie programowej winno przyczynić się do pojawienia się nowych projektów z obszaru przedsiębiorczości i miejsc pracy, których udział procentowy w INTERREG systematycznie się zmniejsza i wyniósł zaledwie 0,5 proc. w INTERREG V-A. Wydaje się, że na projekty z tego obszaru jest potencjalnie duże zapotrzebowanie społeczne, zarówno po stronie polskiej, jak i czeskiej oraz słowackiej. Z tych powodów rekomendujemy zapewnienie udziału podmiotów gospodarczych prywatnych w kolejnym programie INTERREG.

Euro

Instytut Institut Inštitút

NOTATKI

Euro

Instytut Institut Inštitút

NOTATKI

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PŘEKRAČUJEME HRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „EURO-IN.NET. Rozwijanie i wzmocnianie partnerstwa EuroInstytutu
Polsko-Czesko-Słowackiego” (CZ.11.4.120/0.0/0.0/15_006/0000094) został dofinansowany ze środków
Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach
Programu Interreg V-A Republika Czeska - Polska

ISBN: 978-83-958701-0-1